

Barbara Riman

20 let Slovenskega kulturno-prosvetnega društva »Snežnik«

**KORAKI
SKOZI ČAS**





INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES



REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

**Koraki skozi čas:
20 let Slovenskega kulturno-prosvetnega društva »Snežnik«**

AVTORICA:

Barbara Riman

UREDNIKA:

Marija Riman

IZDAJATELJ:

Inštitut za narodnostna vprašanja

ZA IZDAJATELJA:

Sonja Novak Lukanović

SOIZDAJATELJ:

Slovensko kulturno-prosvetno društvo »Snežnik«, Lovran

ZA SOIZDAJATELJA:

Vasja Simonič

FINANČNO PODPRLA:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

RECENZENTA:

Ines Cvitković Kalanjoš

Filip Škiljan

JEZIKOVNI PREGLED SLOVENSKEGA BESEDILA:

Nina Barlič

SLIKA NA NASLOVNICI (VIR):

Lovran (1968). <http://www.dlib.si> (pristop 12. 12. 2024.)

GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN PRIPRAVA ZA TISK:

Mateja Vrbinc

TISK:

DEMAT d. o. o., Ljubljana

NAKLADA:

200 kosov



DOI: https://doi.org/10.69070/2025_1

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2(497.5Lovran=163.6)
379.82:061.2(497.5Lovran=163.6)

RIMAN, Barbara

Koraki skozi čas : 20 let Slovenskega kulturno-prosvetnega društva »Snežnik« / Barbara Riman ; [prevod povzetka Nina Barlič (angleščina), Barbara Riman (hrvaščina)]. - Ljubljana : Inštitut za narodnostna vprašanja ; [Lovran] ; Slovensko kulturno-prosvetno društvo »Snežnik«, 2024

ISBN 978-961-6159-86-9 (Inštitut za narodnostna vprašanja)
COBISS.SI-ID 219607555

Barbara Riman

KORAKI SKOZI ČAS:

20 let

Slovenskega kulturno-prosvetnega društva
»Snežnik«

Ljubljana – Reka, 2024

Kazalo

Uvod	7
1. Zgodovina slovenskih društev na Hrvaškem	13
2. Slovenska društva na Hrvaškem po letu 1991	19
3. Slovensko kulturno-prosvetno društvo »Snežnik«	25
3.1 Delovanje Slovenskega kulturno-prosvetnega društva »Snežnik«	31
3.2 Povezovanje in sodelovanje med slovenski društvi na Hrvaškem in z Republiko Slovenijo	38
3.3 Slovenski jezik v Slovenskem kulturno-prosvetnem društvu »Snežnik« ..	77
3.4 Planinska skupina	80
3.5 Balinarska skupina	86
3.6 Glasbena skupina	91
3.7 Kreativna skupina	94
3.8 Raznolikost dogajanj	102
4. Zaključne misli ali kako naprej	109
Literatura	113
Kazalo imen	121
Povzetek	129
Sažetak	130
Summary	131

Uvod

Vsako slovensko društvo na Hrvaškem ima svojo, posebno zgodovino nastanka in obstoja. Če bi vprašali njihove člane, kakšno je njihovo mnenje o društvu in kako je društvo nastalo, bi vsak povedal svojo zgodbo. Tako je tudi s Slovenskim kulturno-prosvetnim društvom (SKD) »Snežnik« iz Lovrana (v nadaljevanju: SKD »Snežnik«), edini, ki je za svoje ime izbralo planinski vrh Snežnik.

Delovanje SKD »Snežnik« je pestro in raznoliko, pregled aktivnosti, ki jih izvajajo njegovi člani, pa daje vpogled tudi v slovensko skupnost v Lovranu in okolici. Prav zaradi velikega interesa med člani društva je bilo relativno težko oblikovati poglavja, ki bi celovito in smiselno prikazala vse društvene aktivnosti. Poleg tega se dejavnosti, ki jih člani društva izvajajo, pogosto medsebojno prepletajo, zaradi česar je bilo včasih težko določiti, kaj sodi med aktivnosti balinarske, kreativne ali planinske skupnosti in kaj med splošne dejavnosti. V želji, da bi bralcu te knjige zagotovili čim širši vpogled v delovanje članov društva, so aktivnosti razdeljene na posamezna poglavja.

Na samem začetku je poglavje Zgodovina slovenskih društev na Hrvaškem, ki prikazuje razvoj slovenskega (samo)organiziranja v preteklosti. V drugem poglavju z naslovom Slovenska društva na Hrvaškem po letu 1991 je poleg (samo)organiziranja pojasnjena tudi sprememba položaja pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem, ki so iz konstitutivnega naroda nenadoma postali pripadniki manjšine, s čimer se ni spremenil samo njihov položaj, temveč tudi status njihovih organizacij. Knjiga nato podrobneje predstavi delovanje SKD »Snežnik«, ki ga obravnava z vidika administrativnega sodelovanja, povezovanja in sodelovanja med slovenskimi društvi na Hrvaškem in v Sloveniji, aktivnosti, povezanih z ohranjanjem slovenskega

jezika (dopolnilni pouk slovenskega jezika v društvu), in aktivnosti, povezanih s krepitvijo identitete (planinska skupina, balinarska skupina, glasbena skupina in kreativna skupina). Na koncu sledi povzetek neutrudnega delovanja članov SKD »Snežnik« z odgovori na v uvodnem delu zastavljena vprašanja o slovenskem (samo)organiziranju na Hrvaškem.

Knjiga kronološko in celovito predstavlja delovanje enega od slovenskih društev na Hrvaškem, ki je nastalo pred dvajsetimi leti in je svoje delovanje oblikovalo na podoben način kot ostala slovenska društva, ki delujejo na Hrvaškem. Posebnost SKD »Snežnik« je v tem, da je nastal v manjšem primorskem kraju, medtem ko druga slovenska društva delujejo v hrvaških mestih, ki štejejo nad 10.000 prebivalcev. Ob popisu prebivalstva leta 2021 je občina Lovran štela 3.527 prebivalcev, od katerih se jih je le 40 opredelilo za Slovence.¹

Vprašanja, ki se nam porajajo, so predvsem povezana z delovanjem društva, njegovim nastankom, izzivi, s katerimi so se člani srečevali, in načinom izvedbe dejavnosti, da so potekale optimalno in da so bili člani društva zadovoljni.

Knjiga temelji na podatkih, ki smo jih lahko pridobili iz obstoječe literature, vendar je pomembno poudariti, da je le redkokateri slovenski ali hrvaški raziskovalec pisal o slovenskem društvu v Lovranu, saj so se tematike slovenskih društev na Hrvaškem dotikali zgolj parcialno.

Vsekakor velja omeniti, da so začetni interes za proučevanje (samo)organiziranja in združevanja Slovencev na območju nekdanje Jugoslavije in kasneje današnje Hrvaške izkazali zaposleni na Inštitutu za narodnostna vprašanja, predvsem dr. Vera Kržišnik-Bukić. Delovala je v smeri afirmacije raziskovanja življenja in delovanja priseljencev iz današnjih slovenskih krajev na območje Hrvaške že od leta 1995, ko je bil natisnjen zbornik Slovinci v Hrvaški. Ta med drugim vsebuje

1 DZS – Državni zavod za statistiko, *Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama*, popis 2021 (v nadaljevanju: DZS).

njen prispevek z naslovom »O narodnostnem in kulturnem samoorganiziranju Slovencev«.² Avtorica poleg pregleda do tedaj znanih slovenskih društev in različnih drugih oblik združevanja podaja pomemben teoretični okvir o samoorganiziranju in o tem, kaj takšne oblike združevanja pomenijo za manjšinsko etnično skupino v večinskem etničnem družbenem okolju.³

O omenjeni tematiki je Vera Kržišnik-Bukić skupaj z Damirjem Josipovičem pisala tudi leta 2010 v knjigi »Slovensko-hrvaški obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991«, ki je kot tretji zvezek izšla v knjižni zbirki Inštituta za narodnostna vprašanja Medetnični odnosi v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško. V knjigi je prikazana širša problematika društvenega samoorganiziranja Slovencev na Hrvaškem.⁴ Najobsežnejše delo o problematiki slovenskega samoorganiziranja je napisala Barbara Riman v letu 2019, in sicer znanstveno monografijo »Slovenska društva u Hrvatskoj 1886–1991«, a tudi ta knjiga ne omenja SKD »Snežnik«, saj se konča v obdobju, ko še ni bilo slovenskih društev, nastalih v novi državi, Republiki Hrvaški.

V slovenski in nekoliko manj v hrvaški znanosti je zabeleženih nekaj prispevkov, ki so se tematsko ukvarjali predvsem s posameznimi slovenskimi društvi.⁵ Večji poudarek je na starejših slovenskih druš-

2 Kržišnik-Bukić, V., O narodnostnem in kulturnem samoorganiziranju Slovencev na Hrvaškem v 20. stoletju. V: Kržišnik, Bukić, V. (ur.) *Slovinci na Hrvaškem*, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 1995 (v nadaljevanju: Kržišnik-Bukić, V., O narodnostnem in kulturnem samoorganiziranju).

3 Isto, 133.

4 Josipovič, D. & Kržišnik Bukić, V., *Slovensko-hrvaški obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2010, 153–157 (v nadaljevanju: Josipovič, D. & Kržišnik Bukić, V., *Slovensko-hrvaški obmejni prostor*).

5 Kronološko: Jerman, S. & Todorovski, I., *Slovenski dom v Zagrebu: 1929–1999*. Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, Zagreb, 1999 (v nadaljevanju: Jerman, S. & Todorovski, I., *Slovenski dom v Zagrebu*); Medica, K., Slovensko kulturno društvo Istra v Pulju. *Annales : anali za istrske in mediteranske študije*, 15, 1, 2005, 207–208; Medica, K., Slovenci v hrvaški Istri od Unije Slovencev za županijo istrsko do

tvih (Kulturno prosvetno društvo »Slovenski dom Zagreb«, Slovenski dom KPD »Bazovica«, Slovensko kulturno društvo »Istra«). O SKD »Snežnik« se je pisalo v katalogu razstave »Sosedje Slovenci, Slovenci na Hrvaškem«,⁶ kjer so bila predstavljena vsa slovenska društva, ki so tedaj delovala na Hrvaškem.

prvega organiziranega društva Slovencev v hrvaški Istri. *Razprave in gradivo* 46, 2005, 196–205; Strašek, F., Slovenci na Hrvaškem – samoorganiziranost nekdanj in danes. V: Munda Hirnök, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedanjost: zbornik referatov s posveta »Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem«*, Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 97–104; Lučev, I., Perić, M., Institucionalni oblik očuvanja etničkog identiteta Slovenaca u Splitsko-dalmatinskoj županiji-na primjeru Slovenskog kulturnog društva Triglav iz Splita. V: Munda Hirnök, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedanjost: zbornik referatov s posveta »Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem«*, Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 137–144; Riman, B., Slovensko društvo na Rijeci u Riječkom novom listu od 1909. do 1913. godine. *Rijeka* 2, 2007, 29–53; Riman, B. & Riman, K., Djelovanje slovenskog doma KPD Bazovica u Rijeci. *Rijeka* 2, 2007, 55–65; Riman, B. & Riman, K., *Slovenski dom Kulturno prosvetno društvo Bazovica*. Slovenski dom KPD Bazovica, Rijeka, 2008; Riman, B. & Riman, K., *Slovenski dom Kulturno prosvetno društvo Bazovica*. Solution: Slovenski dom KPD »Bazovica«, Rijeka, 2012; Riman, B., Slovensko-hrvatska glazbena suradnja na primjeru Kulturno-umjetničkog društva Danica iz Pasjaka. V: Gortan-Carlin, I. P. (ur.) *Ruralna i urbana glazba istarskog poluotoka: zbornik radova sa 6. međunarodnog muzikološkog skupa »Iz istarske narodne riznice«*, Kate-dra Čakavskog sabora za glazbu, Novigrad, 2010, 133–142; Lukežić, I., *Fluminensia Slovenica*. Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije; Svet slovenske narodne manjšine mesta Reka, Rijeka, 2011; Riman, B., Slovenska društva u Hrvatskoj između dva svjetska rata (1918.–1941.). *Časopis za suvremenu povijest* 1, 2014, 101–130; Riman, B., Slovenska zajednica u Rijeci od 1945. do 1991. *Časopis za suvremenu povijest* 3, 2014, 535–554; Josipović, D. & Škiljan, F., Nekateré novejšé dileme razvoja slovenske manjšine na Hrvaškem s poudarkom na območju na meji s Slovenijo, *Razprave in gradivo* 73, 29–47. Škiljan, F., *Slovenci u Varaždinu i Varaždinskoj županiji*. Slovensko kulturno društvo Nagelj, Varaždin, 2015.; Škiljan, F. & Vukić, A., Migracije Slovenaca na područje sjeverozapadne Hrvatske (Varaždinska i Krapinsko-zagorska županija). *Podravina* 27, 2015, 175–189 (idr.).

- 6 Riman, B., *Sosedje Slovenci : Slovenci na Hrvaškem [razstava v Razstavni dvorani NUK, Turjaška 1, Ljubljana, 4. julij – 5. oktober 2019, 10. maj 2022] = Susjedi Slovenci : Slovenci u Hrvatskoj [izložba u Izložbenoj dvorani NUK, Turjaška 1, Ljubljana, 4. srpanj – 5. listopad 2019, 10. svibanj 2022]*, Narodna in univerzitetna knjižnica:

K tematiki slovenskih društev na Hrvaškem je najlažje pristopiti neposredno, z analizo njihovega arhivskega gradiva, če seveda to obstaja. Pogosto namreč ni mogoče pridobiti vseh podatkov o delovanju društva. Tako tudi v primeru SKD »Snežnik« avtorica žal ni dobila na vpogled arhivskega gradiva, temveč je knjiga nastala na podlagi sekundarnih virov, predvsem tiskanih manjšinskih glasil. Pregledano je bilo glasilo Lovranska priloga, in sicer od prve številke leta 2006 do zadnje, ki je izšla leta 2023. Za leto 2024 nam je nekaj podatkov o delovanju članov SKD »Snežnik« posredoval predsednik in tudi glavni urednik Lovranske priloge, Vasja Simonič. Iz Lovranske priloge so povzeti tudi podatki iz drugih manjšinskih medijev in glasil, ki jih izdajajo slovenska društva na Hrvaškem, predvsem Novi odmev (2006–2023), Kažipot (2005–2011) in Sopotja (2012–2023). V Novem odmevu je o dogodkih pogosto pisal Vasja Simonič, v Kažipotu in Sopotjih pa je najpogosteje objavljala Marjana Mirković. O različnih dogodkih so pisali tudi člani SKD »Snežnik« in drugih sodelujočih društev. Določene podatke je bilo možno najti tudi na spletnih straneh Radiotelevizije Slovenije, ko je poročala o različnih aktivnostih SKD »Snežnik« ali nekaterih slovenskih društev iz hrvaške Istre. Nekaj podatkov je bilo pridobljenih tudi iz Lovranskog lista, ki ga izdaja občina Lovran.

Prikazati vse, kar se je dogajalo v dvajsetih letih delovanja SKD »Snežnik«, je izjemno težko, saj za številne dogodke in sodelovanja ni vedno jasno, kdo je bil organizator dogodka, ali pa so bile morda določene informacije iz sekundarnih virov napačno razumljene. Ne glede na vse je cilj avtoric ponuditi nepristranski, objektiven in čimbolj podroben prikaz delovanja članov SKD »Snežnik« v dvajsetih letih njegovega obstoja.⁷

Inštitut za narodnostna vprašanja, Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Ljubljana, Zagreb (v nadaljevanju: Riman, B., *Sosedje Slovenci*).

7 Knjiga je nastala v okviru dela Inštituta za narodnostna vprašanja – Enota Reka.

1. Zgodovina slovenskih društev na Hrvaškem

Človekova potreba po povezovanju in skupnem delovanju sega globoko v zgodovino, saj so posamezniki od nekdaj iskali možnosti za skupno delovanje (*societas, collegantia, universitas* itn.).⁸ Meščansko društvo, ki se je oblikovalo v 19. stoletju, je odprlo možnost množičnega združevanja ljudi v različna društva. Največ članov so štela kulturno-prosvetna društva, ker je tudi razumljivo, saj gre za obdobje, v katerem se je cenilo znanje, napredek ter moralen in estetski razvoj posameznika. Vse naštetu se je nadaljevalo tudi v 20. stoletju, ko so imela kulturno-prosvetna društva in organizacije pomembno vlogo v družbi in so bili pogosto glavni pobudniki nacionalnega življenja, in to ne samo na področju prosvete in kulture.⁹

Opaziti je, da so posamezniki, ki so zapustili svoj rojstni kraj in odšli v druge kraje po svetu, včasih tudi znotraj iste države, čutili izrazito potrebo po vključevanju v delovanje društev, v katerih so lahko slišali domačo besedo ali se srečevali z navadami iz kraja, iz katerega so izvirali. Z vključevanjem v društvo, kjer se je govoril jezik, ki so ga dojemali kot domačega, in negovala kultura, s katero so se srečevali v svojem rojstnem kraju, so se počutili bolje in na določen način ponovno pridobili občutek varnosti, ki so ga izgubili ob odhodu iz domačega kraja. To je značilno tudi za pripadnike slovenske skupnosti na Hrvaškem, ki so se že davnega leta 1886 prvič organizirali in ustanovili prvo slovensko društvo na območju današnje Hrvaške, in sicer v Pulju.

8 Kolanović, J., Predgovor. V: Pleše, S. (ur.) *Pravila društva 1845.–1945*. Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2000, 7.

9 Janjetović, Z., *Deca careva, pastorčad kraljeva*. Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd, 2005.

Že bežen vpogled v dosedanje raziskave o delovanju slovenskih društev na Hrvaškem¹⁰ kaže, da so bila slovenska društva in slovenska (samo)organiziranost nasploh prisotni na celotnem območju današnje Hrvaške. Bolj aktivni so bili v krajih ob današnji slovensko-hrvaški meji, so pa obstajali tudi v bolj oddaljenih krajih, kjer so glede na zgodovinske raziskave tudi obstajale slovenske skupnosti, ki so se tam znašle iz različnih razlogov.

Delovanje pripadnikov slovenske skupnosti in zgodovino Slovencev na Hrvaškem nasploh je treba obravnavati iz različnih vidikov. Eden od njih je tudi delovanje članov, ki so pogosto predvsem samo pripadniki slovenske skupnosti na določenem območju, v posameznih slovenskih društvih na Hrvaškem. Dejavnosti, ki so se izvajale v društvih, pa tudi struktura članstva ter smer delovanja posameznega društva lahko o sami slovenski skupnosti povedo zelo veliko.

Pomembno se zdi poudariti, da so prav slovenska društva na Hrvaškem pokazatelj trajnejšega medsebojnega povezovanja prebivalstva, ki je gojili slovensko nacionalno zavest in čutili pripadnost slovenskemu narodu in okolju, iz katerega so izhajali.¹¹ Poleg tega so slovenska društva tudi dober kazalec strukture ljudi, ki so živeli na določenem zemljepisnem območju, kar je pomembno za raziskovanje in sistematično zbiranje podatkov o slovenski skupnosti, v tem primeru na Hrvaškem. Na občutek pripadnosti skupnosti sta vplivala prej omenjena identifikacijska dejavnika, in sicer jezik (idiom rodnega kraja) in kultura (kulturni obrazci).¹²

Za vsa slovenska društva na Hrvaškem so pomembni naslednji dejavniki, čeprav se je njihova teža s časom tudi spreminjala:

a) identifikacijski dejavnik – prej omenjeno zavedanje o pripadnosti slovenskemu narodu in okolju,

10 Glej opombo 4.

11 Riman, B., *Sosedje Slovenci*, 24.

12 Drnovšek, M., Slovenska izseljenska društva v zahodnoevropskih državah med obema svetovnima vojnama. *Dve domovini* 6, 1996, 33.

b) pobudnik združevanja (oseba, ki je dala pobudo in naredila prve korake) in

c) razlogi vključevanja večjega števila posameznikov, ki postanejo aktivni člani društva.¹³

Da bi društva pridobila čim večji pomen in tudi navzven predstavljala svojo usmeritev, so bila pogosto poimenovana po velikanih ali simbolih slovenske kulture.¹⁴

Vsa slovenska društva, tako na Hrvaškem kot po Evropi, so imela predvsem dva cilja. Prvi je bil moralna in eksistenčna podpora posameznikom, ki so se znašli v novem okolju. Drugi cilj, še danes močno prisoten v vseh slovenskih društvih na Hrvaškem in po svetu, pa je bil krepitev občutka pripadnosti slovenski narodnostni skupnosti ob sočasnem prizadevanju za ohranitev slovenskega jezika in kulture ter vseh drugih vidikov slovenstva.¹⁵

Glede na dosedanje raziskave¹⁶ je možno razlikovati med naslednjimi obdobji delovanja slovenskih društev na Hrvaškem:

1. obdobje: delovanje slovenskih društev do začetka prve svetovne vojne;
2. obdobje: delovanje slovenskih društev med dvema vojnama;
3. obdobje: delovanje v času druge svetovne vojne;
4. obdobje: delovanje od konca druge svetovne vojne do osamosvojitve Republike Hrvaške in Republike Slovenije;
5. obdobje: delovanje od leta 1991 do danes.¹⁷

13 Riman, B., 130 let slovenskega združevanja na Hrvaškem. V: Grafenauer, D. & Munđa Hirnök, K. (ur.) *Raznolikost v raziskovanju etničnosti: izbrani pogledi*, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2016, 273. (v nadaljevanju: Riman, B., 130 let).

14 Budja, A., Slovenes in Sweden. *Dve domovini* 7, 1996, 230.

15 Riman, B., *Sosedje Slovenci*, 24.

16 Kržišnik Bukić, V., O narodnostnem in kulturnem samoorganiziranju, 45; Jerman, S. & Todorovski, I., *Slovenski dom v Zagrebu*, 4.

17 Riman, B. *Slovenska društva u Hrvatskoj od 1886. do 1991. godine*. Svet slovenske manjšine Primorsko-goranske županije, Inštitut za narodnostna vprašanja, Reka, Ljubljana, 2019, 39.

Vsako od navedenih obdobj ima določene značilnosti, odvisno od geografskega prostora, na katerem je društvo delovalo in na katero so vplivala tudi politično-zgodovinska dogajanja. V času prvih štirih obdobjih je zabeleženih 42 slovenskih društev, ki so delovala na Hrvaškem.



V prvem obdobju je bilo zabeleženih 12 slovenskih društev.¹⁸ Prvo društvo na Hrvaškem je bilo ustanovljeno leta 1886 v Pulju. V tem času so društva delovala predvsem v krajih vzdolž današnje slovensko-hrvaške meje. Društva so značilno delovala krajši čas, najdlje je, kot kaže, delovalo društvo v Zagrebu, ustanovljeno leta 1908.¹⁹ Vsa tu evidentirana društva so spodbujala ustanavljanje čitalnic in knjižnic

¹⁸ Riman, B., *Slovenska društva*, 39.

¹⁹ Riman, B., 130 let, 278.

ter organizirala družabne dogodke, pogosto pa so delovala v nepri-
mernih prostorih, na primer v slovenskih gostilnah in pri slovenskih
gostincih.²⁰

V obdobju med obema svetovnima vojnama je prišlo do razcveta
slovenskih društev in prav to obdobje Kržišnik-Bukić v svojih raziska-
vah zaznava kot zlato obdobje slovenstva na Hrvaškem.²¹ V tem času
je zabeleženih 22 slovenskih društev²² na območju celotne Hrvaške,
celo v Osijeku in Slavonskem Brodu, razen današnje hrvaške Istre, kjer
je bilo združevanje oteženo zaradi zakonskih regulativ Kraljevine Ita-
lije. Zdi se, da je bilo delovanje teh društev bolj kontinuirano in da so v
primerjavi s prvim obdobjem delovala dalj časa. Nekatera od njih so si
celo uspela zagotoviti prostore za delovanje. Predvsem v tem drugem
obdobju je bilo v Zagrebu, kjer je delovalo tudi največje število slo-
venskih društev v medvojnem času, tudi nekaj ženskih in akademskih
društev. V drugih mestih na Hrvaškem so bila prisotna zlasti kulturna
društva.²³

V tretjem obdobju, torej po drugi svetovni vojni, je zabeleženo
delovanje zgolj enega slovenskega društva, in sicer v Zagrebu.²⁴

Kasneje so nastala nekatera poveljna društva v Slavoniji, ki pa
so delovala le kratek čas. Prištevamo jih v četrto obdobje, tj. obdo-
bje od konca druge svetovne vojne do leta 1991. Slavonska društva so
delovala v Slavoniji od konca vojne do leta 1948 in so bila predvsem
usmerjena v pomoč Slovincem, ki so del vojne kot pregnanci preživeli
v Slavoniji.²⁵

20 Kržišnik-Bukić, V., Slovenski gostinci in pomen slovenskih gostiln v Zagrebu v
30-ih letih 20. stoletja. *Razprave in gradivo*, 28, 1993, 136–142.

21 Kržišnik-Bukić, V., O Slovincih in slovenstvu na Hrvaškem od nekdaj do danes. V:
Munda Hirnők, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedan-
jost: zbornik referatov s posveta Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na
Hrvaškem*, Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 41.

22 Riman, B., 130 let, 79.

23 Riman, B., *Slovenska društva*, 75–216.

24 Jerman, S. & Todorovski, I., *Slovenski dom v Zagrebu*, 31.

25 To so bila društva: Slovensko kulturno prosvetno društvo France Rozman (Osijek);

V tem obdobju je zabeleženo delovanje osmih slovenskih društev;²⁶ dva od njih delujeta še danes, druga pa so prenehala oz. so na njih-ovih temeljih kasneje nastala nova. Slovenska društva na Hrvaškem so v tem četrtem obdobju delovala predvsem na področju kulture in prosvete.²⁷

V obdobju po letu 1991 pa dajejo slovenska društva predvsem pomen kulturnemu in prosvetnemu delovanju v cilju ohranjanja in okrepitve slovenskega jezika, kulture in identitete.

Slovensko kulturno prosvetno društvo France Rozman (Slavonski Brod); Slovensko kulturno prosvetno društvo France Rozman (Vukovar - Borovo); Slovenska družba (Vinkovci) (Riman, B., *Slovenska društva*, 218).

26 Riman, B., 130 let, 218.

27 Josipovič, D. & Kržišnik-Bukić, V., *Slovensko-hrvaški obmejni prostor*, 2010, 175.

2. Slovenska društva na Hrvaškem po letu 1991

Položaj pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem se je spremenil po letu 1991, ko sta Slovenija in Hrvaška postali samostojni državi. Pripadniki slovenske manjšine so danes ena izmed 22 manjšin na Hrvaškem.²⁸ Po popisu prebivalstva iz leta 2021 je zabeleženih še 7.729 Slovencev, ki živijo na celotnem območju današnje Hrvaške.²⁹ Slovenska manjšina na Hrvaškem je deležna številnih pravic, ki so ji zagotovljene z zakoni Republike Hrvaške. Z analizo ustreznih hrvaških normativov in kontinuiranim spremljanjem dejanskih dogajanj slovenski raziskovalci ugotavljajo, da politika Republike Hrvaške ponuja slovenski manjšini celo več, kot je slednja zmožna ali sposobna izkoristiti v praksi.³⁰

Z razpadom nekdanje Jugoslavije je prišlo tudi do spremembe odnosa slovenske države do Slovencev, ki so ostali na Hrvaškem. Slovenija je slovenski manjšini na Hrvaškem status priznala leta 1996, pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem pa imajo različen status. Pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem, ki živijo v obmej-

28 Status narodne manjšine na Hrvaškem imajo še: Albanci (13.817 (0,36 %)), Avstrijci (365 (0,01 %)), Bolgari (262 (0,01 %)), Bošnjaki (24.131 (0,62 %)), Čehi (7.862 (0,20 %)), Črnogorci (3.127 (0,08 %)), Italijani (3.763 (0,36 %)), Judje (410 (0,01 %)), Madžari (10.315 (0,27 %)), Makedonci (3.555 (0,09 %)), Nemci (3.034 (0,08 %)), Poljaki (657 (0,02 %)), Romi (17.980 (0,46 %)), Romuni (337 (0,01 %)), Rusi (1.481 (0,04 %)), Rusini (1.343 (0,03 %)), Slovaki (3.688 (0,10 %)), Srbi (123.892 (3,20 %)), Turki (404 (0,01 %)), Ukrajinci (1.905 (0,05 %)), Vlasi (22 (0,00 %)) (DZS).

29 Isto.

30 Josipović, D. & Kržišnik-Bukić, V., *Slovensko-hrvaški obmejni prostor*, 2010, 142–146; Kržišnik-Bukić, V., *Sodobno slovensko narodotvorje in primer slovenskega manjšinskega konteksta na Hrvaškem*. V: Grafenauer, D. & Munda Hirnök, K. (ur.) *Raznolikost v raziskovanju etničnosti: izbrani pogledi*, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2016, 152 (v nadaljevanju: Kržišnik-Bukić, V., *Sodobno slovensko narodotvorje*).

nem pasu v Istri, Gorskem kotarju in Medžimurju oziroma v sedmih obmejnih županijah in Mestu Zagreb, veljajo za avtohtono narodno manjšino, tiste, ki živijo v drugih delih Hrvaške, pa obravnavajo kot izseljensko skupnost.

Danes na Hrvaškem deluje 17 slovenskih društev, ki so organizirana v Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem (Zveza).

SLOVENSKA DRUŠTVA PO LETU 1991

Podatki: Barbara Riman
Kartografija: Miha Brvar



 Inštitut za narodnostna vprašanja
Institute for ethnic studies
Ljubljana, 2024

Zveza je bila ustanovljena leta 1992 na pobudo takratnega veleposlanika Republike Slovenije v Republiki Hrvaški,³¹ Matije Malešiča. Do takšne pobude je prišlo zaradi spremembe statusa Slovencev na Hrvaškem iz konstitutivnega naroda v narodno manjšino.

Zveza je bila ustanovljena v prostorih Slovenskega doma KPD »Bazovica«, prvi predsednik je bil Vinko Žibert.³² Med razlogi, da je imela Zveza Slovencev na Hrvaškem svoj prvi sedež prav na Reki, je najverjetneje aktivnost tamkajšnjega društva, kot opozarja Kržišnik-Bukić pa tudi dejstvo, da je imel Slovenski dom KPD »Bazovica« prostore že v svoji lasti.³³ Zveza je delovala na Reki do leta 1998, ko se preselila v Zagreb, njen predsednik pa je bil vse do leta 2018 Darko Šonc. Med letoma 2018 in 2024 je bila predsednica Barbara Riman, sedež pa je bil spet na Reki.³⁴ Od leta 2024 Zvezi predseduje Barbara Antolić Vupora, sedež pa je ponovno v Zagrebu.

Pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem imajo tudi druge možnosti za delovanje, vendar so kot jedro slovenstva na Hrvaškem evidentirana prav slovenska kulturna društva. Ta so pogosto pobudniki pozitivnih sprememb med pripadniki slovenske manjšine. Čeprav število Slovencev glede na popisne podatke pada, danes na Hrvaškem obstaja kar veliko število slovenskih društev. Gre za paradoks, ki se začel konec 20. stoletja in je prisoten tudi v 21. stoletju. Slovenska društva so se začela ustanavljati po letu 1991 predvsem zahvaljujoč možnostim, ki sta jim jih ponujali Republika Hrvaška in Republika Slovenija in ki so jim olajšale ustanovitev in delovanje. Da je kulturna

31 Riman, B., *Sosedje Slovenci*, 65.

32 Vinko Žibert (Senovo, 1931–Reka, 2007) na Reko je prišel leta 1947 in se že v začetku januarja 1948 vključil v delovanje Slovenskega doma KPD »Bazovica«. Bil je aktiven v dramski skupini in pel v mešanem pevskem zboru. Večkrat je opravljal funkcijo predsednika Slovenskega doma KPD »Bazovica«, najbolj aktiven pa je bil v 90. letih prejšnjega stoletja, v politično najbolj občutljivem in zaradi vojne najtežjem času za Hrvaško (Riman, B., *Sosedje Slovenci*, 91).

33 Kržišnik-Bukić, V., *Sodobno slovensko narodotvorje*, 156–157.

34 Riman, B., *Sosedje Slovenci*, 67.

participacija vseh manjšin na Hrvaškem dobra, se strinja tudi varuhinja človekovih pravic in dodaja, da je uresničevanje pravic, povezanih s kulturno avtonomijo, zadovoljivo in pozitivno.³⁵

Slovenska društva na Hrvaškem se financirajo iz dveh virov. Prvi vir so državna sredstva, ki jih zagotavlja Republika Hrvaška in s katerimi se financirajo informiranje, izdajateljstvo, kulturni amaterizem in kulturne prireditve. Finančna sredstva razporedi *Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske*. Znesek sredstev za delovanje slovenskih društev na Hrvaškem iz leta v leto narašča. S temi sredstvi se financirajo različne dejavnosti, ki potekajo znotraj slovenskih društev na Hrvaškem. Poleg tega jim s prijavo na razpise županij, mest in občin občasno uspe pridobiti še dodatna sredstva.

Drugi vir je državni proračun Republike Slovenije, ki svojo manjšino finančno podpira prek državnih institucij, predvsem Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kot omenja Tatalović, sodelovanje z državo matične kulture temelji na različnih načinih in je za manjšino izjemno pomembno.³⁶

Kulturno delovanje pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem in dejavnosti, ki se izvajajo v slovenskih društvih, so zelo kompleksna tematika, ki je ni najbolj enostavno prikazati. Prav zato je prikaz delovanja posameznih društev, kot je pričujoča knjiga, zelo pomemben. S takim prikazom je prepoznan tudi angažma in trud posameznih članov društva za njegovo uspešno delovanje.

V društvih je predvsem izrazit odnos do tradicionalnih kulturnih sekcij, ki so v Kulturnem prosvetnem društvu Slovenski dom Zagreb (1929) (v nadaljevanju: KPD Slovenski dom Zagreb), in Slovenskem domu KPD »Bazovica« (1947) prisotne vse od začetka delovanja. Gre za sekcije, ki negujejo elemente slovenske kulture: zborovsko petje, ki je tudi nekakšna osnova večjega števila slovenskih društev, literarne in

35 Pučka pravobraniteljica, *Izvešće pučke pravobraniteljice* 2023, 6.

36 Tatalović, S., *Nacionalne manjine u Hrvatskoj (politika, obrazovanje i kultura)*. Prosvjeta, Zagreb, 2022, 21.

dramske skupine, kjer je poudarek na ohranjanju in učenju pravilnega slovenskega jezika, in folklorne skupine z značilno gorenjsko narodno nošo, ki med člani slovenske skupnosti na Hrvaškem velja za najbolj »slovensko«.

Organizirane so tudi druge skupine, kamor se lahko vključi večje število članov: planinska, glasbena, likovna, klekljarska ter ročna dela. Zelo pomembna je tudi založniška dejavnost, ki temelji predvsem na projektih, povezanih z raziskovanjem in popularizacijo zgodovine slovenstva na Hrvaškem.

Nekatera društva imajo svoje knjižnice. Izbira knjig je sicer zastarela, vendar so bile te knjižnice oblikovane predvsem zaradi želje, da se članom skozi branje omogoči ohranjanje in učenje slovenskega jezika. Od vseh društev na Hrvaškem ima svojo knjižnico v slovenskem COBISS sistemu kot zamejsko knjižnico registrirano le Slovenski dom KPD »Bazovica«. V sodelovanju s sveti slovenske manjšine nekatera društva pripravljajo tudi svoja glasila ter organizirajo in podpirajo pouk slovenskega jezika in kulture ob podpori Slovenije.³⁷ Eno od društev, ki uspešno izdaja svoj bilten, je tudi SKD »Snežnik«, ki od leta 2006 izdaja Liburnijsko prilogo.

Osnovna težava, s katero se srečujejo slovenska kulturna društva na Hrvaškem, so predvsem neustrezni prostori za delovanje. Od vseh društev na Hrvaškem imajo svoje lastne prostore le Slovenski dom KPD »Bazovica«, Slovensko kulturno društvo »Istra« v Pulju (v nadaljevanju: SKD »Istra«) in Kmečko-izobraževalna skupnost »Gorski kotar«. Druga društva prostore najemajo. Nekatera imajo v najemu prostore, kjer se lahko zbere večje število aktivnih članov, druga pa imajo pogosto samo manjše prostore, ki niso primerni za množične aktivnosti. Določena društva pa sploh nimajo prostorov, saj finančna podpora ne zadošča, da bi jih najeli.

37 Riman, B., *Sosedje Slovenci*.

Naslednja težava je kadrovska podhranjenost. Dejavnosti znotraj slovenskih društev večinoma slonijo na prostovoljnem delu in nekaj redkih stalno zaposlenih. Zaposlene imajo slovenska društva v Pulju, na Reki, v Umagu in v Karlovcu. Vodilni člani slovenskih društev se zavedajo, da je ena največjih težav zelo majhno število mladih članov in otrok, ki jih je s tradicionalnimi aktivnostmi, ki se izvajajo v društvih, vanje težko privabiti. Ključna sila delovanja slovenskih društev na Hrvaškem so največkrat posamezniki, ki so obenem pobudniki in realizatorji številnih zamisli ter se trudijo organizirati različne dogodke in projekte. Na Hrvaškem namreč ni nobene druge slovenske kulturne, izobraževalne ali raziskovalne ustanove ali organizacije; ni kulturno-informativnih centrov, ni slovenske šole, vrtca ali znanstvenega središča.³⁸ Prav iz teh razlogov je delovanje vsakega slovenskega društva na Hrvaškem izjemno pomembno, zlasti če društvo aktivno deluje dvajset let, kot je to primer SKD »Snežnik«.

38 Tu velja omeniti Inštitut za narodnostna vprašanja – enota Reka, ki ni pravna oseba, ampak podružnica slovenskega raziskovalnega inštituta, ene od redkih slovenskih ali hrvaških raziskovalnih institucij, ki kontinuirano skrbi za raziskovanje zgodovine slovenstva na Hrvaškem ter sodobnih procesov, ki se oblikujejo znotraj slovenske manjšinske skupnosti na Hrvaškem. Nastal je kot primer pozitivne prakse manjšinskih institucij v Italiji in Avstriji (Riman, B., *Delovanje svetov in predstavnikov slovenske manjšine na Hrvaškem*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2023. (v nadaljevanju: Riman, B., *Delovanje svetov*)).

3. Slovensko kulturno-prosvetno društvo »Snežnik«

Slovensko kulturno-prosvetno društvo (SKD) »Snežnik« Lovran je bilo ustanovljeno 19. marca 2005 na pobudo Sveta slovenske manjšine občine Lovran, ki je deloval med letoma 2004 in 2007.³⁹ Pripadniki slovenske manjšine v Lovranu, ki so bili od samega začetka aktivni pri oblikovanju SKD »Snežnik« in spodbujali njegovo ustanovitev, so: Vasja Simonič, kasneje tudi predsednika novoustanovljenega društva, Eduard Primožič, Vesna Božac, Stanko Fatur, Bojan Štanc, Tonka Petrač, Ivana Mlinarevič, Viktor Vrtovec in Jožefa Cvetković.⁴⁰ Omenjeni so bili tudi člani Sveta slovenske manjšine občine Lovran, ki se je odločila za ustanovitev društva. Za ta korak so se odločili, ker so se zavedali, da slovenska skupnost v Lovranu in okolici ne čuti potrebe po političnem delovanju v Svetu slovenske manjšine občine Lovran, temveč si želi predvsem ohranjati in krepiti narodno (slovensko) identiteto ter ohranjati slovenski jezik in kulturo.⁴¹

Takrat je Vasja Simonič, nekdanji in sedanji predsednik SKD »Snežnik«, povedal:

39 Sveti in predstavniki narodnih manjšin na Hrvaškem so politično telo, ki imajo svetovalno funkcijo in predstavljajo kanal za vzpostavitev dialoga med regionalno oziroma lokalno samoupravo in narodno manjšino. Iz perspektive Slovencev na Hrvaškem so predstavniki in sveti slovenske skupnosti na Hrvaškem del slovenskega (samo)organiziranja. Omeniti velja, da je slovenska skupnost v letu 2023 imela možnost izvolitve 35 predstavnikov ali svetov slovenske manjšine, dejansko pa so jih izvolili samo 18 in to predvsem na območjih, kjer obstajajo slovenska kulturna društva (Riman, B., *Delovanje svetov*).

40 Vlašić Ban, V., Prvih 15 godina Slovenskog društva »Snežnik« u Lovranu. *Lovranski list*, 50, 2020, 21.

41 Uredništvo, Izselitev iz prostorov – novi prostori. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 11.

Leta 2003 sem v časopisu zasledil razpis za volitve v Svet slovenske narodne manjšine občine Lovran. Ker sem v Lovranu poznal dosti Slovencev in smo se veliko družili, sem jih nekaj poklical, naredili smo listo in šli na volitve. Težava je nastala, ko smo bili izvoljeni in je bil slovenski manjšinski svet ustanovljen kot edini manjšinski svet v občini, občina Lovran pa ni vedela, kaj naj počne z nami, mi pa tudi ne. Ugotovili smo, da ni preveč interesa za delovanje sveta, ker naj bi to bil vpliv na lokalno samoupravo, ljudje so se pa zanimali za druženje in kulturno delovanje. Pozitivno je bilo to, da smo dobili občinski prostor v stavbi vrtca, kjer je poleg sveta začelo delovati tudi Slovensko kulturno-prosvetno društvo »Snežnik«, ki smo ga formalno ustanovili 19. marca 2005. Žal smo po štirih letih morali zapustiti prostor in smo zdaj spet začasno v drugem prostoru, ne vemo pa do kdaj.⁴²

V ospredju sta bila predvsem skrb za ohranitev in poskus revitalizacije slovenskega jezika v Lovranu in širši okolici. Poleg tega je bila prisotna želja po nadaljnjih prizadevanjih za krepitev in ohranjanje slovenske identitete ter krepitev vezi s Slovenijo, ki so se v času po letu 1991 zaradi politično-zgodovinskih dogajanj začele slabšati. Društvo je bilo vse od svojega začetka dobro sprejeto v okolje, v katerem je bilo ustanovljeno, o čemer priča tudi dejstvo, da je imelo svoje prostore v otroškem vrtcu v Lovranu vse do leta 2009, ko se je zaradi prostorske stiske in širjenja svojih dejavnosti preselilo v prostore v samem centru Lovrana, kjer se člani društva še danes srečujejo.

O ustanavljanju SKD »Snežnik« je tedanji in današnji predsednik društva Vasja Simonič v Liburnijski prilogi zapisal:

42 Kliner Medaković, A., Predsednik Snežnika Vasja Simonič pred prvo desetletko društva. *Novi odmev*, 53, 2014, 23.

*SKD Snežnik ima, tako kot vsi otroci, težave s prvimi koraki, vsi pa se trudimo, da bi čim prej shodili. Velik korak naprej je bil storjen, ko nam je občinska uprava dodelila prostore za delovanje.*⁴³

O prvih začetkih društva je Tomo Šajn, dopisnik Dela in novinar Primorskih novic ter eden redkih, ki so spremljali dogajanja med pripadniki slovenske skupnosti na Hrvaškem po letu 1991, zapisal:

*Začelo se je leta 2003, ko je bilo na podlagi popisa prebivalstva ugotovljeno, da je v naši občini več kot 1,5 odstotka Slovencev, tako da smo lahko glede na zakon o pravicah narodnih manjšin uveljavili pravico do ustanovitve Sveta slovenske narodne manjšine občine Lovran. Dobili smo tudi uradno dvojezično tablo, ki jo hranimo v našem arhivu.*⁴⁴

Vasja Simonič je v intervjuju, ki ga je opravil Tomo Šajn, tudi razložil, zakaj ime Snežnik: *Zato, ker je iz Lovrana videti njegov vrh, to pa je edini del slovenskega ozemlja, viden iz naših krajev.*⁴⁵

Člani SKD »Snežnik« so od samega začetka zelo dejavni. Organizirali so in začeli z izvajanjem številnih aktivnosti, ki so se sčasoma razvile, pa tudi nekoliko spremenile, odvisno od interesa aktivnih članov društva. Društvo, ki je nastalo v letu 2006, je imelo tudi priložnost seznaniti se z delom obstoječih slovenskih društev, od katerih so prevzeli tudi določene ideje, kako se organizirati in kako začeti z bolj aktivnim delovanjem.

Iz pridobljenih in analiziranih podatkov je razvidno, da so člani vseskozi dajali poudarek slovenskemu jeziku in pridobili tudi možnost

43 Uredništvo., SKD Snežnik, Lovran. *Kažipot*, 8, 2005, 18–19.

44 Šajn, T., Snežnik pod obronki Učke. *Primorske novice*, 27. 05. 2011. (v nadaljevanju: Šajn, T., Snežnik.)

45 Isto.

uporabe slovenščine, ki jo je na Hrvaškem relativno težko slišati v javni sferi. Bolj prisotna je v krogu družine, zato so slovenska društva, ki ponujajo javni prostor za uporabo slovenskega jezika, toliko bolj pomembna. Tako je bil v društvu od samega začetka organiziran pouk slovenskega jezika, ki je pomenil tudi možnost aktiviranja starejših članov, ki so svojo materinščino pozabili, mladi pa se je še niso imeli priložnosti naučiti. Medgeneracijski prenos znanja in sodelovanje je bila odlična prva aktivnost za dodatno spodbujanje vključevanja v novoustanovljeno društvo.

Povezovanje med pripadniki slovenske skupnosti in aktivnimi člani slovenskih društev na Hrvaškem ter člani kulturnih društev v Sloveniji ima izjemno pomembno vlogo pri zadanih ciljih društva. Sčasoma so srečanja postala tradicionalna in so, poleg družabnega značaja, pridobila tudi pomembno kulturno, družbeno, identitetno in povezovalno vrednost. Danes je predvsem tesno povezovanje med člani slovenskih društev, ki so aktivna v hrvaški Istri, kar v določeni meri vpliva tudi na obstoj teh društev, in sicer na način, da si med sabo pomagajo, se podpirajo in ohranjajo slovenski jezik in kulturo. Na začetku pa je bila pomembna predvsem podpora in tudi sodelovanje s člani Slovenskega doma KPD »Bazovica« z Reke.

Določene dejavnosti so postale tradicionalne in predstavljajo dodatno vrednost za aktivne člane društva. Obenem gre za praznike in datume, ki so pomembni za slovensko skupnost na Hrvaškem nasploh in na katerih se je nadgrajevalo povezovanje in sodelovanje, ne samo med slovenskimi društvi, temveč tudi s širšo okolico, v kateri neko društvo deluje. Kot primer lahko navedemo slovenski kulturni praznik 8. februarja, ki je postal dan skupnega praznovanja z društvi iz Istre in Hrvaške in društvi iz Slovenije. Poleg Prešernovega dne poteka tudi celomesečna prireditev Dnevi slovenske kulture v Istri, v kateri sodelujejo vsa slovenska društva v hrvaški Istri.

Kmalu je društvo ustanovilo tudi planinsko skupino. Planinske skupine imajo tudi druga slovenska društva na Hrvaškem. Pohodniška kultura in z njo ljubezen do hribov in planin ima med Slovenci na Hrvaškem pomembno vlogo pri ohranjanju občutka slovenstva, saj se tako spodbuja ljubezen do Republike Slovenije in njenih naravnih lepot. Dodatno je oživela, ko se v delovanje društva vključil Milivoj Filipović.

Prenos pozitivne prakse iz enega slovenskega društva v drugo je viden tudi na primeru turnirja v balinanju. Ko je planinska skupina Slovenskega doma KPD »Bazovica« organizirala turnir v balinanju in med drugim povabila tudi člane SKD »Snežnik«, je vodstvo društva zaznalo izredno zanimanje svojih članov za to aktivnost. Prav to je zaznamovalo oblikovanje balinarske skupine leta 2007.⁴⁶ Balinarsko skupino je najprej vodila Vesna Božac, po njeni prezgodnji smrti pa je vodenje prevzela Ivanka Štanc.

Nobeno slovensko društvo pa ni popolno brez slovenske pesmi, zato so člani društva spontano organizirali vokalno skupino, ki sicer ni dolgo delovala, je pa imela nekaj odmevnih nastopov. Kako pomembna je kultura, se je zavedal tudi nekdanji in sedanji predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič, ki je leta 2009 organiziral prve Večere slovenskega filma.⁴⁷ Zaradi pomembnosti amaterske kulture se je v društvu začelo tudi s kreativnimi delavnicami. Želja predvsem članic je bila, da se med seboj družijo in istočasno ustvarjajo ter svoje znanje prenašajo naprej. Tako je leta 2011 potekala prva razstava udeležencev kreativnih delavnic,⁴⁸ od leta 2012, ko je vodenje sekcije prevzela Branika Širola, pa so članice in člani te skupine še bolj aktivni. V prostorih društva so pogosto organizirane različne slikarske razstave in gostujejo umetniki, vse s ciljem ohranjanja slovenskega jezika, kulture in

46 Trinajstić, R., Ivana Štanc Ninčinova – šefica ženskog boćanja iz Lignja. *Lovranski list*, 48, 2019, 33. (v nadaljevanju: Trinajstić, R., Ivana Štanc Ninčinova).

47 Mirković, M., Večeri slovenskega filma. *Kažipot*, 47, 2009, 18.

48 Uredništvo, Razstava ročnih del. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 11.

identitete. Razstave slik v prostorih SKD »Snežnik« so hkrati priložnost, da se člani društva seznajajo z delom slikarjev ali eminentnih fotografov. Na razstavah sodelujejo tako člani SKD »Snežnik« kot tudi gosti iz drugih slovenskih društev ali pa drugih mest iz Hrvaške in Slovenije. Razstave so organizirane kot posamezna doživetja ali pa kot del drugih aktivnosti. Redno so organizirane ob srečanjih ob koncu leta.

Tako kot številna kulturna društva po celotni Evropi se je tudi SKD »Snežnik« leta 2020 soočalo s pandemijo covida-19 ter s tem povezanimi ukrepi in omejitvami, ki so še dodatno otežili delovanje. Slovenska društva na Hrvaškem so bila v tem obdobju zelo ranljiva, saj so njihovi člani starejši, ki niso večji sporazumevanja in delovanja v virtualnem svetu. Najhujši je bil prvi val, ki se je končal maja 2020, kasneje pa so se slovenska društva vse bolj odpirala in širila svoje delovanje. Covid-19 je bil za vse velika preizkušnja, ki pa jo je SKD »Snežnik« uspešno preživel.

Za obeležitev prizadevanj in truda, vloženega v uresničevanje ciljev, ki so si jih člani SKD »Snežnik« zadali, pa tudi za spomin in dokumentacijo ter kasnejšo rekonstrukcijo delovanja društva je vodstvo društva začelo sodelovati z mesečnikom Kažipot. Kmalu so se odločili za dodaten korak ter začeli oblikovati in tiskati svoj lastni časopis, ki izhaja enkrat letno – Liburnijsko prilogo. Prva številka Liburnijske priloge je izšla decembra 2006 ob pomoči urednice tedanjega Kažipota Marjane Mirković, urednik pa je predsednik društva Vasja Simonič.⁴⁹ Prav Liburnijska priloga je podlaga, na kateri je nastala ta knjiga.

49 Šajn, T., Snežnik.

3.1 Delovanje Slovenskega kulturno-prosvetnega društva »Snežnik«

Vsako društvo mora za uspešno delovanje oblikovati organizacijske oporne točke in izvajati določene aktivnosti. Poleg tega v tem poglavju pišemo tudi o tem, kdo so člani SKD »Snežnik«, koliko jih je in kako poteka delo v društvu. Omenjamo skupščine, obletnice in proslave, predvsem pa prve začetke delovanja društva, ko še ni bilo povsem jasno, katere sekcije so bile aktivne. Društvo je konec koncev živ organizem, ki se vsak dan spreminja, uspešno izpeljana razstava ali kulturni dogodek pa lahko vedno rodi veliko pozitivnega.

Društvo je bilo tako prvič javno predstavljeno ob občinskem prazniku Sv. Jurija, zaščitnika Lovrana, ko so odprli skupne prostore SKD »Snežnik« in Sveta slovenske manjšine Občine Lovran. Prostore je odprl veleposlanik Republike Slovenije v Republiki Hrvaški Peter Andrej Bekeš v navzočnosti lovranskega župana Edvarda Primožiča,⁵⁰ enega od ustanoviteljev društva, ter diplomatskih predstavnikov in gostov iz Italije in Madžarske.⁵¹ Člani društva so pripravili tudi krajši kulturni program, v katerem sta nastopila Tonka Petrač in Stanko

50 Edvard Primožič, rojen leta 1948 v Ljubljani, je v Lovran prišel z mamo Santino. Osnovno šolo je končal v Lovranu, srednjo pa na Reki. Po končanem izobraževanju za kleparja leta 1967 se je zaposlil v Metalu v Opatiji, kjer je kasneje postal direktor. V devetdesetih letih je prestopil med samostojne podjetnike in do upokojitve delal v lastnem podjetju, ki se je ukvarjalo z gostinstvom, računovodstvom in organizacijo raznih prireditev. Svoje družbeno udejstvovanje je začel v pihalni glasbi, današnjem *Puhačkom orkestru Lovran*. Kasneje je postal član Lovskega društva Kobac Lovran. Je soustanovitelj Strelskega društva Kobac, vrhunec njegovega društvenega dela pa predstavlja njegov vložek v Prostovoljno gasilsko društvo Lovran. Kot upravnik Druženega doma Lovran je pogosto organiziral razne dogodke. Bil je župan občine Lovran v dveh mandatih. Proti koncu drugega mandata leta 2005 je začel tiskati Lovranski list, doslej edini in neodvisni časopis Občine Lovran (Kirigin, M., Edvard Primožič cijeli je život posvetio udrugama: »I danas se osjećam moćnom radim po deset ur dnevno«, *Novi list*, 23. 5. 2021.)

51 Uredništvo, Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran. *Kažipot*, 2, 2005, 8–9.

Fatur, oba člana SKD »Snežnik«. Otvoritvi prostorov so prisostvovali tudi člani Slovenskega društva KPD »Bazovica«. Predstavnik društva z Reke je bil Milan Grlica, ki je društvu podaril telefonski aparat s priključkom za faks, da bi olajšal prve dne delovanja novoustanovljenega društva.⁵² Od takrat dalje so prostore društva pogosto obiskali člani drugih slovenskih društev na Hrvaškem, pa tudi visoke politične delegacije. Tako je na primer že maja istega leta Komisija Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu svoj dvodnevni obisk na Hrvaškem začela prav v SKD »Snežnik«.⁵³

Da bi lahko društvo normalno delovalo, je bilo treba izvesti skupščino, na kateri so bili izvoljeni predsednik društva Vasja Simonič in njegov namestnik Tomo Petrač.⁵⁴ Že v prvem letu delovanja je predsednik društva začel pisati za glasilo Slovencev v Primorsko-goranski županiji *Kažipot*, oblikovana pa je bila tudi njegova priloga z naslovom *Liburnijska priloga*. Leta 2006 je priloga postala samostojno glasilo, ki ga je s ciljem boljše informiranosti finančno podprl tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.⁵⁵

Ob praznovanju prve obletnice delovanja SKD »Snežnik« leta 2006 so v prostorih društva odprli razstavo dveh umetnic in članic Slovenskega doma KPD »Bazovica«, Marije Omerza in mag. Marije Donadić.⁵⁶ Kot poročajo v slovenskem manjšinskem tisku, se je v društvu zbralo več kot petdeset obiskovalcev, med njimi tudi vodilna predstavnika lokalnih oblasti, in sicer župan Emil Gržin, ki je pozdravil občinstvo, ter predsednik mestnega sveta Eduard Primožič. Pri odpiranju razstave je sodelovala tudi društvena glasbena zasedba v

52 Isto.

53 Uredništvo, 31. maj: Slovenski dom KPD Bazovica – Komisija DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. *Kažipot*, 3, 2005, 11.

54 Simonič, V., Iz dela Slovenskega kulturno-prosvetnega društva Snežnik, Lovran. *Kažipot*, 4–5, 2005, 19.

55 Uredništvo, Slovenci v Liburniji. *Liburnijska priloga*, 1, 2006, 4.

56 Simonič, V., Spomladanske novice iz Lovrana. *Novi odmevi*, 29, 2006, 15.

sestavi: Bruno Mavrinac, Maksimilijan Pavić, Danijel Mikleuš, Igor Miholjević, Petar Balgavi in Davor Stambulić.⁵⁷

Zaradi prostorske stiske v osnovni šoli, kjer je bil do tedaj sedež SKD »Snežnik«, so člani društva morali poiskati nove prostore. V uporabo so dobili prostore v starem mestu, kjer je nekoč stala steklarna, pred tem pa semenarna. Prostor je bil vlažen in neurejen, a so ga člani zelo hitro obnovili.⁵⁸ Na otvoritvi so nastopili pevska skupina Jasenski pevci iz Ilirske Bistrice pod vodstvom Saše Boštjančiča in član Slovenskega doma KPD »Bazovica« Alojz Usenik ter VIS Kerglci izpod Ahca. V okviru umetniškega dela programa je bila odprta razstava slik v temperi in akvarelu z večinoma primorskimi motivi Arturja Puharica.⁵⁹ To je bila njegova prva samostojna razstava in ... *nanjo je bil zelo ponosen.*⁶⁰

Po razpoložljivih podatkih je društvo SKD »Snežnik« decembra 2009 štelo okoli 125 članov. Na vprašanje, kdo so bili člani društva, tedanji in sedanji predsednik odgovarja:

Naši člani so predvsem starejši rojaki. Slovenci smo sem prišli nekoč, tudi sam sem potomec takih Slovencev, ki so se preselili iz Trsta v te kraje že v času stare Avstrije. Sicer pa moj rod izhaja iz Vipavskega Križa. V času italijanske zasedbe so emigrirali v Ljubljano in se po drugi vojni vrnil v Lovran. Takih in podobnih zgodb je med Slovenci ob Kvarnerju veliko. Večina nas torej pripada drugi ali celo tretji generaciji, ki smo tu zrasli, in mnogi med nami izhajajo iz mešanih zakonov. Tu so se rodili, se šolali in zato se opredeljujejo kot Hrvatje. Nekoč nas je bilo več. Ko sem bil še majhen, je bila v Lovranu cela kolonija Slovencev. Vsi

57 Mirković, M., Marija Omerza in Marija Donadić: Svitanje, likovna razstava. *Kažipot*, 13, 2006, 19.

58 Uredništvo, Izselitev iz prostorov - novi prostori. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 11.

59 Rejec, B., Novi prostori društva Snežnik. *Kažipot*, 58, 2009, 16–17.

60 Uredništvo, Redno srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 14.

*smo se med seboj poznali, se obiskovali in sodelovali. Spremenjen način življenja je počasi spremenil tudi te stare navade.*⁶¹

Leta 2010 je SKD »Snežnik« obeležilo pet let obstoja. Že na začetku leta je bila v društvu organizirana volilna skupščina. Na volilni skupščini 20. marca 2010 je bil za predsednika ponovno izvoljen Vasja Simonič,⁶² za namestnika pa Tomo Petrač. Proslava ob peti obletnici delovanja je bila dvodnevna. Člani SKD »Snežnik« so pripravili srečanje, proslavo in turnir v balinanju. Za začetek so v prostorih društva odprli razstavo fotografij z naslovom *Naših prvih pet let*. Pripravljen je bil kulturni večer, na katerem je sodeloval citrarski orkester iz Glasbene šole Brežice. V programu so sodelovali tudi člani pevske skupine Kantadori in Emil Zonta iz Kopra, posebno in prijetno presenečenje večera pa so bili člani vokalne skupine SKD »Snežnik«. Navzoče goste, člane in prijatelje domačega in drugih slovenskih društev so v polni dvorani nagovorili predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič, v imenu veleposlaništva Republike Slovenije v Republiki Hrvaški Marko Sotlar, predstavnik Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc ter ravnatelj Glasbene šole Brežice Dragutin Križanič, katere učenci so sodelovali v proslavi.⁶³

Naslednja volilna skupščina je potekala 22. marca 2013. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Vasja Simonič in za namestnika Tomo Petrač. Člani izvršnega odbora so bili Ivanka Štanc, Boris Hrvatin in Branka Širola, člani nadzornega odbora pa Marija Poklar Sandalj, Stanko Fatur in Alfonz (Bojan) Štanc.⁶⁴

Leta 2015 so člani SKD »Snežnik« praznovali deseto obletnico delovanja. Glede na podatke, zbrane iz virov, je v svojih prvih desetih

61 Šajn, T., Snežnik.

62 Uredništvo, Volilna skupščina SKD Snežnik. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 7.

63 Mirković, M., Pet let SKD Snežnik Lovran, *Kažipot*, 60, 2010, 18.

64 Uredništvo, Volilna skupščina SKD Snežnik, *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 5.

letih društvo zbralo prek 150 članov, ki so bili aktivni v zboru, plinarski, balinarski, plesni, kreativni in foto sekciji.⁶⁵ Proslava je bila večdnevna. Maja 2015 je bil najprej organiziran pohod na Učko, ki so se ga udeležili člani naslednjih slovenskih društev iz Kvarnerja in hrvaške Istre: Slovensko kulturno društvo »Istra«, Pulj; Društvo Slovencev, Labin; Slovensko kulturno društvo »Lipa«, Buzet (v nadaljevanju: SKD »Lipa«); Slovensko kulturno društvo »Ajda«, Umag (v nadaljevanju: SKD »Ajda«), skupaj okoli sto. Najštevilčnejši so bili Slovenci iz Labina. Pohod je bil zaradi različnih zmožnosti članov, ki so se zbrali, organiziran v dve skupini.⁶⁶

Drugi del proslave ob deseti obletnici delovanja je potekal v decembru 2015. Tako so v občinski galeriji Laurus organizirali razstavo fotografij in ročnih del članic kreativne delavnice, od slik do čipk.⁶⁷ Razstavo je odprl predsednik Vasja Simonič, proslave pa so se udeležili predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc, predstavnik Slovenke izseljenske matice Jasmina Ilić Draković in predstavniki slovenskih društev iz Istre in Reke, ki so tudi sodelovali v programu. Vitomir Vitaz je zrecitiral dve pesmi Franceta Prešerna, Miriam Pran iz Poreča pa je ob spremljavi Daniela Šimeka na harmoniki zapela Slomškovo Večernico. Daniel Šimek, član SKD »Snežnik« je zaigral na harmoniko, Alojz Usenik, član Slovenskega doma KPD »Bazovica«, pa je deklamiral pesem Zdomec Slavka Arbitra.⁶⁸ Predsednik Vasja Simonič je ob tej priložnosti predstavil deseto številko letnega glasila Liburnijska priloga ter posebej spregovoril o jubileju. Pozdravne besede in voščilo z najboljšimi željami za praznike je izrekel tudi predsednik krovne organizacije Zveze slovenskih društev na

65 Klinar Medaković, A., Predsednik Snežnika Vasja Simonič pred prvo desetletko društva. *Novi odmev*, 53, 2014, 23.

66 Uredništvo, Pohod na Učko. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 8.

67 (jpt/dš) Prvo desetletje slovenskega društva na opatijski rivieri. *Novi odmev*, 57, 2015, 22.

68 Uredništvo, Proslava desete obletnice Slovensko kulturno-prosvetnega društva Snežnik. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 14–15.

Hrvaškem Darko Šonc. Program je povezovala večletna vodja kreativne delavnice v SKD »Snežnik« Branka Širola, ki je predstavila tudi razstavo ročnih del ter umetniških izdelkov z naslovom Naših deset let.⁶⁹ Na koncu proslave je zapela pevska skupina Encijan iz mešanega pevskega zbora SKD »Istra« iz Pulja in Trio Lipa iz SKD »Lipa« iz Buzeta.

Naslednja volilna skupščina je bila leta 2017. Večjih presenečenj ni bilo in za predsednika je bil znova izvoljen Vasja Simonič, za namestnika Tomo Petrač, v upravni odbor so bili izvoljeni Branka Širola, Ivanka Štanc in Boris Hrvatin, v nadzorni odbor pa Stanko Fatur, Marija Poklar Sandalj in Dragica Kožul.⁷⁰

Dejavnosti društva so postajale vse bolj razvejane, a jih je leta 2020 močno prizadela epidemija covida-19,⁷¹ zaradi česar društvo ni moglo delovati kot načrtovano. Številne aktivnosti, ki so načrtovali za leto 2020, so morali omejiti. Tako je bilo tudi s projektom Izmenjujmo veščine, ki se je kljub epidemiološkim razmeram uspešno izpeljal v septembru 2020.⁷² Poseben izziv je predstavljala tudi proslava 15. obletnice delovanja. Zaradi različnih epidemioloških ukrepov proslava ni bila taka, kot so si člani društva želeli, ampak je potekala v zmanjšanem obsegu.

Proslava 15. obletnice ustanovitve SKD »Snežnik« je bila načrtovana za marec 2020, a je bila na koncu izvedena šele 23. oktobra 2020. Kot je napisal predsednik društva:

Ko je prišla jesen, pa so se epidemiološke razmere spet poslabšale in znova so se začele omejitve glede druženja in zbiranja ljudi. V lovranskem kinu, kjer smo nameravali organ-

69 Mirković, M., Letno srečanje KPD Snežnik 11. december. *Sopotja*, 2, 2016, 6.

70 Uredništvo, Skupščina društva. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 5.

71 Epidemija koronavirusa je bila na Hrvaškem razglašena februarja 2020, konec epidemije pa je bil razglašen maja 2023. V tem obdobju so bila priporočila za zbiranje v zaprtih prostorih zelo različna in so slovenskim društvom, katerih delovanje temelji predvsem na kulturi in medsebojnem zbiranju, prinesla številne izzive.

72 Novković, S., Izmenjujemo veščine v Lovranu. *Novi odmev*, 73, 2020, 14.

izirati prireditve, lahko sedi skoraj 200 ljudi, a so nam zaradi varnosti tik pred določenim datumom dovolili navzočnost le 50 ljudi. Število povabljenih članov našega društva, izvajalcev in gostov je bilo zelo težko zmanjšati na tako majhno število. Vendar je nismo mogli več preložiti. Odločili smo se le za skromno proslavo ob tej obletnici, pri čemer nas je podprla tudi nova ministrica v vladi Republike Slovenije, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch, ki nas je kljub omejitvam obiskala in nas podprla pri delu.⁷³

Zaradi omenjenih epidemioloških ukrepov je bila proslava skromna, z relativno majhnim številom obiskovalcev in predstavnikov slovenskih društev od Istre do Dalmacije. Na proslavo je prišla tudi dr. Helena Jaklitsch, ministrica Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je čestitala ... *društvu Snežnik in vsem, zaslužnim za obletnico, ter v pozdravnem nagovoru med drugim poudarila pomen organiziranega delovanja in povezovanja rojakov.*⁷⁴ Na proslavi je bil tudi podžupan mesta Lovran Toni Družeta. Dolgoletni predsednik društva Vasja Simonič je spregovoril nekaj besed o delovanju društva in okoliščinah, v katerih je društvo nastalo. Za kulturni program je poskrbel Boris Hrvatin. Povabil je nekaj mladih glasbenikov, ki so še kot otroci nastopali na nekaterih srečanjih v SKD »Snežnik«.⁷⁵

Zadnja volilna skupščina pred dvajseto obletnico delovanja je bila v letu 2021. Takrat je bil za predsednika ponovno izbran Vasja Simonič, za podpredsednika pa Boris Hrvatin. V upravni odbor so bili izvoljeni Branka Širola, Ivanka Štanc in Milivoj Filipović kot vodja

73 (vs), Praznovanje 15. obletnice ustanovitve društva. *Novi odmev*, 74, 2020, 12.

74 Grudenič, S. & Mirković, M., 23. oktobra ministrica obiskala Lovran. *Sopotja*, 4, 2020, 6.

75 Uredništvo, Proslava 15. obletnice ustanovitve društva. *Liburnijska priloga*, 15, 2020, 20–22.

planinske skupine. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Stanko Fatur, Marija Poklar Sandalj in Delija Gagulić.⁷⁶

V svojih dvajsetih letih je društvo delovalo tudi povezovalno med svojimi člani, pripadniki slovenske skupnosti, ki niso bili aktivni člani, so pa imeli določene potrebe, povezane s Slovenijo, predvsem z visokimi slovenskimi političnimi institucijami. Društvo je imelo kontinuirano in stabilno vodstvo z jasno zastavljenimi cilji in se je pod tem vodstvom uspešno razvijalo. Društvo je redno, vsakih pet let, obeleževalo obletnice svojega delovanja in vsakič pokazalo napredek in pestrost delovanja svojega članstva, pa tudi podporo, ki jo uživa med drugimi društvi in institucijami, ki skrbijo za pripadnike slovenske skupnosti na Hrvaškem. Prav zato so bili deležni številnih obiskov s slovenskih ministrstev, o čemer je več napisanega v naslednjih poglavjih.

3.2 Povezovanje in sodelovanje med slovenski društvi na Hrvaškem in z Republiko Slovenijo

Pripadniki narodnih manjšin z organiziranjem v društva in delovanjem v kulturnih društvih razvijajo prepoznavnost v širokem spektru kulture. Kulturni vidiki v globalizacijskem okviru približevanja »splošni enotnosti« so močna spodbuda za dejavnosti, usmerjene v ohranjanje edinstvenih vrednot in dediščine narodnih manjšin. Negovanje tradicije zajema različne vsebine, ki imajo pomembno vlogo pri promociji bogastva izvirne manjšinske dediščine in identitete, ki jo narodne manjšine negujejo. Zaradi dostopnosti informacij o kulturnih dejavnostih sta pomembna način predstavitve v lokalni skupnosti ter komuniciranje prek tradicionalnih in novih medijev.⁷⁷

76 Uredništvo, Volilna skupščina društva. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 6.

77 Maretić, M., Caktaš, J., & Milić, Z., Kulturno djelovanje nacionalnih manjina na

Vse od samega začetka so člani SKD »Snežnik« delovali v smeri medsebojnega povezovanja z drugimi člani slovenskih društev na Hrvaškem, kar se je kasneje izoblikovalo predvsem v skupno delovanje s slovenskimi društvi v hrvaški Istri. V tem smislu so svojo kulturo predstavljali širši javnosti in okolju, v katerem delujejo. Člani društva so redno prirejali različna druženja v svojih prostorih in gostili Slovence iz Hrvaške in Slovenije. Redno so odhajali v Slovenijo na dogodke, ki so jih organizirala slovenska kulturna društva iz Slovenije in institucije, ki skrbijo za problematiko pripadnikov slovenskih skupnosti v sosednjih državah Slovenije. Povezovali so se tudi z lokalnimi društvi in tako sooblikovali multikulturno družbo, v kateri ima društvo še danes pomembno mesto.

Dobrodošli doma

Člani društva se vse od njegove ustanovitve leta 2005, ko so bili prvič povabljeni na Vseslovensko srečanje v Ljubljani, skoraj redno udeležujejo tega dogodka. Prvič so se na srečanje v Ljubljano odpravili 7. julija 2005 na povabilo parlamentarne Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je društvo v Lovranu obiskala 30. maja.⁷⁸ Na ta način so se, kot je zapisano v Novem odmevu, *predstavili Slovencem iz vsega sveta*.⁷⁹

Vseslovensko srečanje Slovenk in Slovencev, ki živijo zunaj Slovenije, je bilo prvič organizirano leta 2001. Do leta 2024 je srečanje preraslo v tradicionalen dogodek, ki ga Komisija Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu organizira prvi vikend v

lokalnoj razini. *Medijski dijalozi*, 31, 2018, 31–43.

78 Uredništvo, 27. februar: Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran. *Kažipot*, 12, 2006, 17–19.

79 Simonič, V., Novice iz lovranskega Snežnika, *Novi odmev*, 27, 2005, 14.

juliju in nosi ime Dobrodošli doma.⁸⁰ Na tem dogodku sodelujejo člani slovenskih društev iz sosednjih državah Slovenije, iz Evrope, pa tudi iz oddaljenih držav na drugih kontinentih, ki širši javnosti predstavijo svoja prizadevanja za ohranjanje slovenskega jezika in kulture. S svojim kulturnim programom pogosto sodelujejo tudi člani slovenskih društev iz Hrvaške. To je obenem tudi priložnost za srečanje in načrtovanje sodelovanja ter za obveščanje zainteresiranih posameznikov iz Slovenije, ki skrbijo za Slovence zunaj Slovenije, o izzivih, s katerimi se člani slovenskih društev srečujejo.

Člani SKD »Snežnik« se vseslovenskih srečanj v Ljubljani udeležujejo vse od nastanka društva leta 2005. Srečanje je leta 2006 potekalo po skupinah: prva za zamejstvo in druga za Slovence po svetu, sledilo je predlaganje sklepov. Vse se je končalo s kulturnim programom ki so ga oblikovali člani slovenskih društev.⁸¹ Člani SKD »Snežnik« so se udeležili srečanja v Ljubljani tudi v letu 2007. Bili so v skupini zamejcev, kjer je bil moderator Rudi Pavšič, predsednik slovenske manjšine koordinacije SLOMAK, ki združuje krovne organizacije Slovencev iz sosednjih dežel. Za kulturni program so poskrbeli rojaki iz Argentine.⁸² V letu 2008 je bila tema srečanja medkulturni dialog.⁸³

V letu 2011 so se člani SKD »Snežnik« udeležili tudi dogodka oz. srečanja, ki so ga organizatorji preimenovali v Dobrodošli doma. Številne organizacije in posamezniki so na stojnicah predstavili svojo raznovrstno dejavnost, med njimi tudi društva iz Hrvaške: Slovensko kulturno društvo »Gorski kotar« (v nadaljevanju: SKD »Gorski kotar«), društvo in MEPZ »Triglav« Split, otroški pevski zbor Slovensko kulturno društvo »Nagelj« (v nadaljevanju : SKD »Nagelj«) iz Varaždina,

80 Jerman, K., (ur.), *Prvih deset let. Zbornik ob X. vseslovenskem srečanju*. Državni zbor, Ljubljana, 2010.

81 Uredništvo, *Vseslovensko srečanje v Ljubljani. Liburnijska priloga* 1, 2006, 16.

82 Uredništvo, *Vseslovensko srečanje. Liburnijska priloga*, 2, 2007, 15.

83 Uredništvo, *Vseslovensko srečanje v DZ RS. Liburnijska priloga*, 3, 2008, 8–9.

društvo MEPZ Encijan SKD »Istra« iz Pulja ter člani SKD »Snežnik« iz Lovrana.⁸⁴

Srečanja so se udeležili tudi v naslednjih letih. Leta 2012 so obiskali Ljubljano, leta 2014 so se udeležili srečanja Dobrodošli doma, ki je bilo organizirano v Škofji Loki, leta 2017 pa srečanja, ki je potekalo v Murski Soboti kar tri dni, in sicer od 7. do 9. julija. Organiziran je bil pester kulturni program. Velja tudi omeniti, da so slovenska društva iz Hrvaške, skupaj s drugimi društvi iz Evrope in sveta, sodelovala na različnih športnih dogodkih in da je pevski zbor Encijan iz Pulja sodeloval na bogoslužju.⁸⁵ V letu 2018 je srečanje Dobrodošli doma potekalo v Brežicah. V programu srečanja je bilo veliko dogodkov, v kulturnem programu pa je sodelovalo približno 300 oseb iz številnih slovenskih društev.⁸⁶

Za člane SKD »Snežnik« je bilo pomembno leto 2019, ko je srečanje potekalo v Radovljici. Dan pred tem je bila v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani odprta razstava Sosedje Slovenci – Slovenci na Hrvaškem avtoric Barbare Riman in Helene Janežič. Na njej je bila predstavljena zgodovina slovenskih društev na Hrvaškem ter obstoječa slovenska društva in njihove dejavnosti. Eno od teh društev je bilo tudi SKD »Snežnik«.⁸⁷ Njegovi člani so se udeležili tudi proslav v naslednjih letih, in sicer v Ribnici⁸⁸ in Novem mestu.⁸⁹ Srečanje Dobrodošli doma je leta 2024 potekalo v Celju. Na osrednjem delu proslave so nastopile tudi številne folklorne in pevske skupine iz Hrvaške, Slovenije in drugih držav.⁹⁰

84 Mirković, M., Vseslovensko srečanje. *Kažipot*, 74/75, 2011, 19.

85 Uredništvo, Vseslovensko srečanje v Murski Soboti. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 10.

86 Uredništvo, Vseslovensko srečanje v Brežicah. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 11.

87 Uredništvo, Dobrodošli doma – NUK. *Liburnijska priloga* 14, 2019, 15.

88 Mirković, M., 3. julij, Grad Ribnica Dobrodošli doma: Sloveniji za 30 let. *Sopotja*, 3, 2020, 4.

89 Uredništvo, Dobrodošli doma. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 20; Mirković, M., 2. julij, Novo mesto Dobrodošli doma 2022. *Sopotja*, 3, 2022, 5.

90 Vuković Bačić, S., Dobrodošli doma 2024. *Sopotja*, 3, 2024, 14.; Mirković, M., Dobrodošli doma 2024, *Sopotja* 3, 2024, 6.

Srečanja članov slovenskih društev na Hrvaškem, s tem pa tudi članov SKD »Snežnik« z drugimi slovenskimi društvi, ki delujejo tako v Sloveniji kot po Evropi in svetu, so izjemno pomembna. Izredno dragoceno je medsebojno povezovanje, izmenjava izkušenj in aktualiziranje izzivov, s katerimi se ta društva srečujejo. Na dogodkih, kot je Dobrodošli doma, lahko člani društev pristojne za problematiko Slovencev, ki živijo zunaj Slovenije, seznanijo s svojimi težavami, pa tudi s pozitivnimi premiki v svojih društvih in skupnosti. Verjetno je tudi sodelovanje na takih dogodkih pripeljalo do povezovanja s slovenskimi društvi na Hrvaškem, predvsem pa v slovenski Istri.

Srečanje aktivnih članov slovenskih društev na Hrvaškem

Aktivni člani slovenskih društev na Hrvaškem se srečujejo od leta 2003. Namen srečanj je povezovanje in boljše razumevanje, pa tudi seznanjanje z različnimi izzivi, s katerimi se soočajo društva v krajih svojega delovanja. Srečanja so organizirana v različnih krajih Hrvaške. Njihov idejni začetnik je Darko Šonc, dolgoletni predsednik Kulturnega prosvetnega društva Slovenski dom Zagreb in tudi častni predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Srečanja članov vseh slovenskih društev so zelo pomembna:

*Namen in pomembnost teh srečanj je poleg druženja tudi to, da pokažemo, da smo še vedno homogena skupnost in da kot pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem še vedno obstajamo. Največjo težo ima prav ugotovitev, da še vedno smo. Upam, da bo tako tudi v prihodnosti, čeprav se slovenska skupnost na Hrvaškem številčno zmanjšuje.*⁹¹

91 Klinar Medaković, A., Tradicionalno srečanje rojakov na Hrvaškem. *Novi odmevi*, 54, 2011, 27.

SKD »Snežnik« se je srečanja aktivnih članov slovenskih društev prvič udeležilo septembra 2005, ko je bilo srečanje organizirano v Trogirju. Kot piše predsednik društva Vasja Simonič: *Srečanja smo se udeležili prvič in bili smo navdušeni nad prisrčnim sprejemom, ki smo ga doživeli.*⁹²

To je bil relativno pomemben korak, saj je bilo v letu 2006 SKD »Snežnik« skupaj s Slovenskim kulturnim društvom »Lipa« iz Zadra sprejeto v krovno organizacijo, Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem.

Leta 2007 je bilo srečanje organizirano v Zagrebu in Tuheljskih toplicah.⁹³ V Tuheljskih toplicah je člane pozdravil Darko Šonc, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem.⁹⁴

V letu 2008 je srečanje slovenskih društev potekalo v Šibeniku in Vodicach. Organizatorji so bili člani Kulturnega društva Slovencev »Dr. France Prešeren« iz Šibenika (v nadaljevanju: KDS »Dr. France Prešeren«).⁹⁵ Leto kasneje je srečanje potekalo v Varaždinu, kjer se zbralo štirinajst slovenskih društev, ki so delovala v okviru krovne organizacije, s skupaj več kot sto člani. Pri organizaciji srečanja je pomagalo SKD »Nagelj« iz Varaždina.⁹⁶ Leta 2010 je srečanje potekalo v Lovranu. Pri organizaciji tako zahtevnega dogodka so pomagali tudi člani SKD »Snežnik«.⁹⁷ Irena Hribar - Buzdovačić je ob tem zapisala:

92 Simonič, V., 30. oktobra: SKD Snežnik, Lovran: Marunada 2005. *Kažipot*, 8, 2005, 19.

93 Hotujac Dreven, M., Srečanje članov slovenskih društev na Hrvaškem. *Novi odmevi*, 33, 2007, 4.

94 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 2007, 2, 16.

95 Uredništvo. Srečanje slovenskih društev, Šibenik, Vodice. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 11.

96 Mirković, M., 3.–4. oktober, Varaždin, srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Kažipot*, 55, 2009, 5.

97 Mirković, M., 2.–3. oktober, Hotel Excelsior, Lovran. Sedmo srečanje slovenskih društev. *Kažipot*, 66, 2010, 6.

Na postajališču so nas dočakali predstavniki Slovenskega društva iz Lovrana in nas povabili v svoje prostore, ki so, kot smo videli, lepo urejeni in obiskovani. Tu so nas pogostili s šilcem domačega žganja, da bi si z njim splaknili poplotni prah. Za spomin so vsakemu podarili tudi značko. Po tem ljubeznivem sprejemu so nas povabili na kosilo, ki so ga organizirali v bližnji restavraciji in kjer smo se pošteno podprli. Nato pa je sledilo prijetno presenečenje. Vse skupaj so odvedli na obalo, kjer so nam organizirali ogled Lovrana in bližnjih mest ob obali. To je bilo resnično doživetje za oko in za telo, saj je tudi tukaj vsakdo dobil kozarček žganja, iz katerega je kukala suha figa in je tudi to prispevalo, da so bila mesta, mimo katerih smo pluli, še lepša in Opatija še bolj bajna. Po pristanku smo se razkropili po vsem Lovranu, posedali smo ob obali, se sprehajali. In kamor si pogledal, si lahko videl ljudi z značkami. Ta dan je bil Lovran slovenski. /.../ Zbrane na vseslovenskem srečanju je nagovoril predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc, predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič, predsednica občinskega sveta Lovrana Đurđica Tancabel ...⁹⁸

Leta 2011 je Vseslovensko srečanje organiziralo SKD »Istra« iz Pulja, kjer so se zbrali člani kar petnajstih slovenskih društev na Hrvaškem.⁹⁹ Ob tej priložnosti so si udeleženci ogledali Grožnjan, se srečali z akademskim slikarjem Rokom Zelenkom, obiskali Baredine in si v popoldanskem času ogledali prostore društva v Pulju. V predverju je bila postavljena razstava plakatov s fotografijami in napisi o

98 Hribar - Buzdovačić, I., Sedmo srečanje Slovencev na Hrvaškem. *Novi odmev*, 42, 2010, 9.

99 Mirković, M., 1. oktober, Grožnjan, Baredine, Pulj, Srečanje slovenskih društev. *Kažipot*, 78, 2011, 3–4.

najpomembnejših dogodkih v desetletnem delovanju društva.¹⁰⁰

Leto 2012 je bilo za člane slovenskih društev prav posebno, saj je v tem letu Zveza slovenskih društev praznovala dvajset let svojega obstoja. Zato je bil tudi kulturni program zelo bogat. Tudi v prejšnjih letih so dogodek srečanja slovenskih društev običajno popestrile določene skupine, ki so delovale pri posameznih slovenskih društvih, v tem letu pa je bilo število nastopajočih še večje. V programu so sodelovali pevska zbor iz Pulja in Splita, plesni skupini iz Reke in Karlovca, mladinska igralska skupina iz Varaždina in skupina tolkalcev iz Zagreba. Člani SKD »Snežnik« so predstavili šesto številko Liburnijske priloge in monografskim bilten, ročna dela z ustvarjalne delavnice pa so bila razstavljena v avli male dvorane Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski, kjer je potekala proslava. Med gosti so bili ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak, predsednik Sveta za narodne manjšine Republike Hrvaške Aleksandar Tolnauerja in Rudi Merljak.¹⁰¹

Deseto srečanje slovenskih društev na Hrvaškem je bilo zaupano SKD »Nagelj« iz Varaždina. Udeleženci so obiskali Ormož in se nato zbrali v Gornjem Vratnu, kjer sta druženje obogatila pesem in ples,¹⁰² v letu 2014 pa so se člani slovenskih društev srečali v Crikvenici. Na srečanju so bili predstavniki vseh šestnajstih slovenskih društev na Hrvaškem, prisotnih pa je bilo 350 članov.¹⁰³ Predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc je predstavnikom društev podelil slovensko-hrvaški in hrvaško-slovenski slovar.¹⁰⁴

100 Velimirović, K., Vseslovensko srečanje v Pulju. *Novi odmev*, 45, 2011, 15–16.

101 Uredništvo, 20 let Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 16.

102 Uredništvo, 10. obletnica srečanj slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 14–15.

103 Klinar Medaković, A., Tradicionalno srečanje rojakov na Hrvaškem. *Novi odmev*, 54, 2011, 27.

104 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga* 9, 2014, 13.

V letu 2015 je bilo srečanje Slovencev organizirano v Labinu. Zbralo se je 350 članov iz šestnajstih slovenskih društev. Prisotne je pozdravil Darko Šonc, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, in jim poklonil novo knjigo Eduarda Hemarja Slovenci v hrvaškem športu.¹⁰⁵ Naslednje leto je bilo srečanje spet ob morju, in sicer v Opatiji. V hotelu Adriatic so se srečali člani vseh šestnajstih slovenskih društev. V kulturnem programu, ki ga je vodila tajnica reške Bazovice Eva Ciglar, so takrat zapeli pevski zbori društev iz Zagreba, Buzeta, Šibenika, Reke, Splita in Pulja, na odru pa se je zavrtila tudi folklorna skupina iz Umaga.¹⁰⁶

Leto 2017 je bilo za člane slovenskih društev pomembno, ker je Zveza v tem letu praznovala 25 let uspešnega delovanja. Srečanje aktivnih članov slovenskih društev je bilo organizirano v hotelu Panorama v Zagrebu.¹⁰⁷ Poleg Zveze so tudi nekatera druga slovenska društva praznovala lepe obletnice: 70 let delovanja KPD Bazovica, 25 let Slovenskega kulturnega društva »Triglav« v Splitu (v nadaljevanju: SKD »Triglav«), 20 let KDS »Dr. France Prešeren« in 10 let delovanja SKD »Gorski kotar«, SKD »Oljka« iz Poreča in SKD »Lipa« iz Buzeta.¹⁰⁸

V letu 2018 je bilo srečanje ponovno organizirano v Lovranu. To je bilo petnajsto srečanje slovenskih društev, udeležilo se ga je nekaj več kot 100 članov iz vseh slovenskih društev na Hrvaškem.¹⁰⁹ Posebno navdušenje je požela moška vokalna skupina Les Voix en Choeur

105 Kliner Medaković, A., Z druženja na Kvarnerju: Pozdravljeni rojaki, pozdravljena Slovenija! *Novi odmev*, 57, 2015, 14.; Uredništvo, Letno srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 12.

106 Mirković, M., Letno srečanje slovenskih društev. *Sopotja*, 4, 2016, 8.; Uredništvo, Redno letno srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 11.

107 Uredništvo, 25. obletnica ustanovitve Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 14–15.

108 Mirković, M., 25 let krovne organizacije: Ni politike, ki bi nas sprla!. *Sopotja*, 4, 2019, 9.

109 Mirković, M., 15. srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Sopotja*, 4, 2018, 7.

iz mesta Avmetz v Franciji.¹¹⁰ Leto kasneje je srečanje članov slovenskih društev na Hrvaškem potekalo v Istrskih Toplicah. Zbralo se je 270 udeležencev.¹¹¹ Za kulturni program je poskrbelo SKD »Istra« iz Pulja.¹¹²

V letu 2020 je načrte za srečanje prekinila epidemija covida-19. Srečanje je bilo nato organizirano v letu 2021 v Golubinjaku pri Delnicah na prostem, kjer se zbralo čez 250 članov slovenskih društev iz Zagreba, Reke, Splita, Pulja, Lovrana, Labina, Poreča, Varaždina, Zadra, Umaga in Prezida.¹¹³ V Golubinjaku je bilo veliko možnosti za različne aktivnosti na prostem, med drugim tudi za balinanje. Pri tem je sodeloval tudi del aktivnih članov SKD »Snežnik« in bili so zelo uspešni. Ena skupina se je odločila za obisk Ledene špilje, druga pa za obisk Lokvarske špilje.¹¹⁴ Naslednje leto je bilo srečanje ponovno v Golubinjaku, enako pa tudi v letu 2024.¹¹⁵ Leta 2023 se je skupščina Zveze odločila, da zaradi poplav, ki so Slovenijo prizadele poleti 2023, srečanja ne bo. Ne glede na to so se člani SKD »Snežnik« odločili dan preživeti v naravi in se srečali na Platku.¹¹⁶

Devetnajsto Vseslovensko srečanje slovenskih društev na Hrvaškem je potekalo 7. septembra 2024 v gozdnem parku Golubinjak. Srečanja se je udeležilo 312 članov iz naslednjih društev: SKD Slovenski dom Zagreb, Slovenski dom KPD »Bazovica«, SKD »Triglav«, Split, SKD »Istra«, Pulj, SKD »Snežnik«, Lovran, SKD »Lipa«, Zadar,

110 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 13.

111 Mirković, M., 5. oktober, Istrske Toplice. Letno srečanje vseh slovenskih društev na Hrvaškem, *Sopotja*, 4, 2019, 4.

112 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev v Istarskih Toplicah. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 17.

113 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev na Hrvaškem. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 13–14.

114 Vlašić Ban, V., Opet u Golubinjaku, raju Gorskog kotara. *Lovranski list*, 55, 2022, 14.

115 Uredništvo, Redno letno srečanje slovenskih društev na Golubinjaku. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 22.

116 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev Golubinjak - Platak. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 16.

KD Slovenski dom Karlovec, Društvo Slovencev Labin, SKD »Oljka«, Poreč, SKD »Lipa«, Buzet, SKD »Nagelj«, Varaždin, SKD »Ajda«, Umag, in SKD »Prešeren«, Lokve. Aktivnosti so bile podobne kot v letu 2021.¹¹⁷

Srečanje aktivnih članov slovenskih društev na Hrvaškem bo v letu 2025 organizirano že dvajsetič. Srečanja so bila doslej organizirana v različnih krajih na Hrvaškem, predvsem pa v krajih, kjer so delovala slovenska društva in s pomočjo slovenskih društev. Obvezno so na srečanja prihajali tudi visoki gostje, predstavniki Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, predstavniki Veleposlaništva Republike Slovenije na Hrvaškem ter predstavniki lokalnih oblasti, da bi pozdravili člane slovenskih društev ter spregovorili o uspehih ali izzivih, s katerimi se društva srečujejo. Srečanje članov slovenskih društev je tudi priložnost za oblikovanje novih prijateljstev, pa tudi za ohranjanje prijateljstev med člani slovenskih društev, ki delujejo na različnih koncih Hrvaške in ki se nimajo priložnosti srečevati bolj pogosto.

Koordinacija slovenskih društev v Istri

Med slovenskimi društvi na Hrvaškem obstaja medsebojna podpora in pozitiven odnos, predvsem do mlajših društev, ki so šele naredila svoje prve korake v delovanju. Tako so delovala tudi slovenska društva v hrvaški Istri, ki so vsakemu novonastalemu društvu pomagala in nudila podporo, iz česar se je med njimi razvilo posebno prijateljstvo, ki je leta 2014 privedlo do ustanovitve Koordinacije slovenskih društev v Istri.

Do tovrstne ideje je prišlo, ker so slovenska društva v hrvaški Istri spoznala, da skupaj lažje organizirajo in koordinirajo svoje delo, se

¹¹⁷ Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik, Lovran. *Mesečni bilten*, 9, 2024, 1.

pogovarjajo in dogovarjajo o skupnih proslavah različnih pomembnih datumov, skupnih dogodkih, skupnih ekskurzijah ali srečanjih slovenskih društev na Hrvaškem, vse z namenom boljšega gospodarjenja s pridobljenimi finančnimi sredstvi in medsebojne pomoči ter v želji, da bi svojim članom ponudila čim bolj kakovosten in pester program. Ker pa se slovenska društva med seboj razlikujejo, so se z različnimi aktivnostmi medsebojno dopolnjevala in na ta način svojim članom ponujala večji izbor dejavnosti in priložnosti.

Ideja o tesnejšem povezovanju je bila prisotna že nekaj časa, do dejanske realizacije in podpisa dogovora pa je prišlo na praznovanju slovenskega večera v Poreču. Tedaj so slovenska društva v hrvaški Istri večletno sodelovanje potrdila s podpisom dolgo napovedovanega Sporazuma o koordinaciji. Podpisala so ga društva SKD »Ajda« iz Umaga, SKD »Oljka« iz Poreča, SKD »Lipa« iz Buzeta, Društvo Slovencev iz Labina, SKD »Snežnik« iz Lovrana in pobudnik Koordinacije SKD »Istra« iz Pulja.¹¹⁸ Namen Koordinacije je pospešitev sodelovanja med društvi in medsebojna pomoč pri delovanju. Ob podpisu listine o ustanovitvi Koordinacije je bil prisoten tudi Rudi Merljak iz Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.¹¹⁹

O ustanovitvi in delovanju Koordinacije je predsednica Društva Slovencev v Labinu, Silva Šutar Vujičić, povedala naslednje:

Odkar imamo Koordinacijo slovenskih društev v Istri, se lažje dogovorimo za skupne projekte, kot so na primer Dnevi slovenske kulture v Istri, ki potekajo tretji teden v oktobru. Za dan državnosti Slovenije in Hrvaške pripravimo čezmejno srečanje društev iz hrvaške in slovenske Istre. Za kulturni praznik se dogovorimo, katero društvo bo gostitelj ostalim društvom, in pripravimo program. Veselimo se vsakega takega srečanja, ker

118 Mirković, M., 21. december, Dom obrtnikov, Poreč. Sporazum o koordinaciji slovenskih društev v Istri. *Sopotja*, 1, 2014, 20.

119 Uredništvo, Slovenski večer v Poreču. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 17.

*se srečamo s svojimi rojaki, obnovimo stara prijateljstva in navežemo nova. Tako dobimo občutek povezanosti, imamo se dobro, veseli smo, ker slišimo slovensko besedo, pesem.*¹²⁰

Eden od rezultatov tega srečanja je bil tudi takojšnji dogovor, da bodo programi za Dneve slovenske kulture odslej razširjeni na vsa društva v Istri.¹²¹ To delovanje pa se ni ustavilo samo na sodelovanju pri izvedbi kulturnih programov ob Dnevih slovenske kulture v Istri, temveč je vplivalo tudi na druge programe, ki so se izvajali v slovenskih društvih v hrvaški Istri tudi pred samo ustanovitvijo tu omenjene Koordinacije. Kasneje so določene dejavnosti postale kar tradicionalne in povsem pričakovano je, da bodo društva skupaj praznovala Prešernov dan, Dneve slovenske kulture v Istri, sooblikovala Čezmejno srečanje v Istri ter sodelovala tudi ob drugih priložnostih in se med seboj bolj povezovala.

Analiza delovanja Koordinacije slovenskih društev v Istri pokaže, da je SKD »Snežnik« zelo pomemben člen te koordinacije in da so društva že kmalu po njeni ustanovitvi začela skoraj vse dogodke organizirati skupno in nanje vabiti člane drugih slovenskih društev v Istri.

Praznovanje Prešernovega dne

Prešernov dan je osrednji slovenski kulturni praznik, ki se praznuje 8. februarja ob obletnici smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. To je izjemno pomemben dan, predvsem za Slovence, ki živijo zunaj Slovenije, saj na ta dan lahko razmišljajo o lepota in pomembnosti tradicionalnih, pa tudi bolj sodobnih elemen-

120 jpt/akm, Silva Šutar Vujičić: Nujno potrebujemo mlade! *Novi odmev*, 60, 2016, 16–17.

121 Velimirović, K., Medsebojno sodelovanje slovenskih društev v Istri. *Mavrica*, 27, 2014, 3.

tov slovenske kulture in slovenskega jezika, ki vplivata na ohranjanje identitete. Tudi slovenska društva na Hrvaškem organizirajo, glede na svoje možnosti, kulturno dogajanje, ob katerem se spomnijo Prešerna, njegovih zaslug, pa tudi slovenske kulture nasploh. Najbolj pogosto gre za kulturne programe, v katerih kombinirajo krajše nastope svojih sekcij, k sodelovanju pa povabijo tudi slovenska kulturna društva iz Slovenije ter na ta način ustvarijo pravi mozaik slovenske glasbe, jezika, navad in kulture.

Člani SKD »Snežnik« v prvih letih delovanja Prešernovega dne niso samostojno obeleževali in so se skoraj od samega začetka združevali in vključevali v delovanje drugih slovenskih društev, ki so delovala v hrvaški Istri in na Kvarnerju. Tako so na Prešernov dan leta 2007 sodelovali na proslavi v SKD »Istra« v Pulju. Dogodek je bil razdeljen na dva dela. V prvem delu je sodeloval pevski zbor SKD »Istra« Encijan, v drugem delu pa je bila v prostorih društva na ogled gostujoča razstava iz SKD »Snežnik« iz Lovrana. Razstava z naslovom Gremo na Triglav je prikazovala amaterske posnetke članov društva »Snežnik«.¹²²

Prešernov dan so samostojno prvič obeležili leta 2008, in sicer z ogledom posnetka o rojstni hiši Franceta Prešerna v Vrbi na Gorenjskem, ki so jo obiskali v letu 2007, ko so z udeleženci dopolnilnega pouka slovenskega jezika, ki je potekal v SKD »Snežnik«, organizirali strokovno ekskurzijo. Proslava se je zaključila s prijetnim druženjem v prostorih društva.¹²³

V letu 2009 so Prešernov dan obeležili skupaj s člani slovenskih društev v Istri. Prišlo je okoli 200 članov iz društev, ki delujejo v Labinu, Buzetu, Pulju in Lovranu. V programu je sodeloval mešani pevski

122 Velimirović, K., Utrinki iz SKD Istra iz Pulja. *Novi odmev*, 31, 2007, 16.; Uredništvo, Razstava Gremo na Triglav. *Liburnijska priloga*, 1, 2006, 20.

123 Velimirović, K., Slovenci v Istri skupaj praznovali Prešernov dan. *Novi odmev*, 34, 2008, 13; Uredništvo, Slovenski kulturni praznik, 8. februar. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 5.

zbor Encijan SKD »Istra« iz Pulja. Osrednji dogodek je bila predstavitev monografije Martina Bizjaka,¹²⁴ akademskega slikarja.¹²⁵

V letu 2010 so slovenska društva iz hrvaške Istre Prešernov dan obeležila s skupno prireditvijo. Proslavo sta organizirala SKD »Istra« iz Pulja in SKD »Oljka« iz Poreča. Obiskali so mesta Roč, Buzet in Motovun. Med navzočimi na proslavi so bili tudi predstavniki albanске, makedonske in madžarske manjšine iz Istre. Vabilu so se odzvali visoki gostje, Rudi Merljak iz Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ter Fabrizio Radin, podžupan mesta Pulj.¹²⁶

Osrednjo proslavo Prešernovega dne je leta 2012 organiziralo SKD »Lipa« iz Buzeta in udeležili so se je tudi člani SKD »Snežnik«. V Narodnem domu v Buzetu je bil pripravljen zanimiv program, v katerem so sodelovala vsa istrska slovenska društva.¹²⁷ Nastopili so mešani pevski zbor in pevska skupina Encijan iz SKD »Istra« Pulj, člani SKD »Oljka« iz Poreča in glasbena skupina SKD »Lipa« iz Buzeta ter učenske dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture iz Buzeta pod vodstvom učiteljice Dragice Motik.¹²⁸

V letu 2013 so pri proslavi Prešernovega dne sodelovali člani slovenskih društev iz Buzeta, Poreča, Umaga, Labina in Lovrana. Gostitelj je bilo SKD »Istra« iz Pulja. Ob tej priložnosti so nastopali gosti

124 Martin Bizjak (Hrastnik, 16. 12. 1929 – Pulj, 9. 01. 2017) je osnovno šolo končal v rodnem kraju. Šolanje je nadaljeval v Ljubljani in leta 1958 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost. V Pulju je živel od leta 1967 dalje. Deloval je kot likovni pedagog, opravljal funkcijo občinskega referenta za kulturo, vodil je kulturno-estetsko izobraževanje na *Radničkom sveučilištu*, nato pa je bil dolgoletni direktor Festivala jugoslovanskega igranega filma v Pulju. Samostojno je razstavljal v številnih mestih Hrvaške in Slovenije (Rex, Na današnji dan umro je Martin Bizjak. *Regional Express*, 9. 1. 2020).

125 Velimirović, K., Slovenci v Istri skupaj praznovali kulturni praznik. *Novi odmev*, 37, 2009, 14.

126 Uredništvo, Slovenski kulturni praznik. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 6.

127 Uredništvo, Slovenski kulturni praznik. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 4.

128 Mirković, M., 6. februar. Narodni dom, Buzet. Skupno praznovanje vseh društev v Istri. *Sopotja*, 1, 2012, 28.

iz Slovenije, potekala pa je tudi otvoritev knjižnice v prostorih SKD »Istra«.¹²⁹

Tudi v letu 2014 so slovenska društva v Istri organizirala Prešernov dan skupaj. Tokrat je bil gostitelj Društvo Slovencev v Labinu, na proslavi pa je nastopil igralec ljubljanskega gledališča Saša Klančnik. V druženju po kulturnem programu je nastopil harmonikar iz SKD »Snežnik«.¹³⁰ Proslave se je udeležilo okrog 150 oseb.¹³¹

Proslava slovenskega kulturnega praznika na Hrvaškem je bila v letu 2015 organizirana v Varaždinu v okviru izvajanja evropskega projekta »3M-Mura«, katerega pobudniki so bili člani SKD »Nagelj« iz Varaždina in Hrvaško kulturno društvo »Pomurje« iz Maribora ob strokovni pomoči društva EU korak z Reke. V kulturnem programu so poleg gostiteljev sodelovala še slovenska društva iz Pulja, Zagreba in Reke. V avli gledališča je bila postavljena razstava foto sekcije Slovenskega doma KPD »Bazovica« s naslovom Moja Slovenija 2.¹³²

Leta 2017 je proslavo Prešernovega dne prvič organiziralo SKD »Snežnik«. Predstavniki slovenskih društev iz Pulja, Umaga, Poreča, Buzeta in Labina so se zbrali v prostorih SKD »Snežnik« v Lovranu. Ob tej priložnosti je predsednik društva Vasja Simonič povedal:

*Slovenci moramo nekako izkazati svojo nacionalno pripadnost. Eden teh načinov je tudi skupna proslava ob kulturnem dnevu, ko skupaj počastimo našega največjega pesnika Franceta Prešerna. To je tudi priložnost, da se srečamo člani vseh šestih slovenskih društev, ki delujejo v hrvaškem delu Istre.*¹³³

129 Radić, M., Pjesmom proslavljen Prešernov dan. *Glas Istre*, 11. 2. 2013.

130 Uredništvo, Slovenski kulturni praznik. *Liburnijska priloga*, 9, 2014, 4.

131 Šutar Vujičić, S., Slovenci v hrvaški Istri skupaj počastili kulturni praznik. *Novi odmev*, 52, 2014, 24.

132 Uredništvo, Slovenski kulturni praznik. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 4.

SKD »Snežnik« je šele v letu 2017 prevzel organizacijo Prešernovega dne, ker v Lovranu in okolici ni bilo ustreznega prostora za večje kulturne prireditve. Proslava je potekala 7. februarja v novi kinodvorani v Lovranu.¹³³ Začela se je s Prešernovo Zdravljico, ki jo je prebral Vitomir Vitaz, član Slovenskega doma KPD »Bazovica«, ki je po pozdravu predsednika Vasje Simoniča nadaljeval s pesmijo »Povodni mož«. Posebno doživetje je bil koncert ljudskih godcev iz Ilirske Bistrice. Program je z nastopom na harmoniki obogatil mladi rojak Domagoj Dobrila, dijak gimnazije in reške Glasbene šole Ivan Matetić Ronjgov.¹³⁴ Proslave so se udeležili predstavniki Slovenskega doma KPD »Bazovica« ter Svetov slovenske nacionalne manjšine Primorsko-goranske županije, mesta Reke in občine Matulji. Prisoten je bil tudi predstavnik Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak.¹³⁵

V naslednjem letu, ko je Koordinacija že imela nekaj izkušenj, je Prešernov dan organiziralo SKD »Ajda« iz Umaga. Pri proslavi je sodelovalo vseh šest slovenskih društev v hrvaški Istri. Po literarno-glasbenem programu, ki so ga ustvarili gosti ter člani slovenskih društev, ki so se vključili v proslavo Prešernovega dne, je dr. Zvone Žigon Danici Bojković, predsednici SKD »Ajda«, izročil nagrado za najboljšo podjetnico slovenskih korenin.¹³⁶ Slednja je ob tej priložnosti poudarila, da je proslava Prešernovega dne: *...en dan, ko se mi srečujemo, se spoznavamo z našo poezijo, literaturo, z našimi umetniki in se srečujemo med sabo.*¹³⁷

133 Koletnik, I., Slovenski kulturni praznik - Prešernov dan. *Mavrica*, 37/38, 2017, 7.

134 Mirković, M., Kulturni praznik, skupna proslava slovenskih društev iz Istre. *Sopotja*, 1, 2017, 10.

135 Uredništvo, Proslava slovenskega kulturnega praznika v Lovranu. *Liburnijska prilog*, 12, 2017, 4.; Simonič, V., Skupna proslava slovenskih društev v Istri. *Novi odmev*, 61, 2017, 14.

136 Blažič, I., Glasbeno-literarni večer s pianistom in pisateljem. *Novi odmev*, 65, 2018, 18–19.; Uredništvo, Prešernov dan. *Liburnijska prilog*, 13, 2018, 4.

137 Kampos, B., Slovenska kulturna društva v hrvaški Istri skupaj počastila kulturni praznik. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 8. 2. 2018.

V letu 2019 je bilo za proslavo ob Prešernovem dnevu zadolženo SKD »Oljka« iz Poreča. V kulturnem programu so po pozdravnih besedah predsednice Miriam Pran nastopili moški pevski zbor iz Pivke in članice dramske sekcije SKD »Istra« iz Pulja s Prešernovo poezijo.¹³⁸

V letu 2020 je bilo dogovorjeno, da bo osrednjo proslavo ob Prešernovem dnevu organiziralo SKD »Istra« v sodelovanju z Osrednjo knjižnico Celje, Mestno knjižnico in čitalnico Pulj ter Galerijo Mihel Maleša iz Zgornje Rečice pri Laškem. V polni dvorani Doma hrvaških branilcev v Pulju so se 8. februarja 2020 poleg gostiteljev zbrali člani slovenskih društev, ki delujejo v hrvaški Istri. V programu sta sodelovala Ljubljansko gledališče Petra Simonitija iz Celja in pevski zbor Encijan iz SKD »Istra«. Sledilo je druženje in zabava aktivnih članov slovenskih društev iz cele Istre.¹³⁹

Zaradi epidemije covida-19 je bila v letu 2021 proslava ob Prešernovem dnevu odpovedana. Člani SKD »Snežnik« so se zato dogovorili, da bodo slovenski kulturni praznik proslavili na prostem.¹⁴⁰ Zbrali so se v Opatiji, na Slatini, in se sprehodili do naselja Zora, od tam pa do Male Fortice, kjer je o Francetu Prešernu pripovedoval predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič. Poslušali so tudi tri kratke Prešernove pesmi. Pohod so nadaljevali do naselja Pobri, kjer so se spustili do malega mesteca Volosko, od tam pa so pot do Opatije nadaljevali po sprehajališču ob morju (lungomare). Med potjo, ki je trajala približno dve uri, so si ogledali tudi kamelije v parku Angiolina. Druženje so nadaljevali v prostorih društva v Lovranu.¹⁴¹

138 Velimirovič, K., Med Prešernovimi portreti harmonija poezije in glasbe. *Novi odmev*, 69, 2019, 17.; Uredništvo, Slovenski kulturni praznik. *Liburnijska priloga* 14, 2019, 4.

139 Tatković Diklić, M., Osrednje praznovanje Prešernovega dne v Pulju. *Mavrica*, 48, 2020, 14.; Uredništvo, Slovenski kulturni praznik – Prešernov dan. *Liburnijska priloga*, 15, 2020, 4.

140 Uredništvo, Prešernov dan. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 5–6.

141 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik, Lovran. *Mesečni bilten*, 1, 2021, 2.

Podobni izzivi so bili tudi v letu 2022, ko je proslavo organiziralo samo SKD »Istra«. Kulturni program so s svojimi nastopi obogatili pevski zbor Encijan in dramska skupina SKD »Istra« ter člani SKD »Lipa« iz Buzeta, ki igrajo v glasbeni skupini Trio Lipa. Navzoče so pozdravili predsednica SKD »Istra« Danica Avbelj, predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič ter tedanja predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman.¹⁴²

Leta 2023 so se člani SKD »Snežnik« udeležili proslave ob Prešernovem dnevu v organizaciji Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, Slovenskega doma KPD »Bazovica«, Sveta Slovenske manjšine mesta Reka in Sveta slovenske manjšine Primorsko-goranske županije, ki so skupaj organizirali gostovanje gledališke predstave z naslovom *Da ne boš sama*. Predstave so se udeležili člani slovenskih društev, ki so bili organizatorji, veliko članov SKD »Snežnik« ter člani drugih slovenskih društev iz hrvaške Istre. Predstavo v izvedbi Kulturno-umetniškega društva Jazbec in partnerjev iz Kočevja je režiral Gašper Jarni.

Kot so poročali manjšinski mediji: *Obisk je bil nad pričakovanji in dvorana polna, predstava pa je bila sprejeta z navdušenjem in pohvalami nastopajočim*.¹⁴³ Predstava je bila zamišljena kot darilo slovenskih organizacij pripadnikom slovenske manjšine na Kvarnerju in okolici ter širšemu občinstvu.¹⁴⁴ Zaradi uspešne organizacije Prešernovega dne ter želje, da se takih dogodkov udeleži čim večje število članov, se je SKD »Snežnik« odločilo podobno organizacijo Prešernovega dne izpeljati tudi v letu 2024. Člani društva so v sodelovanju z Svetom slovenske manjšine mesta Reka, Slovenske manjšine Primorsko-goranske županije in SKD »Oljka« iz Poreča povabili člane dramskega odseka prosvetnega društva Štandrež iz Štandreža pri Gorici, ki so nastopili s komedijo Pamela Carla Goldonija v režiji

142 Mirković, M., Kulturni praznik. *Sopotja*, 1, 2022, 8.

143 Mirković, M., *Da ne boš sama*, gledališka predstava. *Sopotja*, 1, 2023, 7–8.

144 Mirković, M., ZSDH, Svet SNM PGŽ in Svet SNM Mesta Reka. *Sopotja*, 1, 2023, 7.

Andreja Zalesjaka. Udeležence je posebej razveselil prihod otrok iz SKD »Gorski kotar«.¹⁴⁵

Skupno praznovanje pomembnih dogodkov je za pripadnike slovenske skupnosti, pa tudi drugih manjšinskih skupnosti, izjemno pomembno. Kot smo lahko videli, proslave ne temeljijo samo na aktivnostih, ki se izvajajo v slovenskih društvih, temveč program pogosto obogatijo poklicne ali amaterske organizacije iz Slovenije. Velja poudariti, da se slovenska društva prilagajajo situaciji in svoje načrte pogosto tudi preoblikujejo, da bi zagotovili čim boljšo organizacijo proslave ob Prešernovem dnevu in da bi bili aktivni člani slovenskih društev zadovoljni s ponujenim programom.

Čezmejno srečanje v Istri

Čezmejno srečanje je dogodek, ki se ga udeležujejo aktivni člani slovenskih društev v hrvaški Istri ter člani društev, ki delujejo v slovenski Istri. Srečanje je nekakšen odgovor na vzpostavitev državne meje leta 1991, ki je po razpadu nekdanje skupne države nekoč enoten prostor razdelila na dva dela. V Društvu istrskega prijateljstva Histria iz Pirana so zato predlagali srečanje vseh slovenskih kulturnih društev v Istri. Cilj je predvsem povezovanje ljudi in prostora ter druženje.¹⁴⁶

Prvo srečanje je bilo v Koštaboni 25. junija 2013, pobuda zanj pa je prišla ob vstopu Hrvaške v Evropsko unijo.¹⁴⁷ V letu 2014 se je srečanje nadaljevalo v hrvaški Istri v Mariji na Krasu.¹⁴⁸ Odziv članov

145 Mirković, M., Carlo Goldoni: Pamela, gledališka predstava Prosvetnega društva Strandež. *Sopotja*, 1, 2024, 7.

146 Kampos, B., Čezmejno srečanje slovenskih društev v Istri. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 26. 6. 2015. (v nadaljevanju: Kampos, B., Čezmejno srečanje)

147 Slovensko kulturno društvo Istra, 25. junij (torek) – srečanje v Koštaboni blizu Kopra. *Bilten*, 6/7, 2.

148 Kampos, B., Čezmejno srečanje slovenskih društev v Istri. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 26. 6. 2015.

je bil velik. Zbralo se je okoli 267 posameznikov iz različnih društev iz Slovenije in hrvaške Istre, in sicer: člani piranske Histrie, koprške Hroštole, SKD »Oljka«, SKD »Istra«, Društvo Slovencev Labin, SKD »Snežnik« in SKD »Ajda».¹⁴⁹ V tekmovanju v balinanju so člani SKD »Snežnik« osvojili prvo mesto, v briškuli in trešeti sta članici društva zasedli tretje mesto. Hkrati s športnimi tekmovanji je na odru potekal tudi kulturni program.¹⁵⁰

Do ustanovitve Koordinacije so se društva sama prijavljala in odhajala na srečanja. Koordinacija je olajšala delo in dogovore glede organizacije teh čezmejnih srečanj, istočasno pa so srečanja postajala vse bolj tradicionalna. V letu 2015 je bilo čezmejno srečanje organizirano v Svetem Petru nad Dragonjo. Organizirano je bilo tekmovanje v briškuli in trešeti, remiju in pikadu. V tekmovanju so sodelovale tudi članice SKD »Snežnik«, par Mandić - Viskiće pa je celo zmagal. V pikadu je Dragica Kožul zasedla drugo mesto.¹⁵¹

V letu 2016 je srečanje organiziralo SKD »Lipa« iz Buzeta v vasi Sveti Duh pri Buzetu. Srečanje je obsegalo zanimiv kulturni program, v katerem so sodelovala številna društva.¹⁵² Čezmejno srečanje je v letu 2017 organiziralo društvo Histria iz Portoroža.¹⁵³ V kulturnem programu so sodelovali pevski zbori društev iz Pulja, Umaga, Izole, Portoroža in Kopra, Trio Lipa iz SKD »Lipa« iz Buzeta ter folklorno društvo iz Pirana.¹⁵⁴

V letu 2018 je srečanje na Platku organiziralo SKD »Snežnik«. Planinska skupina društva je organizirala vzpon na Snežnik, ostali čla-

149 Blažić, I., Na čezmejskem kraškem srečanju in novograjski slovenski noči. *Novi odmev*, 54, 2014, 24.

150 Uredništvo, Čezmejno srečanje v Mariji na Krasu. *Liburnijska priloga*, 9, 2014, 9.

151 Uredništvo, Čezmejsko srečanje v Svetem Petru nad Dragonjo. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 11.

152 Uredništvo, Čezmejno srečanje v Svetem Duhu pri Buzetu. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 7.

153 Bojković, D., Peto čezmejno srečanje istrskih slovenskih kulturnih društev. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 6. 7. 2017.

154 Uredništvo, Čezmejno srečanje v Portorožu. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 8.

ni pa so se lahko udeležili drugih športnih aktivnosti. Na voljo so bila tekmovanja v balinanju, pikadu, badmintonu ter briškuli in trešeti. V kulturnem programu so sodelovale pevske skupine iz sodelujočih društev, in sicer iz Pulja, Umaga in Portoroža. Člani literarne skupine društva Histria so nastopili s Cankarjevo Skodelico kave.¹⁵⁵ Na srečanju je bilo okrog 250 udeležencev.¹⁵⁶

Čezmejna srečanja so bila organizirana tudi v naslednjih letih, a člani SKD »Snežnik« niso več prevzemali organizacijske vloge. V letu 2019 je bilo srečanje v Kopru,¹⁵⁷ leta 2020 v Pulju,¹⁵⁸ leta 2021 pa v Svetem Duhu pri Buzetu, kjer so bila ponovno prisotna vsa slovenska društva iz hrvaške Istre.¹⁵⁹

Leta 2023 so čezmejno srečanje organizirali člani SKD »Oljka« iz Poreča. Udeležilo se ga je več kot 100 posameznikov iz slovenskih društev v Istri.¹⁶⁰

Čezmejno srečanje, tradicionalno srečanje slovenskih društev iz slovenske in hrvaške Istre, je pomemben način ohranjanja slovenskega jezika, kulture in identitete. Na ta srečanja je treba gledati kot na zavedanje posameznikov, da sta si kulturi dveh narodov bližji, kot včasih trdi politika. Poleg tega je to tudi odgovor na mejo, ki je postala državna meja leta 1991 in se z vstopom Hrvaške v EU še dodatno zaostрила. Povezovanje na čezmejni ravni ni nenavadno, saj so se člani SKD »Snežnik« od začetka svojega delovanja povezovali tako s slovenskimi društvi v okolici, na Hrvaškem, kot tudi s tistimi iz Slovenije in tistimi, ki delujejo v drugih državah v Evropi.

155 Uredništvo, Čezmejno srečanje na Platku. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 12–13.

156 Uredništvo, Dan državnosti, čezmejno srečanje. *Sopotja*, 3, 2018, 9.

157 Uredništvo, Čezmejno srečanje v Portorožu. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 13–14.

158 Uredništvo, Čezmejno srečanje v Pulju. *Liburnijska priloga*, 15, 2020, 10.

159 Uredništvo, Čezmejno srečanje Buzet – Sveti Duh. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 10.

160 Uredništvo, Čezmejno srečanje v Poreču. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 15.

Dnevi slovenske kulture v Istri

Oktober je v hrvaški Istri že tradicionalno posvečen Dnevom slovenske kulture. V istrskih krajih, kjer delujejo slovenska društva, in sicer v Pulju, Labinu, Lovranu, Poreču, Umagu in Buzetu, so v tem mesecu organizirani številni dogodki. Poseben poudarek je na slovenskem jeziku in ustvarjalnosti na različnih področjih. Dnevi slovenske kulture v Istri sprva niso trajali ves mesec, temveč so se razvijali počasi, od ene prireditve do celotnega niza prireditev, ki zdaj trajajo ves mesec.

Prvič so bili Dnevi slovenske kulture v Istri organizirani leta 2007, da se obogati kulturno dogajanje v Pulju in posledično v hrvaški Istri. Kasneje so se v organizacijo vključila tudi druga slovenska društva v hrvaški Istri.¹⁶¹ Predvsem so bila to društva, ki so jih povabili pobudniki Dnevov slovenskih društev na Hrvaškem oz. SKD »Istra« iz Pulja.¹⁶²

Do leta 2013 so prireditve organizirali člani SKD »Istra« iz Pulja, nato pa sta se jim priključili še dve slovenski društvi, in sicer SKD »Ajda« iz Umaga in SKD »Oljka« iz Poreča.¹⁶³ Udeleženci kulturnega dogodka so posebej pohvalili dejstvo, da prireditve ni več omejena na Pulj:

*Slovenci v Istri se vedno bolj spoznavamo in upoštevamo med seboj, slišati je za slovenska društva v Istri. Najpomembneje pa je druženje med člani društev in prebivalci istrskega polotoka ter seveda širjenje slovenske kulture.*¹⁶⁴

161 Ilić Draković, J., Dnevi slovenske kulture v Istri. *Mavrica*, 25, 2013, 2.

162 Uredništvo, 12.–14. april SKD Istra, Pulj Znova Slovenski dnevi. *Kažipot*, 26, 2007, 20.

163 Ilić Draković, J., Tradicionalni praznik slovenske ustvarjalnosti v hrvaški Istri v znamenju presežkov. *Novi odmev*, 51, 2013, 15.

164 Ilić Draković, J., Člani puljskega društva navdušeni nad dnevi kulture. *Novi odmev*, 51, 2013, 15.

V letu 2015 sta se Dnevom slovenske kulture v Istri priključila še SKD »Lipa« iz Buzeta in Društvo Slovencev iz Labina.¹⁶⁵ Organizacija in izvedba slovenskih kulturnih dnevov v Istri je bila tudi ena od prednostnih nalog Koordinacije slovenskih društev v Istri.¹⁶⁶ Eno od sodelujočih slovenskih društev je bilo tudi društvo, o katerem pišemo v tej knjigi. Na začetku, dokler niso začele delovati vse društvene sekcije, so bili njegovi člani zgolj obiskovalci različnih kulturnih dogajanj, kasneje pa so se tudi v kulturni program uvrstili kot aktivni soorganizatorji.

SKD »Snežnik« se je organizaciji Dnevov slovenske kulture v Istri priključilo v letu 2016. Tako so člani sodelovali v programu, ki je potekal od 17. do 23. oktobra 2016, po načrtu, ki so ga uskladili na sestankih Koordinacije slovenskih društev v Istri. Program je potekal v vseh slovenskih društvih, ki so vključeni v Koordinacijo. Dnevi slovenske kulture v Istri so se začeli v Labinu s predavanjem slovenske etnologije Helene Janežič, vodje Zbirke tiskov Slovencev zunaj Republike Slovenije,¹⁶⁷ in nastopom vokalne skupine DKS »Ajda« iz Umaga. V torek je bila na ogled razstava dr. Josipa Korošca, v sredo pa sta potekala koncert in razstava v organizaciji SKD »Lipa« iz Buzeta. V četrtek je Jurij Drevenšek iz SNG Maribor nastopil v Pulju s Pesmijo za eno drevo, v petek pa so člani KPD »Oljka« v prostorih italijanske manjšine organizirali nastop vrhunskih glasbenikov iz Slovenije. V Umagu je bila odprta razstava Boruta Skoka, ki ji je sledila projekcija slovenskega filma Čefurji raus. Člani SKD »Snežnik« so z razstavo del članic in članov kreativne delavnice 23. oktobra 2016 zaključili že tradicionalne Dneve slovenske kulture v hrvaški Istri. Na razstavi ročnih del je bilo vidno, da so člani kreativne sekcije od klasičnih ročnih del napredovali do že kar umetniških izdelkov.

165 Kampos, B., Dnevi slovenske kulture v hrvaški Istri 2015. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 21. 10. 2015.

166 Velimirović, K., Medsebojno sodelovanje slovenskih društev v Istri. *Mavrica*, 27, 2014, 3.

167 Kampos, B., 10. Dnevi slovenske kulture v hrvaški Istri. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 26. 10. 2016.

Na odprtju razstave so bili prisotni člani vseh slovenskih društev iz Istre.¹⁶⁸

Teden slovenske kulture v Istri se je v letu 2017 začel 18. oktobra in po pestrem programu končal deset dni kasneje, 28. oktobra. V dobrih desetih dneh so se v krajih, kjer delujejo slovenska društva, zvrstile številne prireditve, s katerimi so skušali slovensko kulturo približati tudi večinskemu narodu. Dnevi slovenske kulture so plod skupnega truda in povezanosti vseh šestih slovenskih kulturnih društev, ki delujejo na območju hrvaške Istre.¹⁶⁹ Tako kot leta 2016 se je program končal v Lovranu, kjer so člani SKD »Snežnik« odprli razstavo ustvarjalne delavnice. Isti večer so zapele članice pevske skupine SKD »Ajda« iz Umaga, v kulturnem programu pa so sodelovali tudi člani folklornega društva iz Lukovice. Zaključek je bil obisk 44. tradicionalne Marunade.¹⁷⁰

Dnevi slovenske kulture v Istri 2018 so se začeli v Pulju s koncertom zbora Voix De l'Est iz Francije, nadaljevali pa v Labinu, Buzetu, Lovranu, Poreču in Umagu ter so končali v Pulju z odprtjem razstave. Prav v tem letu so se Dnevi slovenske kulture razširili na cel mesec. O Dnevih slovenske kulture v Istri je Rudi Merljak z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu dejal:

*Veseli me, da se je festival Dnevi slovenske kulture v Istri zelo prijel in ima zdaj že lepo, najmanj desetletno tradicijo. Iz leta v leto je več prireditev, so dobro obiskane po vseh krajih in to je nekaj krasnega!*¹⁷¹

168 Uredništvo, Teden slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 12.

169 Kampos, B., Dnevi slovenske kulture v Istri 2017. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 30. 10. 2017.

170 Uredništvo, Teden slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 15–16.

171 Kampos, B., Dnevi slovenske kulture v Istri 2018. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 30. 10. 2018.

V Lovranu je bila odprta razstava ustvarjalne delavnice. Istočasno so v svojih prostorih gostili članice dramsko-recitatorske sekcije iz SKD »Istra«. ¹⁷²

V letu 2019 so se Dnevi slovenske kulture v Istri začeli 4. oktobra v naselju Vrh pri Buzetu. Tu je SKD »Lipa« iz Buzeta organiziralo prijeten in zabaven kulturni program, na katerem so sodelovali Mešani pevski zbor iz Portoroža, Folklorna skupina »Oljka« s starimi istrskimi plesi, ženska Vokalna skupina »Vetta«, na harmoniki je zaigrala mlada glasbenica Vanesa Jakac. ¹⁷³ SKD »Snežnik« je ponovno sodelovalo z izdelki članov, ki so vključeni v kreativno delavnico, in sicer z razstavo v prostorih Ljudske univerze v Umagu 19. oktobra 2019. Na odprtju razstave je navzoče pozdravila predsednica SKD »Ajda« Danica Bojković, o razstavi pa je spregovorila vodja kreativne delavnice članica SKD »Snežnik« Branka Širola. V programu je zapel ženski zbor gostiteljev, nastopal je tudi Slovenski oktet. ¹⁷⁴

Kulturni oktober v letu 2020 je bil v Istri še posebej bogat, čeprav so bili določeni programi preoblikovani ali pa so odpadli zaradi ukrepov, povezanih z epidemijo covida-19. V krajih, kjer delujejo slovenska kulturna društva v Istri, so tudi v tem letu potekali Dnevi slovenske kulture v Istri, ponekod tudi v sodelovanju s KPD »Bazovica«. Precej aktivni na tem področju so bili tudi člani SKD »Snežnik«. Tako velja omeniti razstavo izdelkov, ki so nastali na delavnicah ustvarjalnih skupin društev z naslovom Izmenjujmo veščine, ¹⁷⁵ katerih pobudniki so bili člani SKD »Snežnik«. Razstavljene izdelke so ustvarile članice

172 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 14.

173 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 18–19.; Mirković, M., Dnevi slovenske kulture v Istri 2019, *Sopotja*, 4, 2019, 4.

174 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 18–19.; Mirković, M., 26. oktober, Vrh pri Buzetu, Labin, Pulj, Lovran, Umag, Poreč. Dnevi slovenske kulture v Istri 2019. *Sopotja*, 4, 2019, 3.; Bojković, D., Dnevi slovenske kulture v Istri. *Mavrica*, 46–47, 2019, 15–16.

175 Vuković Bačić, S., 1.–15. oktober, Poreč, Buzet, Pulj, Lovran, Labin, Umag, Dnevi slovenske kulture v Istri tudi s KPD Bazovica. *Sopotja*, 4, 2020, 13. (v nadaljevanju: Vuković Bačić, S., 1.–15. oktober)

slovenskih društev iz Pulja, Lovrana in Poreča, razstava je nastala v sodelovanju s člani SKD »Oljka« iz Poreča.¹⁷⁶

Člani SKD »Snežnik« so organizirali dogodek tudi v svojih prostorih, in sicer v sodelovanju s Slovenskim domom KPD »Bazovica«. Tako je v Lovranu 9. oktobra 2020 nastopila glasbena skupina reškega društva Mimo ritma oziroma njen duo, solistka Zdenka Kallan Verbanac in umetniški vodja skupine Ivan Harej - Harry.¹⁷⁷

Tudi v letu 2021 je bil po slovenskih društvih v Istri oblikovan kar pester program. V tem letu so člani SKD »Snežnik« na Dnevih slovenske kulture v Istri sodelovali z razstavo izdelkov kreativne delavnice. Razstava je bila organizirana 15. oktobra v prostorih društva, za dobro razpoloženje pa so poskrbeli domači harmonikar Kokonič in rojaki iz Buzeta, Trio Lipa.¹⁷⁸ Zaradi epidemije covida-19 nekateri dogodki niso bili najbolj obiskani, kljub temu pa so člani slovenskih društev v hrvaški Istri vseeno uspeli obeležiti Dneve slovenske kulture v Istri.¹⁷⁹

V letu 2022 so se na Dnevih slovenske kulture v Istri že na samem začetku razstavljali izdelki članic in članov kreativnih delavnic. Tako je bila že 1. oktobra v Poreču postavljena razstava izdelkov, ki so jih ustvarile članice slovenskih društev iz Pulja, Lovrana in Poreča v projektu Izmenjujmo veščine – projekta, ki so ga začeli in ga uresničujejo člani SKD »Snežnik«. Razstava in kulturni program, v katerem so nastopili člani domačega društva in pevke ženskega pevskega društva iz Šempasa, so priredili v razkošni dvorani Istarske sabornice v Poreču.¹⁸⁰ Člani SKD »Snežnik« so Dneve slovenske kulture v Istri obeležili tudi v svojih prostorih. V nedeljo, 9. oktobra, je bila v prostorih lovranskega društva na ogled razstava izdelkov kreativne delavnice. Duo Zdenka in Harry iz glasbene skupine Mimo ritma je nastopil v

176 Tatković Diklić, M., Pester kulturni oktober 2020. v Istri. *Novi odmev*, 74, 2020, 13.

177 Vuković Bačić, S., 1.–15. oktober.

178 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 17.

179 Mofardin, A., Dani slovenske kulture u Istri proteklog vikenda obilježeni u Labinu. *IstraIN*, 11. 10. 2021.

180 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 24.

prostorih tamkajšnjega društva. Po koncertu je bilo druženje na ulicah Lovrana, na znani Marunadi.¹⁸¹

V letu 2023 so se člani društva odločili za nekaj drugačnega. Na Dnevih slovenske kulture v Istri, ki so se zaključili 27. oktobra v Lovranu, je tako nastopil glasbenik Natko Štiglic na akustični kitari v sodelovanju z Nino Fakin.¹⁸²

Člani slovenskih društev v Istri sodelujejo na različne načine. En vidik sodelovanja je tudi skupno praznovanje Dnevov slovenske kulture v hrvaški Istri, katerih namen je prispevati dodatno vrednost slovenskim društvom in spodbuditi sodelovanje, društveno delovanje ter vključevanje širšega okolja v različne društvene aktivnosti. Dnevi slovenske kulture v hrvaški Istri so zaradi svoje kontinuitete postali prepoznavni znak slovenskih društev v hrvaški Istri. Prireditelji izkazuje moč skupnosti ter medsebojno podporo pri ohranjanju slovenstva, slovenskega jezika in kulture, istočasno pa želijo društva bogastvo slovenske besede in kulture pokazati tudi okolju, v katerem delujejo.

Srečanje in povezovanje slovenskih društev v hrvaški Istri

Slovenska društva v hrvaški Istri, kot že večkrat poudarjeno in opisano, sodelujejo na različne načine. Opaziti je medsebojno podpiranje, razumevanje in željo, da bi svojim članom in vsem zainteresiranim ponudili čimveč aktivnosti. Ena od njih je tudi srečanje članov slovenskih društev predvsem v smislu medsebojnega povezovanja in oblikovanja skupnega programa ter izmenjava izkušenj skozi različne aktivnosti. Prijateljsko vabljenje na različne proslave in dogodke je privedlo do tega, da so nekateri dogodki postali kar tradicionalni. To je na primer redno srečanje slovenskih društev iz Istre na Učki ter srečanja članov SKD »Snežnik« v prednovoletnem času.

181 Tatković Diklić, M., Dnevi slovenske kulture v Istri. *Novi odmevi*, 79, 2022, 23.

182 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 18–19.

Iz pridobljenih podatkov je razvidno, da so se člani SKD »Snežnik« začeli srečevati v letu 2012, ko so se odzvali vabilu na srečanje slovenskih društev iz hrvaške Istre. Organizator tega prvega srečanja je bilo SKD »Oljka« iz Poreča. V programu so sodelovali člani slovenskih društev v hrvaški Istri, posebej dobrodošli pa so bili harmonikarji iz SKD »Snežnik«, natančneje Benjamin in Aldo.¹⁸³ V naslednjem letu je organizacijo srečanja slovenskih društev v Istri prevzelo Društvo Slovencev iz Labina. Organizirali so izlet z ladjo iz Rabca na otok Cres. To je bila tudi priložnost, da se dogovorijo o prihodnjem skupnem delovanju.¹⁸⁴

V letu 2015 je SKD »Snežnik« slavilo deseto obletnico svojega delovanja. Proslavo so, v sodelovanju in dogovoru z drugimi slovenskimi društvi, organizirali na Učki. Zbrali so se člani vseh slovenskih društev iz hrvaške Istre. Na Učki so organizirali tudi pohod, in sicer v dveh skupinah. Težja pot je bila pot proti vrhu Učke, lažja pot pa je bil pohod okoli Učke. Po končanem pohodu so na Poklonu pripravljali enolončnice. Za glasbeni del poskrbeli so člani SKD »Lipa« iz Buzeta in njihov Trio Lipa.¹⁸⁵

Leta 2017 so se člani slovenskih društev iz Istre ponovno zbrali na Poklonu, tokrat 27. maja. Prišlo je več kot sto članov slovenskih društev iz Istre, pa tudi predstavnica Slovenskega doma KPD »Bazovica«. Kot v prejšnjih letih so se udeleženci razdelili v dve skupini, odvisno od zahtevnosti pohoda. Ena se je napotila po markirani stezi navzgor do vrha Učke, na Vojak, druga pa je sledila gorskemu vodnikom Milivoju Filipoviću po novi učni stezi na zahodni strani Učke. Glasbeni program ob koncu pohoda je popestril Trio Lipa iz SKD »Lipa« iz Buzeta.¹⁸⁶

183 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev iz Istre. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 15.

184 Uredništvo, Srečanje slovenskih društev Istre. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 12.

185 Uredništvo, Pohod na Učko. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 8.

186 Uredništvo, Srečanje na Učki. *Liburnijska priloga*, 17, 2017, 7.

Srečanje so člani SKD »Snežnik« organizirali tudi v letu 2019, ko so se ponovno zbrali na Učki. Vabilu so se odzvala društva SKD »Ajda« iz Umaga, SKD »Oljka« iz Poreča, SKD »Lipa« iz Buzeta in SKD »Istra« iz Pulja, prisotni pa so bili tudi člani Sveta slovenske manjšine Občine Matulji. Skupaj se je srečanja udeležilo več kot 80 članov slovenskih društev in drugih slovenskih organizacij v Istri in Kvarnerju.¹⁸⁷ Kot običajno se je ena skupina odpravila proti vrhu Učke, 1401 m visokemu Vojaku, druga je po planinskih poteh odšla proti hlevom s konji, tretja skupina pa je na Poklonu začela pripravljati enolončnice. Za glasbeni program so poskrbeli člani SKD »Lipa« iz Buzeta in njihov znani Trio Lipa.¹⁸⁸

Srečanja v juniju 2020 so se udeležili člani slovenskih društev iz Pulja, Poreča, Labina in Lovrana. Dobrodošlico in zakusko so priredili člani SKD »Snežnik«. Pohod je organiziral vodič Milivoj Filipović. Ena skupina se je odpravila s Poklona na Vojak, druga pa na krajšo pot okrog Poklona do restavracije Dopolavoro. Organizirano je bilo tudi kuhanje v kotličku. Glasbeni program je bil v domeni Tria Lipa iz Buzeta.¹⁸⁹

Na tradicionalnem srečanju na Učki so se v letu 2021 zbrali člani slovenskih društev iz Labina, Pulja, Poreča, Buzeta in Lovrana. Srečanja so se udeležili tudi gosti iz slovenskega Kubeda. Planinci so se, kot velewa tradicija, z vodnikom Milivojem Filipovićem odpravili na vrh Učke, druga skupina pa je kuhala enolončnice. Z najboljšo enolončnico je zmagala Štefanija Sliško iz SKD »Istra« iz Pulja. Organiziran je bil tudi obisk multimedijske dvorane v novi poslovni stavbi naravnega parka Učka, kjer so zainteresirani člani dobili informacije o zgodovini, rastju, živalstvu in etnografiji.¹⁹⁰

187 Simonič, V., Srečanje slovenskih društev iz Istre, *Sopotja* 3, 2019, 9.

188 Uredništvo, Srečanje na Učki. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 10.

189 Vlašić Ban, V., Treći susret slovenskih društava Istre na Učki, *Lovranski list*, 51, 2020, 23.

190 Uredništvo, Srečanje na Učki. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 9.

Tradicionalno srečanje na Učki je potekalo tudi v letu 2022, in sicer 21. maja na Poklonu. Poskrbljeno je bilo za pogostitev, nekateri člani pa so se tudi sprehodili po gozdu oz. obiskali center za obiskovalce v stavbi Parka narave Učka.¹⁹¹

Pohod na Učko je bil organiziran tudi 20. maja 2023. Udeležili so se ga člani slovenskih društev v hrvaški Istri.¹⁹² Aktivnosti so bile podobne prejšnjim letom, saj so primerne za vse člane – tako tiste, ki lahko hodijo več ur, kot tudi tiste, ki nimajo volje, interesa ali moči za planinarjenje. Ker se na srečanjih vedno zbere lepo število aktivnih članov slovenskih društev v hrvaški Istri, se srečanja organizirajo vsako leto. V letu 2023 je bilo srečanje opisano takole:

*Medtem ko so se nekateri odpravili na pohod skozi gozd ali na Vojak, so se drugi le sprehodili po bližnji okolici ali se odpočili ob osvežilni pijači. Vsako društvo je kuhalo za svoje člane in določilo svojo kuharsko ekipo – tokrat so bili to Željko, Zdenko in Sonja, ki so skuhalo fižol s klobasami. Za dobro razpoloženje je skrbel Trio Lipa iz Buzeta in tako sta se pesem in ples nadaljevala še dolgo po kosilu.*¹⁹³

Družili so se tudi v letu 2024. Slovenska društva iz Istre so se na Učki zbrala 25. maja. Nekateri člani so kuhali enolončnice, drugi so se odpravili na planinarjenje na vrh Vojak ali pa na pot Vila Učkarica. Tokrat je bil organizator Društvo Slovencev v Labinu. Po kosilu je sledilo druženje s plesom in petjem, ki pa ga je na žalost prekinil dež.¹⁹⁴

Poleg rednega srečanja na Učki in piknikov v organizaciji slovenskih društev v hrvaški Istri so člani SKD »Snežnik« pogosto organizi-

191 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik. *Mesečni bilten*, 5, 2022, 6.

192 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Društvo Slovencev Labin. *Mesečni bilten*, 5, 2023, 4.

193 Isto.

194 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Društvo Slovencev Labin. *Mesečni bilten*, 5, 2024, 6.

rali srečanja v prednovoletnem času. Prednovoletno srečanje je imelo in še vedno ima pomembno in afirmativno vlogo med člani SKD »Snežnik«, ko se ob koncu leta naredi presek vsega, kar je bilo narejeno, in se na ta način potem tudi lažje vstopi v novo leto z novimi načrti.

Prvo prednovoletno srečanje je potekalo že ob koncu drugega leta delovanja, decembra 2007. Ob tej priložnosti je bila organizirana razstava slik umetnika in profesorja Dejana Dinića, ki je na ogled postavil istrske in primorske motive. Da bi program še dodatno popestrili, so povabili tudi člana Slovenskega doma KPD »Bazovica« Alojza Usenika, ki je recitiral pesem Zdomec.¹⁹⁵

Tudi v naslednjem letu je bilo organizirano letno srečanje v prostorih SKD »Snežnik«. Tokrat je razstavljal član Slovenskega doma KPD »Bazovica« Darko Mohar na temo Učka z mojega okna. Obenem so bila razstavljena tudi dela članic in članov kreativne sekcije društva. Za dobro razpoloženje po otvoritvi razstave je skrbel harmonikar Ferruccio.¹⁹⁶

Srečanje ob koncu leta 2010 je bilo organizirano 4. decembra v prostorih SKD »Snežnik«. Tokrat je bila organizirana razstava slik člana SKD »Triglav« iz Splita Ivana Kosmosa.¹⁹⁷ Program je s svojim nastopom obogatil legendarni reški gledališčnik Alojz Usenik. Ob tej priložnosti je nastopila tudi vokalna skupina SKD »Snežnik«, ki so jo sestavljali Tomo Petrač, Milovan Gizdulič, Ivo Kožul ter Davor Stambulić, Silvio Benčinić in Daniel Mikleuš. Ob koncu programa je na harmoniko zaigral Roberto Gržančič, po domače Kokonič.¹⁹⁸

V letu 2011 se je srečanja v prostorih SKD »Snežnik« ob koncu leta udeležilo okoli 100 ljudi. Tu so bili tudi člani Slovenskega doma KPD »Bazovica« ter predstavniki občine Lovran na čelu z županom

195 Uredništvo, Redno letno srečanje članov Snežnika. *Liburnijska priloga*, 2, 2007, 20.

196 Uredništvo, Redno letno srečanje. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 14–15.

197 Uredništvo, Srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 20.

198 Mirković, M., 4. december. SKD Snežnik, Lovran. *Kažipot*, 67/68, 2010, 22.

Edvardom Primožičem. Člani SKD »Snežnik« so bili posebej navdušeni ob prihodu Andreja Bekeša, tedanjega veleposlanika Republike Slovenije v Zagrebu, saj obisk visokega gosta pomeni tudi priznanje delovanja društva. Njegov obisk je bil zato prav posebnega pomena. Gostujoči razstavljačev je bil Silvan Zorzenan, ki je pokazal svoje realistične slike s prepoznavnimi primorskimi motivi, ustvarjene s tehnikami olje na platnu in akvarel.¹⁹⁹

Ob srečanju na koncu leta 2012 je v prostorih društva gostoval moški zbor Sušec in petnajstletni harmonikar Blaž Šuštar. Na ogled je bila razstava fotografij avtorja Edvarda Primožiča, enega od ustanoviteljev društva »Snežnik«.²⁰⁰

Naslednje leto je na prednovoletni proslavi nastopala moška klapa Skalin iz Matuljev. Srečanja so se udeležili člani SKD »Istra« iz Pulja ter SKD »Oljka« iz Poreča. Svoje umetniške fotografije je razstavljal Dejan Dinić. Poleg fotografske razstave so si udeleženci srečanja lahko ogledali tudi razstavo okrasnih kroglic, ki so jih izdelali v kreativni delavnici pod vodstvom Branke in Emilije Širola.²⁰¹

Že tradicionalno so člani SKD »Snežnik« prednovoletno srečanje tudi v letu 2014 organizirali v prostorih društva, in sicer z razstavo fotografij z naslovom Impresija z morja, ki jo je pripravila fotografska skupina Slovenski dom SKD »Bazovica« pod vodstvom Anite Hromin. Sodelovali so tudi člani SKD »Snežnik«, ki so razstavili različne izdelke, Vasja Simonič pa je v pozdravnem govoru poudaril, da bo društvo 19. marca 2015 praznovalo deset let delovanja.²⁰² Tudi tokrat se je srečanje zaključilo ob harmoniki in v prazničnem duhu.²⁰³

Srečanje v decembru 2015 je bilo za SKD »Snežnik« zelo posebno, saj je društvo tega leta praznovalo deseto obletnico delovanja.²⁰⁴

199 Uredništvo, Srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 20.

200 Uredništvo, Srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 23.

201 Uredništvo, Srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 16.

202 MaM, Tradicionalno srečanje članov Snežnika. *Novi odmev*, 55, 2014, 21.

203 Uredništvo, Prednovoletno srečanje. *Liburnijska priloga*, 9, 2014, 15.

204 Mirković, M., Letno srečanje KPD Snežnik 11. december. *Sopotja*, 2, 2016, 6. Več o

V letu 2016 je bilo prednovoletno srečanje organizirano v sodelovanju z članicami Slovenskega doma KPD »Bazovica«. Skupina iz Slovenskega doma KPD »Bazovica« je predstavila uprizoritev zgodbe Kako so Butalci šli po vino, humoreske Frana Milčinskega. Zdenka Kallan - Verbanec je ob tem dogodku napisala:

*Lovranski gostitelji so nas bili zelo veseli. Topel sprejem in prijazni člani so na nas takoj naredili lep vtis, da smo se počutili kot doma.*²⁰⁵ *Članice SKD »Snežnik« so se izkazale kot kuharice in »... pripravile tradicionalne slovenske jedi, kot so ajdovi žganci, kislo zelje s klobasami, kruh z ocvirki, orehova potica in nešteto dobrih sladic.*²⁰⁶

Tudi v naslednjem letu so člani SKD »Snežnik« organizirali prednovoletno srečanje, ki se je začelo z razstavo kreativne delavnice, ki jo vodi Branka Širola. Vse navzoče je pozdravil predsednik društva Vasja Simonič, kot gosti pa so nastopili člani dramske skupine SKD »Istra« iz Pulja²⁰⁷ ter mladi člani Orkestra Nika Polesa.²⁰⁸

V letu 2023 so se člani slovenskih društev iz Kvarnerja in širše okolice srečali 1. januarja na vrhu Učke in si voščili srečo v novem letu. Odprlo se je penečo vino in veselo zapelo.²⁰⁹

Srečanje aktivnih članov slovenskih društev v hrvaški Istri ima iz vidika članov SKD »Snežnik« zelo pomembno funkcijo. Čeprav imajo morda tisti, ki niso seznanjeni s tematiko slovenskega (samo)organi-

proslavi 10. obletnice glej v poglavju »Delovanje Slovenskega kulturno-prosvetnega društva »Snežnik« v Lovranu«.

205 Kallan - Verbanec, Z., »Butalke« na letnem srečanju društva v Lovranu. *Sopotja*, 1, 2017, 5.

206 Uredništvo, Prednovoletno srečanje. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 16.

207 Mirković, M., 18. december, Letno srečanje v KPD Snežnik v Lovranu. *Sopotja*, 1, 2018, 20.

208 Uredništvo, Prednovoletno srečanje. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 18.

209 Uredništvo, Srečanje na Vojaku. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 4.

ziranja, občutek, da gre predvsem za druženje, so taki dogodki izjemno pomembni v smislu ohranjanja slovenske identitete, izmenjave izkušenj, dogovarjanja o načrtih in različnih skupnih podvigih. Taki dogodki so tudi priložnost, da se pokažejo rezultati delovanja v tekočem letu ter okrepijo vezi med slovenskimi društvi na Hrvaškem in društvi, s katerimi so se povezovali v tekočem letu.

Povezovanje z društvi izven Hrvaške in Slovenije

Kot je razvidno iz zgoraj opisanega, so osnovne dejavnosti SKD »Snežnik« povezane z delom znotraj društva, kjer imajo osrednjo vlogo prav njegovi člani. Drugi vidik delovanja pa je medsebojno povezovanje članov različnih slovenskih društev na Hrvaškem. Povezovanje s člani geografsko najbližjih društev, ki so podobna tudi po velikosti in aktivnostih, daje društvu dodatno vrednost. Člani SKD »Snežnik« so pogosto vabljeni in se radi odzivajo na številna dogajanja. V 20 letih se je vsekakor nabralo veliko dogodkov, a se moramo tu žal omejiti zgolj na nekatere. Predstavljeni so v kronološkem vrstnem redu.

Člani SKD »Snežnik« so se pogosto udeleževali proslav ob pomembnih dneh samih društev (obletnice delovanja), posameznih proslav v času pred ustanovitvijo Koordinacije slovenskih društev v hrvaški Istri ter obeleževanja pomembnih datumov za slovensko skupnost na Hrvaškem ali pa za hrvaško in slovensko državo nasploh.

Pevska skupina SKD »Snežnik« je tako sodelovala na dogodku, ko so člani Društva Slovencev iz Labina po dolгих letih končno uspeli pridobiti lastne prostore, ki bi jim olajšali delovanje. Skupina je nastopila na otvoritvi teh prostorov in v kulturnem programu sodelovala skupaj s pevskim zborom Encijan iz KPD »Istra« iz Pulja.²¹⁰

210 Uredništvo, Društvo Slovencev Labin. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 10.

Izvedli so tradicionalne slovenske pesmi in so v določenih trenutkih z njimi zapeli tudi navzoči, ki jih je bilo okoli 100.²¹¹

Udeležili so se tudi Slovenskega večera, ki ga je organiziralo SKD »Oljka« iz Poreča. Dogodek je bil za vsa slovenska društva v hrvaški Istri zelo pomemben, predvsem zato, ker so takrat podpisali Koordinacijo slovenskih društev v Istri, ki je močno vplivala na nadaljnje delovanje slovenskih društev v Istri.²¹²

Člani vseh slovenskih društev na Hrvaškem posebno pozornost namenjajo praznovanju obletnic. To je značilno za vsa slovenska društva in tudi člani SKD »Snežnik« so praznovali svoje. Prav zato, ker člani vedo, koliko posameznemu društvu pomeni obletnica – vendarle gre za dokaz, da društvo deluje že določen čas – so se tudi člani SKD »Snežnik« udeleževali teh proslav.

Tako so se udeležili proslave ob deseti obletnici delovanja SKD »Gorski kotar« v Prezidu. Program ob okroglem jubileju je obsegal pohod po Prezidu in okolici, kulturni program in druženje. Celodnevne proslave so se udeležili tudi minister Gorazd Žmavc s sodelavci z Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter predsednik Gospodarske zbornice Primorsko-goranske županije Vidoje Vujić. V kulturnem delu programa je sodelovala tudi dr. Smiljana Knez, veleposlanica Republike Slovenije na Hrvaškem. Domačine so pozdravili tudi predstavniki nekaterih slovenskih društev iz Hrvaške, in sicer: Milan Grlica kot podpredsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in predsednik Slovenskega doma KPD »Bazovica« ter Vasja Simonič kot predsednik Sveta slovenske nacionalne manjšine PGŽ in predsednik SKD »Snežnik«.²¹³

211 Selan, R., Labinski Slovenci dobili svoj prostor. *Glas Istre*, 21. 5. 2011.

212 Uredništvo, Slovenski večer v Poreču. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 17.

213 Uredništvo, 10-letnica slovenskega društva Gorski kotar. *Liburnijska priloga* 12, 2017, 11–12.

V kulturnem programu so nastopili učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika, glasbenik Matija Turk s svojim repertoarjem narečnih pesmi in pevski zbor KUD France Prešeren iz Vojnika pri Celju.²¹⁴

Povezovanje s slovenskimi društvi na Hrvaškem so nadaljevali na način, da so obiskali tudi Zadar, kjer so obiskali člane SKD »Lipa« in spoznali delovanje društva, priložnost pa so izkoristili tudi za ogled zgodovinskih znamenitosti Zadra.²¹⁵

Udeležili so se tudi proslave dvajsete obletnice delovanja SKD »Istra« iz Pulja, ki je svojo obletnico praznovalo v času epidemije covid-19. Proslava je bila organizirana v Domu hrvatskih branitelja, udeležili pa so se je tudi visoki gostje: Veleposlanik Republike Slovenije v Zagrebu Vojislav Šuc, državni sekretar na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Dejan Valentinčič, glavna tajnica Slovenske izseljeniške matice Jasmina Ilić ter župan Pulja Bruno Cergnul. Ob tej priložnosti je bila odkrita tudi spominska plošča Ivanu Cankarju, ki je nekaj časa deloval tudi v Pulju.²¹⁶ Sledil je kulturni program, v katerem so sodelovali pevski zbor Encijan, dramska sekcija društva ter glasbeni prispevki na citrah, violini, kitari in klavirju. Po uradnem programu je sledil zabavni del, za katerega je poskrbel Trio Lipa iz Buzeta.²¹⁷

Že v naslednjem letu je petnajst let delovanja praznovalo slovensko društvo v Buzetu. Proslave v prostorih Doma kulture v Roču so se udeležili tudi člani SKD »Snežnik« ter predstavniki tudi drugih slovenskih društev iz hrvaške Istre, pa tudi župan mesta Buzet Damir

214 Mirković, M., 22. julij, V Prezidu proslavili deset let SKD Gorski kotar. *Sopotja*, 3, 2017, 18.

215 Uredništvo, Izleti v Fužine, na Snežnik in Zadar. *Liburnijska priloга*, 13, 2018, 10–11.

216 Glas Istre, Obljetničkih dva desetljeće Slovenskog kulturnog društva Istra. *Glas Istre*, 28. 6. 2021.

217 Uredništvo, Proslava 20-letnice slovenskega društva Istra iz Pulja. *Liburnijska priloга*, 16, 2021, 11–12.

Kajin in predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman. Slednja je povedala:

*Slovenska kulturna društva v Istri so na nek način posebna, saj jih odlikuje velika odprtost, pa tudi zato, ker se nahajajo v regiji, ki jo na Hrvaškem prepoznavamo kot bolj strpno, odprto in gostoljubno. Poleg tega je treba ob pogledu na obmejni prostor povedati, da gre za preplet hrvaške, slovenske in italijanske kulture in da so slovenska društva v Istri, vključno z Buzetom, en okras, ena čipka v celotnem bogastvu istrske kulture in istrske družbe nasploh.*²¹⁸

V kulturnem programu ob proslavi obletnice SKD »Lipa« iz Buzeta so nastopili Trio Lipa, ki je tokrat praznoval uspešnih deset let delovanja, moška klapa Izolana, folklorna skupina Oljka, vokalno-instrumentalni trio Teci Teci in trio Konfin, Gunjci Arkul, ki delujejo v okviru Železničarskega kulturno-umjetniškega društva »Renato Pernić«, vokalna skupina Vetta in znani istrski pevec Sergio Pavat.²¹⁹

Podpora delovanju slovenskih društev ni omejena samo na slovenska društva, ki so aktivna v Kvarnerju in hrvaški Istri, temveč so se člani SKD »Snežnik« povezovali tudi z društvi zunaj tega geografskega okvira. Tako so se člani udeležili proslave ob 90. obletnici Slovenskega doma Zagreb, ki je bila 8. novembra 2019.²²⁰ Udeležili so se tudi proslave ob 30. obletnici SKD »Triglav« iz Splita.²²¹

218 Čalić Šverko, G., »Obilježena 15. obljetnica slovenskog KUD-a »Lipa« Buzet i 10. obljetnica trija »Lipa«: Da se njih pita sigurno en bi bilo žilet žice između Buzeta i Kopra.«. *Glas Istre*, 19. 4. 2022.

219 Uredništvo, Obletnica slovenskega društva Lipa Buzet. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 7.

220 tbb, akm, 90 let Slovenskega doma Zagreb: Kri ni voda, je hkrati vez in svoboda. *Novi odmev*, 71, 2019, 4.

221 Uredništvo, Obletnica slovenskega društva Triglav iz Splita. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 15.

Člani SKD »Snežnik« se niso udeleževali le proslav ob obletnicah delovanja slovenskih društev na Hrvaškem, ampak so pogosto obiskali tudi dogodke v organizaciji slovenskih društev in svetov slovenske manjšine na Hrvaškem nasploh. Tudi zato vseh aktivnosti ni mogoče prikazati, vseeno pa bomo z nekaterimi primeri skušali ilustrirati, kako je to običajno potekalo. Aktivnosti, ko so tudi posamezni člani v imenu društva obiskovali druga društva, sodelovali na odprtju razstav, proslavah ali drugih dogodkih, je res zelo veliko, saj so slovenska društva nasploh izjemno aktivna.

Člani SKD »Snežnik« so se po letu 2022, ko so se ukrepi, povezani s covidom-19, razrahljali, udeležili proslave ob binkoštih, ko se v kraju Sveti Duh pri Buzetu ob slovenski meji ob maši zbere veliko vernikov z obeh strani meje. Bil je organiziran tudi kulturni program z recitacijami, pesmijo in narodnim plesom. Za dobro vzdušje je poskrbela domača skupina Trio Lipa iz Buzeta.²²² Udeležili so se tudi Slovenskega piknika v organizaciji Društva Slovencev iz Labina leta 2023 in 2024. Poleg članov slovenskega doma iz Lovrana so sodelovali še člani slovenskih društev iz Pulja, Poreča in Buzeta.²²³

Povezovanje in tudi želja, da bi novem društvu omogočili lažje vključevanje v aktivnosti, ki že potekajo, pa je določena društva, ki so imela več izkušenj, spodbudilo, da svoje goste odpeljejo tudi v novo društvo. Tako so kmalu po ustanovitvi društva, že maja 2005, v sodelovanju s člani Slovenskega doma KPD »Bazovica« in Jasne Zazijal Marušić, člane SKD »Snežnik« obiskali predstavniki slovenske skupnosti iz Kaknja v Bosni in Hercegovini.²²⁴ To ni bilo edino gostovanje članov slovenskih društev iz tujine. V oktobru 2008 so na obisk prišli pripadniki slovenske skupnosti iz Koroške. Poleg SKD »Snežnik« so

222 Uredništvo, Binkošti v Sv. Duhu. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 16.

223 Uredništvo, Slovenski piknik v Istri. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 10.; Stepčić Reisman, K., Istarska slovenska društva na druženju u Ripendi Verbancima. *Labinština info*, 2. 5. 2024.

224 Uredništvo, Izlet v BiH: Kakanj in Sarajevo, planinska in dramska skupina. *Kažipot*, 2, 2005, 13.

obiskali tudi Slovenski dom KPD »Bazovica«.²²⁵ Člani SKD »Snežnik« so se na pobudo Vasje Simoniča, ki je obenem tudi predsednik Sveta slovenske manjšine v Primorsko-goranski županiji, začeli povezovati s Slovenci v sosednjih državah Republike Slovenije in v letu 2019 obiskali koroške Slovence v Celovcu. Pri organizaciji tega spoznavnega obiska so poleg članov SKD »Snežnik« sodelovali tudi Svet slovenske manjšine občine Matulji in Svet slovenske manjšine Primorsko-goranske županije.²²⁶

Sodelovanje med člani slovenskih društev na Hrvaškem ter društev, ki delujejo zunaj Hrvaške, je za člane slovenskih društev izjemno pomembno. Povezovanje, občutek pripadnosti, to je tisto, kar krepi ljubezen do slovenskega jezika in kulture, pa tudi identiteto pripadnikov, ki se vsak dan v svoji domovini srečujejo z vprašanjem, ali bodo slovensko identiteto obdržali in prenesli tudi na mlajše generacije.

3.3 Slovenski jezik v Slovenskem kulturno-prosvetnem društvu »Snežnik«

Vsa slovenska društva na Hrvaškem so imela v nekem obdobju povezavo s poukom slovenskega jezika, bodisi se je pouk izvajal v prostorih slovenskega društva ali pa so se povezali s hrvaškimi institucijami, ki so v primeru, da slovensko društvo ni imelo ustreznih prostorov, zagotovile prostor za možnost učenja slovenskega jezika. Jezik je nasploh pomemben element človeške identitete in prav zato člani slovenskih društev dajejo tako velik pomen slovenščini. Slovenščina se je ohranjala na način, da je bila v društvu organizirana literarna ali dramska sekcija, skozi katero so lahko člani slovenskih društev

225 Uredništvo, Obisk koroških Slovencev. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 11.

226 Uredništvo, Obisk pri koroških Slovencih. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 9.

ohranjali in tudi krepili znanje slovenskega jezika. Glede na to, da je na Hrvaškem medgeneracijski prenos slovenskega jezika šibek,²²⁷ se je pokazala vse večja potreba, da bi predvsem mlajši pripadniki slovenske skupnosti imeli možnost učenja slovenskega jezika. V obmejnih krajih si možnosti učenja slovenskega jezika poleg potomcev Slovencev na Hrvaškem želijo tudi mladi, ki nameravajo svojo izobraževalno pot nadaljevati v Sloveniji.

Ena od prvih rednih dejavnosti SKD »Snežnik« na tem področju, ki pa žal več ne obstaja, je bila tečaj slovenskega jezika. Dopolnilni pouk slovenskega jezika je vodila Marija Donadić.²²⁸ Na samem začetku se je prijavilo enajst zainteresiranih posameznikov, med katerimi je bil tudi podžupan Edvard Primožič. Program je potekal enkrat tedensko, ob četrtnih, po tri šolske ure. Tečajniki so bili v glavnem slovenskega rodu, različnih starosti in poklicev, prihajali pa so predvsem iz Lovrana in okolice, nekateri celo z Reke.²²⁹

Marija Donadić je v času, ko je predavala slovenščino, zapisala naslednje:

Na poti do Slovenskega kulturnega doma Snežnik premišlujem, kako bom speljala dopolnilni pouk slovenskega jezika, da bi svojim rojakom in drugim članom društva približala slovenski materni jezik, da bi se pri pouku dobro počutili in da bi

227 Riman, B. & Novak Lukanović, S., Trideset let učenja slovenskega jezika na Hrvaškem. *Razprave in gradivo*, 87, 2021, 188. (v nadaljevanju: Riman, B. & Novak Lukanović, S., Trideset let)

228 Marija Donadić (1939) se je rodila v Metliki, kmalu zapustila rodno Belo krajino in nekaj let živela tudi v Nemčiji, Reka pa je postala njen dom leta 1963. Po diplomski predavateljici tehničnega pouka je nadaljevala šolanje in magistrirala s področja pedagogike (1988). V društvu Bazovica je leta 1994 prevzela poučevanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, v okviru katerega je slovenščino uspešno približala številnim potomcem slovenskega rodu in študentom na slovenskih univerzah. Poleg slikanja se izraža tudi v oblikovanju gline. (Uredništvo, 17. februar Slovenski dom KPD Bazovica Marija Donadić in Marija Omerza: Svitanje, likovna razstava. *Kažipot*, 12, 2006, 14).

229 Mirković, M., SKD Snežnik, Lovran. Tečaj slovenskega jezika. *Kažipot*, 8, 2005, 18.

*tudi o jeziku in domovini kaj novega slišali. Vse to se je začelo 27. oktobra 2005 in do danes je tako. Vsak četrtek pridem v Lovran. Ne bi verjeli, kako rada, kako z veseljem pričakujem četrtek, ko me avtobus popelje tjakaj. Skupina kandidatov pa je vse večja.*²³⁰

Kot je pri tečajih v navadi, so tudi tisti, ki so se udeleževali pouka slovenskega jezika, ob koncu šolskega leta običajno odhajali na ekskurzije. Tako so v letu 2006 odšli na strokovno ekskurzijo na Gorenjsko v Kranjsko Goro,²³¹ ob koncu šolskega leta 2007/2008 so se udeleženci pouka slovenskega jezika udeležili ekskurzije in so ponovno odpotovali na Gorenjsko, tokrat na Bled in v Bohinj.²³²

Žal je zaradi kadrovskih sprememb, ki so v marsikaterem društvu pustile sledi v letu 2008, prišlo tudi do krajše prekinitve dopolnilnega pouka slovenskega jezika na Hrvaškem. Število udeležencev je do tedaj bilo med trinajst in devet.²³³

Zaradi sprememb pri izvajanju dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, ki ga je financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, so na Hrvaško poslali učiteljico iz Slovenije, ki je prevzela pouk slovenskega jezika. Napotena učiteljica Mojca Podobnikar je pouk slovenskega jezika vodila dve leti, poleg Lovrana še na Reki, v Pulju in Čabru.²³⁴ Od šolskega leta 2010/2011 naprej je pouk vodila Dragica Motik.²³⁵ Ta neposredni poseg v kadrovsko strukturo je močno prizadel slovenska društva, kjer se je izvajal dopolnilni pouk slovenskega jezika, saj se je v tem obdobju število učencev prepolovilo

230 Donadić, M., Lovranski spomini Marije Donadić. *Liburnijska priloga*, 2, 2006, 21.

231 Uredništvo, Zaključek tečaja slovenščine. *Liburnijska priloga*, 1, 2006, 13–14.

232 Uredništvo, Ekskurzija v Bohinj. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 7.

233 Uredništvo, Dopolnilni pouk slovenščine. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 9.

234 Isto.

235 Koprivc, M., *Analiza možnosti in izvajanja učenja slovenskega jezika v slovenski skupnosti na Hrvaškem*. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2016.

in tako močno vplivalo na izvajanje pouka slovenskega jezika v slovenskih društvih.²³⁶

Prav verjetno je, da so tovrstno vmešavanje v slovensko skupnost na Hrvaškem in kadrovske spremembe vplivali na postopno zmanjševanje zainteresiranih tečajnikov in usihanje pouka slovenskega jezika v SKD »Snežnik«. V letu 2009 so pouk slovenskega jezika zaključili le še štirje udeleženci.²³⁷ Zato, pa tudi zaradi neustreznih prostorov in selitve v nove, se je pouk v letu 2010 začel šele ob koncu oktobra.²³⁸ V tem času je ponovno prišlo do kadrovskih sprememb. V letu 2010 je bilo organizirano študijsko potovanje v Idrijo,²³⁹ ob koncu šolskega leta 2011/2012 pa v Belo krajino.²⁴⁰ S tem pa se je izvajanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika v Lovranu tudi končalo.

Na dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture je vplivalo več dejavnikov, med njimi kadrovske spremembe in sprememba prostora. Žal pa se je tako končala ena od aktivnosti, ki je v SKD »Snežnik« pri- bavila tudi mlajše generacije.

3.4 Planinska skupina

Na ohranjanje identitete vplivajo različni dejavniki. Zdi se, da obstaja posebna vez med planinsko kulturo in pripadniki slovenskih skupnosti, ki ne živijo v Sloveniji. Ta poseben odnos do planin in gora je viden že po imenih različnih društev, kot je tudi primer društvo, o katerem govori ta knjiga, Snežnik. Posebno mesto ima Triglav, ki je velja za

236 Riman, B. & Novak Lukanović, S., Trideset let, 194.

237 Mirković, M., 6. junij Slovenski dom KPD Bazovica, Reka, Podelitev spričeval. *Kažipot*, 51/52, 2009, 10.

238 Uredništvo, Tečaj slovenščine. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 13.

239 Uredništvo, Obisk v idrijski dolini. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 12.

240 Uredništvo, Potep po Beli krajini. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 9.

pomemben element v ohranjanju občutka slovenske identitete. Motivi planin so aktualni v slovenskih državnih simbolih, so na embalažah živilskih izdelkov, razglednicah, celo prvi celovečerni film V kraljestvu Zlatoroga je povezan s simbolom slovenskih planin.²⁴¹ Zato ne prese- neča, da imajo slovenska društva v svetu in Evropi, tudi na Hrvaškem, v svojih imenih nazive planin (najpogosteje Triglava) ali drugih ele- mentov planinske kulture in da v svoje aktivnosti vključujejo vse, kar je povezano s planinsko kulturo.

Tudi SKD »Snežnik« se je kmalu po ustanovitvi začelo sramežljivo spogledovati z aktivnostmi, ki se lahko povežejo s planinsko skupino. Čeprav na začetku ni bilo veliko zainteresiranih, so s kontinuiranim delom vseeno zbrali dovolj število članov, da danes planinska skupina deluje zelo aktivno. A čeprav so člani od samega začetka delovanja društva odhajali na pohode, ta dolgo ni bila registrirana kot poseb- na skupina. Kot piše predsednik SKD »Snežnik«: *Zbralo se nekoliko planincev in prvi pohod je bil na Snežnik.*²⁴² Pohod na Snežnik pa ni bil edini planinski izziv v letu 2006. Tako so se člani udeležili medna- rodnega srečanja planincev na Platku, ki ga je organizirala Planinska skupina Slovenskega doma KPD »Bazovica«. Prišlo je 89 obiskovalcev iz devetih društev iz Italije, Slovenije in Hrvaške.²⁴³ Naslednje leto so člani SKD »Snežnik« organizirali planinski pohod na Slavnik.²⁴⁴

Podatki o članih, ki so bili aktivni v planinski sekciji med letoma 2007 in 2012, žal niso na voljo. Ugotovimo lahko, da so se člani udele- žili dogodkov, ki so jih organizirali člani planinske sekcije Slovenskega doma KPD »Bazovica« ob svoji deseti obletnici pod imenom Planin- ska trilogija. Ideja je bila, da bodo tri različne skupine šle na različne vrhove, in sicer na Triglav, na Dinaro in na Vojak, najvišji vrh Učke.²⁴⁵

241 Šaver, B., *Nazaj v planinski raj: alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2005.

242 Uredništvo, Snežnik na Snežniku. *Liburnijska priloga*, 1, 2006, 16–17.

243 Uredništvo, Planinci na Platku in Snježniku. *Liburnijska priloga*, 2, 2006, 9–10.

244 Uredništvo, Slavnik 1028 mnm. *Liburnijska priloga*, 2, 2006, 17.

245 Uredništvo, 24. junij Deset let PS KPD Bazovica Planinska trilogija: Triglav, Dinara

Vabljeni so bili tudi člani SKD »Snežnik«, ki so se odločili, da bodo osvojili Vojak. Vodja skupine je bila Jasna Zazijal Marušić. Opoldne so vodje skupin vzpostavili radijsko zvezo med vrhovi Triglava, Dinare in Učke ter si čestitali ob obletnici.²⁴⁶

Naslednji podatek o aktivnostih se nanaša na leto 2016, ko so se člani SKD »Snežnik« odločili za pohod na Veliko planino. Pohod je bil dostopen vsem, tako članom, ki so vajeni planinarjenja, kot tudi tistim, ki nimajo toliko kondicije. Organiziran je bil na način, da so nekateri na vrh prišli peš, drugi pa so uporabili sedežnico in si olajšali pot.²⁴⁷

Dve leti kasneje se je planinska sekcija nekoliko okrepila, saj je med njihovimi člani bolj aktiven postal Milivoj Filipović, izkušen planinski vodnik. Tako so v letu 2018 obiskali Fužine, kjer so si ogledali jezero Bajer ter hidroelektrarno in jamo Vrelo. V istem letu so izvedli tudi vzpon na Snežnik, kjer so zadnjič bili leta 2006.²⁴⁸

Z novim voditeljem planinske sekcije so tudi člani pridobili več volje za obisk narave in tako so v letu 2019 organizirali pohod na Vršič na Gorenjskem. Po poti so obiskali Rusko kapelico, Tičarjev in Poštarski dom, nazaj grede pa še Most na Soči ter slap Boka. Eden od članov SKD »Snežnik« je celo splezal do izvira Soče.²⁴⁹

Pohodi so se nadaljevali tudi v letu 2020. Planinska sekcija morda ni toliko aktivna kot planinske sekcije nekaterih večjih društev, vseeno pa lahko opazimo, da je s prihodom novega voditelja začela delovati bolj kontinuirano. Tako so v letu 2020 člani odšli na izvir Kolpe, do katerega so izbrali lažjo pot.²⁵⁰

(Sinjal), Učka (Vojak). *Sopotja*, 2, 2012, 7.

246 Uredništvo, Planinska trilogija. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 12.

247 Hrvatin, B., Pohod na Veliko planino. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 6.

248 Uredništvo, Izleti v Fužine, na Snežnik in Zadar. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 10–11.

249 Uredništvo, Pohod na Vršič. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 16.

250 Uredništvo, Izlet na izvir Kolpe. *Liburnijska priloga*, 15, 2020, 8–9.

Bolj aktivni v pohodih in organizaciji izletov so bili člani v letu 2021, ko so normalno delovanje društva prekinili ukrepi, sprejeti zaradi epidemije covida-19. Celo Prešernov dan so se člani odločili praznovati z lažjim pohodom po Opatiji in širši okolici.²⁵¹ K dodatnim aktivnostim je člane spodbudila tudi akcija planinske sekcije Slovenski dom KPD »Bazovica«, ko so ob 20. obletnici delovanja planinske sekcije začeli s akcijo 20 vrhov za 20 let. Planinska sekcija Slovenskega doma KPD »Bazovica« je izdala knjižico za zbiranje pečatov z različnih vrhov. Akciji so se pridružili tudi nekateri člani SKD »Snežnik«.

Člani SKD »Snežnik« so organizirali pohod na Obzovo na otoku Krku in pohod na 641 m visok Pečnik nad Opatijo. Sledil sta pohod na Orljak ter pohod na dva atraktivna vrhova nad Lovranom, Knezigrad in Lužinski breg. Obiskali so tudi mesto Ponikve nad Reko in organizirali pohod na Veliki Kamenjak s čudovitim pogledom na Kvarner.²⁵² O izletu na Krk je Branka Širola zapisala:

*Naš prvi obilazak je bio vrh Obzova na otoku Krku. Naša mala grupa puna volje i dobrog raspoloženja podijelila se u dvije grupe prema kondiciji, naravno prema vlastitoj ocjeni i po preporuci našega vodiča. U prvoj grupi koja se odlučila na uspon i hodaње od priližno 3 sata, bili su Ondina Draščić, Delija Gagulić, Vali Franković, Bojana Kaligarić, Goran Vuković, Branka Širola i naravno naš Fićo, glavni organizator. Druga grupa u sastavu Božica Duvnjak, Branka Denjagić, Vlasta Mandić i veteranka Emilija Širola ostala je u nizini na treniranju i na pripremama za sljedeće izlete... Obzova je najviši vrh na otoku Krku i šesti otočni vrh po visini u Hrvatskoj... Na Obzovu se može popeti iz Baške, Stare Baške ili Punta.*²⁵³

251 Glej več o proslavi ob Prešernovem dnevu v poglavju »Praznovanje Prešernovega dne«.

252 Uredništvo, Dejavnost planinske skupine. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 7–8.

253 Isto.

Očitno so nekateri člani SKD »Snežnik« zelo resno vzeli pobudo 20 vrhov za 20 let in uspeli izpolniti knjižico s pečati. Za nagrado so dobili priznanja, ki jim je podelil voditelj planinske skupine Milivoj Filipović 12. septembra 2022. Priznanja so dobili Branka Širola, Božica Duvnjak, Bojana Kaligarić, Ondina Drašić in Ivanka Havliček.²⁵⁴

Člani planinske sekcije SKD »Snežnik« so nadaljevali z organizacijo različnih planinskih izletov in po dolgem času odšli v Slovenijo. Odhodi v Slovenijo so bili v obdobju med letoma 2020 in 2022 zaradi različnih epidemioloških ukrepov, tudi na meji, precej oteženi. Ko so se ukrepi na meji sprostili, so se člani odločili obiskati Arboretum Volčji Potok.²⁵⁵

Aktivnosti v planinski sekciji so se nadaljevale tudi v letu 2023. Planinska skupina je leto začela s tradicionalnim vzponom na Učko. Obiskali so 887 metrov visok hrib Balin na Čičariji, konec meseca pa so se odpravili v mitski park Tebišća, kjer so dve uri hodili po močni burji. V maju so se udeležili izleta na Ostič skupaj s planinsko skupino Slovenskega doma KPD »Bazovica« z Reke. Poletje so začeli z izletom na Crkveni vrh in Krog na Učki. Začetek julija so se s člani PD Opatija odpravili na dvodnevni izlet do Triglavskih jezer. V začetku septembra so obiskali Učarski sejem in kasneje sodelovali na tradicionalnem spominskem pohodu Bazoviški junaki skupaj s člani planinske skupine Slovenskega doma KPD »Bazovica«. Skupaj s člani planinske skupine Slovenskega doma KPD »Bazovica« in člani Planinskega društva »Opatija« so si v oktobru ogledali čudovito Otlško okno in izvir reke Hubelj pri Ajdovščini. Ob 70-letnici Slovenske planinske poti so se v novembru skupaj s planinsko skupino Slovenskega doma KPD »Bazovica« odpravili na izlet na Vremščico.²⁵⁶ Podatki kažejo, da je bila planinska sekcija SKD »Snežnik« v letu 2023 izjemno aktivna.

254 Uredništvo, Priznanja za planince. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 23.

255 Vlašić Ban, V., Dobrodošli u Arboretum Volčji potok. *Lovranski list*, 59, 2022, 16.

256 Filipović, M., Poročilo planinske skupine. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 22.

Aktivnosti so se nadaljevale tudi v letu 2024. Planinska skupina SKD »Snežnik« je leto 2024 začela s tradicionalnim vzponom na najvišji vrh Učke, Vojak. Na planinski izlet so se člani podali tudi 13. januarja in obiskali novo osemkilometrsko stezo od Puntere pri Barbanu do ustja reke Raše, kjer so si ogledali ruševine treh starih mlinov v zalivu Blaz. 27. januarja so se odpravili na izlet na Pijano progo in stari kaštel Kožljak ter se sprehodili po obmorskem sprehajališču pri Plominu.²⁵⁷ Že v februarju so se skupaj s planinsko skupino Slovenskega doma KPD »Bazovica« in Planinskim društvom »Opatija« podali na pohod Šilentabor - Primož in si ogledali Park vojaške zgodovine Pivka.²⁵⁸ Aprila 2024 so obiskali Kastavski gozd, kjer so se povzpeli na Mačkov južni in severni vrh in si ogledali Šparožno jamo.²⁵⁹ Ob 120-letnici SPD Trst se je vodnik planinske skupine 9. junija skupaj s člani planinske skupine Slovenskega doma KPD »Bazovica« udeležil pohoda Po poteh graničarjev. Skupaj s člani planinske skupine Slovenskega doma KPD »Bazovica« in PD MDO Primorske pa se je udeležil izleta v Črno na Koroškem, kjer je potekal Dan slovenskih planincev.²⁶⁰ Sodelovanje s člani planinske sekcije Slovenskega doma KPD »Bazovica« se je nadaljevalo z dvodnevним izletom v Mojstrano in Dovje, kjer so potekali Aljaževi dnevi. Nekateri člani SKD »Snežnik« so se udeležili tudi tradicionalnega spominskega Bazoviškega pohoda 8. septembra 2024, ki se organizira vsako leto ob obletnici smrti bazoviških junakov.²⁶¹

Planinska sekcija je ena od sekcij, ki so svojo dejavnost začele precej sramežljivo, a jo kontinuirano izvajajo skoraj od samega začetka delovanja SKD »Snežnik«. Opaziti je tudi, da je njeno delovanje spodbudila oseba, ki ljubi tako planinarjenje kot slovenski jezik in kulturo,

257 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik. *Mesečni bilten*, 1, 2024, 4.

258 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik. *Mesečni bilten*, 2, 2024, 6.

259 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik. *Mesečni bilten*, 4, 2024, 4.

260 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik. *Mesečni bilten*, 6, 2024, 2.

261 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Snežnik. *Mesečni bilten*, 9, 2024, 3.

s povezovanjem s slovenskimi planinskimi sekcijami ter planinskimi društvi širše okolice, v kateri deluje SKD »Snežnik«, pa daje slovenskemu društvu dodatno vrednost. Pisati o delovanju planinskih sekcij ni vedno hvaležno, saj je njihovo delovanje zelo težko opisati in besedilo običajno temelji na naštevanju pohodov, ob tem pa se marsičesa, kar se na pohodih zgodi (dogovori, ideje, ohranjanje občutka pripadnosti določeni skupnosti) ne da evidentirati. Ne glede na vse lahko priznamo, da je planinska sekcija, s skupnimi močmi zainteresiranih aktivnih članov SKD »Snežnik«, zrasla in postala pomemben del slovenskega društva iz Lovrana.

3.5 Balinarska skupina

Baliranje je šport, ki ima v Sloveniji dolgo tradicijo, saj je iz Francije preko Italije v takratno Kranjsko prišel že v začetku 20. stoletja. Zaradi relativne enostavnosti pravil in dejstva, da ni potrebna nobena posebna športna oprema, je baliranje zelo priljubljen šport. Verjetno je tudi to eden od razlogov, zakaj so tudi članice SKD »Snežnik« v tej igri tako uspešne. Današnja voditeljica skupine je Ivanka Štanc, ki svoje začetke v baliranju opisuje na naslednji način:

Balinat sem začela slučajno, po naključju leta 2008. Sem članica Slovenskega kulturno prosvetnega društva »Snežnik« Lovran. Ob eni priložnosti je naša članica Vesna Božac predstavila idejo, da med našimi člani v društvu oblikujemo balinarsko ekipo. Ideja je bila sprejeta, čeprav nobena od nas ni nikoli imela kroglo v rokah.²⁶²

²⁶² Trinajstić, R., Ivana Štanc Ninčinova, 34.

Od samega začetka delovanja balinarske sekcije pri SKD »Snežnik« je za delovanje balinarske skupine skrbela tajnica društva Vesna Božac, ki je do balinanja kazala prav posebno afiniteto. Člani SKD »Snežnik« so na turnirju prvič sodelovali aprila 2008, ko so člani Slovenskega doma KPD »Bazovica« oziroma njihova planinska skupina, s katero imajo člani SKD »Snežnik« zelo dobre odnose, organizirali turnir v balinanju. Na turnir so povabili tudi člane SKD »Snežnik«. To je bil turnir, ki so ga pravzaprav pripravili člani planinske sekcije Slovenskega doma KPD »Bazovica« pod nazivom Kvarner 2008. Sodelovalo je šest društev s petimi ženskimi ekipami (PD Duga, PD HPT Učka in PD Kamenjak z Reke, SKD Snežnik iz Lovrana ter gostitelji) in pet moških ekip (PD Duga in PD Kamenjak z Reke, PD Opatija iz Opatije, SKD »Snežnik« iz Lovrana in gostitelji). Pri organizaciji so pomagali balinarji BK Novi list iz Reke. Članice SKD »Snežnik« so zasedle peto mesto, člani pa odlično drugo mesto.²⁶³

Relativno slabo mesto na prvem turnirju jih ni demotiviralo, temveč so članice pokazale še dodatno željo za napredovanjem v tem športu. Prve članice balinarske skupine so bile Vlasta Mandić, Dragica Kožul, Dragica Dundović, Marija Šimunović, Danica Viski, Milica Širola in Vesna Božac, ki je tudi dala pobudo in je bila idejni vodja za organizacijo balinarske skupine. Osnove balinanja in pouk iz balinanja jim je nudil član društva Borisa Hrvatina.²⁶⁴ Prve treninge so imeli v Iki, pozneje pa, ob podpori Davora Martinčiča – Škrobota, na balinišču v domu v Lignju, kjer trenirajo še danes.²⁶⁵

V letu 2009 je balinarska skupina SKD »Snežnik« izgubila voditeljico Vesno Božac in prav zato je društvo v istem letu predlagalo, da se organizira turnir v spomin na njegovo prezgodaj odšlo članico. Tako je bil ob proslavi pete obletnice delovanja SKD »Snežnik« iz Lovrana organiziran tudi balinarski turnir na zaprtem balinišču BK Liganj v

263 Mohar, D., Balinarski turnir. *Kažipot*, 38, 2008, 5.

264 Trinajstić, R., Ivana Štanc Ninčinova, 34.

265 Isto.

Lignju. Sodelovale so štiri ekipe – dve mešani, ki so jih sestavljali člani SKD »Snežnik«, ter moška in ženska ekipa članov Slovenskega doma KPD »Bazovica«. Zmagala je ekipa Snežnik 2 s štirimi točkami, sledita ji ekipa Snežnik 1 in Bazovica 1 s po tremi točkami, na četrtem mestu pa je končala (ženska) ekipa Bazovica 2 z dvema točkama.²⁶⁶

Z delovanjem je balinarska skupina začela skromno, a prav iz tega prvega turnirja je kasneje nastal memorial Vesne Božac, ki še vedno poteka vsako leto. Turnir s poudarkom na ženskih skupinah je še dodatno populariziral žensko balinanje. Prvič so na memorial Vesne Božac povabili skupino iz Vrhnike, v naslednjem letu pa balinarsko skupino iz Ajdovščine. Počasi se je število ekip, ki so sodelovale na memorialu, povečevalo. Vse te ekipe so tudi organizirale turnirje in so članice SKD »Snežnik« vabile v svoje kraje.²⁶⁷

Zaradi memoriala, pa tudi povezave med članicami, so za balinanje vse večji interes kazale članice SKD »Snežnik«. Pri organiziranju naslednjega balinarskega srečanja je bil poudarek predvsem na ženskih balinarskih skupinah. Vabljeni so bili balinarska društva iz Vrhnike, Krka in Punta. Turnir je bil pripravljen v balinarskem domu v Lignju. Največ zaslug za ta turnir je imela kapetanka balinarske skupine SKD »Snežnik« Ivanka Štanc, ki je dobila tudi posebno pohvalo.²⁶⁸ Članice balinarske sekcije društva so se vključile in sodelovale na turnirju, ki so ga že četrto leto zapored organizirale članice balinarske sekcije Društva upokojencev z Vrhnike pod naslovom Mamin spominski turnir. Na memorial so bile objavljene tudi balinarke SKD »Snežnik«.²⁶⁹

Leto 2012 je bilo za člane balinarske sekcije polno izzivov. Članice balinarske sekcije so bile vabljeni na različne dogodke. V maju 2012 so v Ajdovščini potekale 27. majske športne igre v balinanju in pika-

266 Mohar, D., 21. marec, Liganj Pet let SKD Snežnik Balinarski turnir. *Kažipot*, 60, 2010, 18.

267 Trinajstić, R., Ivana Štanc Ninčinova, 34.

268 Uredništvo, Balinarsko srečanje. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 9.

269 Uredništvo, Balinanje na Vrhniki. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 15.

du. Organizirale so jih članice Društva upokojencev Ajdovščina in na tekmovanje povabile tudi članice balinarske skupine SKD »Snežnik«. Na tekmovanju je bilo prisotnih 16 ženskih ekip.²⁷⁰ Člani balinarske skupine društva so se udeležili prvega organiziranega srečanja balinarjev v Ilirski Bistrici. Tekmovalo je osem moških ekip iz Slovenije, Hrvaške in Italije. Med člani SKD »Snežnik« je bil posebej uspešen Robert Viskiċ, ki je dobil krasen pokal.²⁷¹ V letu 2012 je bil ponovno organiziran prijateljski turnir v Balinarskem domu v Lignju. Prisotne so bile članice iz Slovenskega doma KPD »Bazovica«, članice balinarske skupine Društva upokojencev iz Ajdovščine in članice balinarske skupine Društva upokojencev z Vrhnike. Članice balinarske sekcije SKD »Snežnik« so sodelovale tudi na turnirju ob proslavi 25-letnice ženske balinarske sekcije Društva upokojencev Vrhnika.²⁷²

Dejavnosti v letu 2012 so lep primer tega, kako balinarska skupina deluje, kako se je večalo število prijateljskih društev, ki so prihajali na memorial Vesne Božac, pa tudi kako so se člani SKD »Snežnik« pogosto odzvali na vabila za sodelovanje. V letu 2012 je balinanje postalo ena od najbolj priljubljenih aktivnosti v društvu, predvsem za članice. A kot poudarja voditeljica:

*Naše društvo je precej angažirano okrog turnirjev. ... Enthusiazem je prisoten pri vsakem članu SKD »Snežnik«. Članice v glavnem sodelujejo pri pripravi hrane in pijaċe. Kolaċi se pripravljajo pri meni doma ... Pomagajo tudi moški člani društva...*²⁷³

Balinarska skupina je postala zelo uspešna sekcija SKD »Snežnik«, članice pa so pogosto sodelovane na turnirjih, predvsem pri

270 Uredništvo, Ajdovščina v maju. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 8.

271 Uredništvo, Sreċanje balinarjev v organizaciji SIM. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 14.

272 Uredništvo, Balinarsko sreċanje v Lignju. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 7.

273 Trinajstić, R., Ivana Štanc Ninċinova, 34.

tistih ekipah, ki so se udeležile memoriala Vesne Božac.²⁷⁴ Število ekip, ki sodelujejo na memorialu, je iz leta v leto večje, memorial pa bo organiziran tudi v letu 2025.²⁷⁵ Na njem že tradicionalno sodelujejo skupine iz Ajdovščine, Vipave, Postojne, Vrhnike, Brezovice, Košane in Polhovega Gradca.²⁷⁶ Organiziran ni bil le leta 2020 in 2021,²⁷⁷ ko zaradi epidemioloških ukrepov, nevarnosti pri zbiranju večjega števila oseb ter težav pri prehajanju meje srečanje ni bilo mogoče.

Balinarji kontinuirano sodelujejo tudi na turnirjih v Ajdovščini, Dragomeru, Polhovem Gradcu, Vipavi, Košani, na Rakeku, v Postojni, Ljubljani in na Vrhniki. Pogosto zmagajo, tako da si je v prostorih SKD »Snežnik« možno ogledati več pokalov, ki so jih prejeli članice in člani balinarske sekcije.²⁷⁸

Balinarska skupina SKD »Snežnik« je lep primer uspešnega delovanja sekcije, v kateri pravzaprav sodelujejo skoraj vsi aktivni člani društva. Nastala je na pobudo ene od članic, ki pa se je kmalu po ustanovitvi sekcije žal poslovila. Njene soigralke zdaj nadaljujejo aktivnost, ki jo je imela rada, sekcijo pa so nadgradile z organizacijo danes že tradicionalnega turnirja, ki poteka aprila in se ga udeleži do osem ekip. Člani društva so na ta način ustvarili številna prijateljstva in popularizirali predvsem žensko balinanje.

274 Uredništvo, Balinanje v društvu. *Liburnijska priloga*, 9, 2014, 11.

275 Uredništvo, Memorial Vesne Božac. *Liburnijska priloga* 8, 2013, 13; Uredništvo, Memorial Vesne Božac. *Liburnijska priloga*, 9, 2014, 12; Uredništvo, Balinanje. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 5; Uredništvo, Balinanje. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 9; Uredništvo, Memorial Vesne Božac. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 7; Uredništvo, Balinanje v našem društvu. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 8; Uredništvo, Memorial Vesne Božac, *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 9.

276 Trinajstić, R., Ekipa Postojne pobjednici 7. Memorijalnog bočarskog turnira za žene »Vesna Božac«. *Podučkun.net*, 2019.

277 Uredništvo, Balinanje. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 12.

278 Uredništvo, Balinanje. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 5; Uredništvo, Memorial Vesne Božac. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 6.

3.6 Glasbena skupina

Glasba je nasploh zelo pomembna za ohranjanje občutka pripadnosti in identitete in kljub majhnosti Slovenije predstavlja stičišče različnih kultur (slovanske, germanske, romanske), kar se vse čuti tudi v slovenski glasbi. Je način izražanja slovenske kulture, vpliva na razvoj slovenske identitete, ohranjanje slovenskega jezika in tradicionalnih kulturnih vrednot, ki jih pripadniki slovenske skupnosti na Hrvaškem zelo cenijo. Zato tudi člani SKD »Snežnik« dajejo posebno pozornost glasbi. Čeprav na začetku niso imeli svojega zbora oziroma vokalne skupine, so videli priložnost po posredovanju in odpiranju možnosti, da obogatijo svoje okolje s povezavami na mednarodni ravni. Tako so že leta 2005, kar je bila obenem tudi prva resnejša kulturna dejavnost, dogovorili za sodelovanje mešanega pevskega zbora Kulturno-umetniškega društva »Lovor« iz Lovrana na srečanju pevskih zborov v Podgradu.²⁷⁹

Člani društva so pomagali tudi pri organizaciji festivala pihalnih orkestrov *Naš svet je glasba* maja 2006, ki je bil takrat organiziran že štirinajstič. Festivala so se udeležili pihalni orkestri iz petih držav: Filharmonica Conegliaese iz Italije, Bartok Bela zeneiskola es muveszetiskola iz Madžarske, Schlosskapelle Neuhauss iz Avstrije, Pihalni orkester Vogrsko iz Slovenije in Puhački orkestar Lovran iz Hrvaške kot gostitelj.²⁸⁰

Počasi so se razvijale tudi druge glasbene aktivnosti in so člani SKD »Snežnik« v goste v maju mesecu sprejeli Ženski pevski zbor Prem iz Ilirske Bistrice. Organiziran je bil skupni nastop s klapo Lovor iz Lovrana.²⁸¹ Koncert je bil organiziran na Trgu svetega Ivana,

279 Simonič, V., Spomladanske novice iz Lovrana. *Novi odmev*, 29, 2006, 15.

280 Simonič, V., Iz dela Slovenskega kulturno-prosvetnega društva Snežnik, Lovran, *Kažipot*, 2005, 19.

281 Klapa Lovor je bila ustanovljena leta 2006. V njej so sodelovali Bruno Mavrinac,

v lovranskem starem mestu. Po koncertu pa so člani SKD »Snežnik« gostili udeležence v svojih prostorih na prijetnem druženju.²⁸² Člani SKD »Snežnik« so ob 8. festivalu špargljev v Lovranu v goste povabili tudi mlade harmonikarje, ki so imeli številne zabeležene nastope in so za svoje delovanje prejeli tudi nagrade na evropski in svetovni ravni, to so bili Niko Poles, Matic Štavar, Martin Šabec in Tomaž Boškin.²⁸³

Zanimiv je bil tudi projekt Slovenska pesem na Kvarnerju, ki je imel nalogo širjenja in spoznavanja slovenske kulture v okolju, v katerem deluje SKD »Snežnik«. Tako je bil 20. avgusta 2013 pripravljen koncert, na katerem so nastopali moška glasbena skupina Snežnik, Moški pevski zbor Dragotina Ketteja in pevka skupina Vasovalci. Koncert je bil organiziran na Trgu svetega Ivana v lovranskem starem mestu.²⁸⁴

Ker se je vodstvo društva zavedalo, kako pomembna je slovenska pesem za društvo, je poskušalo večkrat formirati pevsko skupino. Prvi poskus formiranja moške skupine je naredil Franjo Bravdica, ki je tedaj vodil mešani zbor Kulturno-umetniškega društva »Lovor« iz Lovrana leta 2007. V začetku so v sekstetu peli Bruno Mavrinac, Maksimilijan Pavić, Danijel Mikleuš, Igor Miholjević, Petar Balgavi in Davor Stambulić. Kratek čas so člani »Snežnika« tudi sami vodili pevsko skupino, ampak je bilo to zelo težko. Kasneje so se člani zaradi velike želje, da bi peli, tudi organizirali. To so bili naslednji člani: Tomo Petrač, Daniel Mikleuš, Silvio Benčinić, Ivo Kožul, Milovan Gizdulić, Davor Stambulić, Sergije Perčić in Arturo Puharić. Na koncu sta se pridružila še Aljoša Kohuč kot vodja in kitarist ter Mladen Kosmić.²⁸⁵

Maksimilijan Pavić, Saša Brusić, Danijel Mikleuš, Davor Stambulić in Petar Balgavi. (Žužić, M., Klapa »Lovor« ljetno glazbeno osvježenje. *Lovranski list*, 4, 2006, 23.) Nekateri pevci so bili kasneje aktivni v Vokalni skupini SKD »Snežnik«.

282 Uredništvo, Srečanje pevskih zborov. *Liburnijska priloga*, 2, 2007, 11.

283 Uredništvo, Dnevi Špargljev. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 6.

284 Uredništvo, Slovenska pesem na Kvarnerju. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 11.

285 Pisna korespondenca z Vasjo Simoničem 29. oktobra 2024. Korespondenco hrani avtorica.

Člani vokalne skupine so pogosto sodelovali v skupnih programih članov SKD »Snežnik«. Tako so zapeli na letnem srečanju v prostorih SKD »Snežnik« decembra 2010. Nastopali so: Tomo Petrač, Milovan Gizdulič, Ivo Kožul, Davor Stambulić, Silvio Benčinić in Daniel Mikleuš.²⁸⁶ Zapeli so venček slovenskih in hrvaških pesmi.²⁸⁷ Vokalna skupina je sodelovala na vseh proslavah in vedno, ko je bila priložnost za nastop. Udeležili so se tudi proslave Ženskega pevskega zbora Večernice iz Ajdovščine, ki deluje pri društvu upokojencev iz Ajdovščine. Člani vokalne skupine so pripravili venček slovenskih in hrvaških pesmi in nastopili pod voditeljsko palico Aljoše Kohuča.²⁸⁸

Člani vokalne skupine so nastopili tudi na srečanju ob koncu leta in popestrili program skupaj z gosti iz Slovenije, člani Moškega pevskega zbora Sušec iz Ilirske Bistrice in 15-letnim harmonikarjem Blažem Šuštarjem.²⁸⁹

Moška skupina SKD »Snežnik« je nastopala ob raznih priložnostih. Nobena proslava ni minila brez njihovega sodelovanja. Tako so nastopili na proslavi ob vstopu Hrvaške v EU. Zraven vokalne skupine SKD »Snežnik« so sodelovali tudi člani Moškega pevskega zbora Sušec iz Ilirske Bistrice ter enajstletni nadarjeni učenec Glasbene šole »Mio Mirković«, Massimiliano Marcel iz Lovrana.²⁹⁰

Vokalna skupina SKD »Snežnik« je sodelovala na dnevih slovensko-hrvaškega prijateljstva, ki so bili organizirani leta 2013, in sicer od 2. do 3. marca in od 8. do 10. marca 2013. Ideja gostilne Domen iz Družinske vasi je bila, da se obiskovalcem ponudi nekaj več, predvsem s ciljem okrepiti medsebojne slovensko-hrvaške prijateljske odnose.²⁹¹

286 Mirković, M., 4. december SKD Snežnik, Lovran. *Kažipot*, 67/68, 2010, 22.

287 Uredništvo, Srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 20.

288 Uredništvo, Gostovanje v Ajdovščini. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 23.

289 Uredništvo, Srečanje ob koncu leta. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 23.

290 Rejec, B., Proslava ob vstopu Hrvaške v EU. *Sopotja*, 3, 2013, 13.; Uredništvo, Proslava vstopa Hrvaške v EU. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 9–10.

291 Markelj, L., Dnevi slovensko-hrvaškega prijateljstva. *Dolenjski list*, 28. 2. 2013.

Tako se je tega dogodka udeležila tudi glasbena skupina SKD »Snežnik«.²⁹²

Zadnji evidentirani koncert je bil leta 2016, ko so člani vokalne skupine nastopili na prednovoletnem srečanju.²⁹³ Skupina je počasi ugasnila, tako kot je tudi začela s svojim delovanjem. Čeprav vokalna skupina ni delovala dolgo, je pustila relativno pomembno sled v delovanju SKD »Snežnik«.

3. 7 Kreativna skupina

Društveni prostori so vedno bili odprti za delovanje vseh, ki so imeli voljo in željo, predvsem pa se je spodbujalo kulturno in kreativno delovanje, ki je bilo zanimivo za večje število članov društva. Prav na ta način se je izoblikovala tudi skupina članov in članic, ki je bila zelo kreativna. Začeli so z izdelavo različnih umetniških izdelkov. Ta skupina je delovala od samega začetka obstoja društva. Člani so svoje izdelke v začetku razstavljali v prostorih društva, kmalu pa so razstave organizirali tudi izven njih.

Prva organizirana razstava ročnih del članic društva je bila junija 2011. Na razstavi je bilo možno videti akvarele, slike, naslikane s tehniko olja na platnu, mozaike, pa tudi poslikane morske kamne. Posebej zanimivi so bili košički iz lika, ki jih je izdelal Alfonz (Bojan) Štanc. Tega se je naučil še kot otrok v rodni Vipavi oziroma na obronkih Nanosa in žal ostal eden od redkih mojstrov, ki še znajo to izdelovati. Prav zaradi tega so se odločili, da bi organizirali kreativno delavnico, v kateri bi prenašali znanje članov in učili eden drugega tisto, kar znajo

292 Uredništvo, Dnevi slovensko-hrvaškega prijateljstva v Šmarjeških Toplicah. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 4.

293 Uredništvo, Prednovoletno srečanje. *Liburnijska priloga*, 16, 2016, 16.

najboljše delati. Člani društva so tako videli, da bi lahko tisto, v čemer so uživali, delali tudi v družbi.²⁹⁴ Že naslednje leto je nekaj članov kreativne delavnice svoje člane nagradilo z razstavo. Konec maja 2013 je bila organizirana razstava kreativnih izdelkov. Obiskovalci razstave so si lahko ogledali pletene nogavice, kape, rokavice, ogrinjala, prte in nadprte ter razne slike. Najatraktivnejše so bile gorenjske narodne noše na otroških lutkah v naravni velikosti, ki so jih naredili prav člani kreativne delavnice. Razstavo je obiskalo veliko število someščanov in turistov.²⁹⁵ Ker so člani postajali vse bolj aktivni, je kreativna delavnica potrebovala tudi voditelja, v letu 2012 je to postala Branka Širola, ki je povedala:

*A drugo društvo va ken san je Slovensko kulturno-prosvetno društvo Snežnik va ken od 2012. leta sakega pondejka držin neku kreativnu radionico i baren dvaput na leto paričamo likovnu izložbu.*²⁹⁶

Od takrat pa so namesto s klasičnimi ročnimi deli začeli z različnimi tehnikami, ki niso tako tradicionalne. Prvič so se srečali s poslikavo starih predmetov s servietno tehniko. Članice so to sprejele in ob koncu delavnice je bila organizirana zelo uspešna razstava. Okraševale so stare predmete, kot so kozarci, stekleničke, stoli, omarice, krožniki. Po izvedeni razstavi so nadaljevale z delom in se pripravljale za decembrsko praznovanje. Izdelovale so božična drevesa iz žice in kroglic.²⁹⁷

Kmalu so bili člani in članice kreativne sekcije prisotni tudi ob različnih skupnih dogodkih. Tako so svoje izdelke razstavili tudi ob proslavi vstopa Hrvaške v EU v letu 2013.²⁹⁸ Po ustanovitvi Koordina-

294 Uredništvo, Razstava ročnih del. *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 11.

295 Uredništvo, Razstava ročnih del. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 8.

296 Miletić, C., Sreča je živeti pul mora. *Lovranski list*, 47, 2019, 25.

297 Uredništvo, Kreativna delavnica. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 5.

298 Rejec, B., Proslava ob vstopu Hrvaške v EU. *Sopotja*, 3, 2013, 13; Uredništvo, Proslava vstopa Hrvaške v EU. *Liburnijska priloga*, 8, 2013, 9–10.

cije slovenskih društev v Istri so članice v letu 2014 dobile tudi vabilo od drugih članic koordinacije in bile povabljene na razstavo ročnih del. Povabilo jih je SKD »Istra« iz Pulja. Tudi članice kreativne delavnice SKD »Snežnik« so se odzvale povabilu.²⁹⁹ Manjša skupina z voditeljico kreativne delavnice SKD »Snežnik« Branko Širola je sodelovala s svojim izdelki na razstavi, ki je bila odprta v okviru gostovanja v Prekmurju.³⁰⁰ To ni bila edina razstava, je pa bila pomembna, ker so razstavljale zunaj društva. Naslednja razstava pa je bila v prostorih društva na prednovoletnem srečanju.³⁰¹

V prvem polletju leta 2015 so imele kreativke dve delavnici. Prva je bila pozimi, ko so v času karnevala izdelovale maske v kombinirani tehniki, spomladi pa so izdelovale papirnato cvetje in cvetne aranžmaje. Vsakokrat so organizirale razstavo najuspešnejših stvaritev, v izlozbi društva pa so vsakič znova aranžirale izdelke, tako da so si jih lahko ogledali tudi sprehajalci. Jeseni so pa članice ustvarjalne delavnice po programu začele izdelovati papirnate okraske. Posebno so se potrudile pri izdelovanju okrasov za božično drevo.³⁰² V letu 2015 je treba omeniti tudi razstavo ob deseti obletnici društva, ko so članice priredile razstavo ročnih del. Razstavljeni so bili različni izdelki, od slik do čipk.³⁰³

S svojim aktivnim in uspešnim delom so nadaljevale tudi v naslednjem letu. Članice kreativne delavnice redno organizirajo razstavo svojih izdelkov. Tako so ob koncu spomladanskega dela leta 2016 organizirale razstavo svojih izdelkov v društvenih prostorih. Ob tej priložnosti je voditeljica kreativne delavnice Branka Širola obisko-

299 Uredništvo, *Razstava ročnih del v Pulju. Liburnijska priloga*, 9, 2014, 8.

300 Velimirovič, K., *Evropski projekt nas je popeljal v Prekmurje. Novi odmevi*, 54, 2014, 54.

301 Uredništvo, *Prednovoletno srečanje. Liburnijska priloga*, 9, 2014, 15.

302 Uredništvo, *Ustvarjalna delavnica. Liburnijska priloga*, 10, 2015, 7.

303 jpt/dš, *Prvo desetletje slovenskega društva na opatijski rivieri. Novi odmevi*, 57, 2015, 22.

valcem razložila nekatere tehnike, ki so jih uporabljale pri delu.³⁰⁴

Ob koncu pomladi, pred poletnimi počitnicami, je bilo organizirano že tradicionalno srečanje z razstavo izdelkov članic kreativne sekcije. Tokrat so si za nalogo zadale da iz starih steklenic in flašk naredijo izvirno poslikane lepe in funkcionalne namizne svetilke.³⁰⁵ Tej razstavi so se pridružili tudi člani SKD »Istra« iz Pulja in SKD »Lipa« iz Bužeta z razstavo slik. Kulturni program so popestrili devetletni Dorian Rubeša s sestro in dedkom s Kastva, sedemletna Klara Stopar iz Račic ter sestrici Dea in Tea v čakavskem narečju.³⁰⁶ Člani kreativne sekcije pa so že tradicionalno razstavo organizirali tudi ob koncu leta, ko je bila predstavljena na prednovoletnem srečanju.³⁰⁷

Članice kreativne skupine pa so nadaljevale s svojim delom in naredile razstavo v prostorih Slovenskega doma Zagreb v letu 2018. Predstavile so:

*Zanimljive lampe, zidne satove sa bijelim brojčanicima, sjajno ukrašenim tehnikom transfera, stolne lampe na postoljima izrađenima od odbačenih boca, ali umjetnički ukrašenim tehnikom dekupaža, lakiranih običnim ili creakle lakom. I sje-nila su djelo ruku lovranskih kreativki, maštovito obojana na način da su sjajno usklađena sa postoljem i predstavljaju ukras u prostoru, a često se zapravo radi o recikliranim i odbačenim i oštećenim komadima. Oduševile su svojim pletenim predmetima, košaricama, ukrasnim vjenčićima, srcima i sl. izrađenim iz papira, koji režu u trake, trake motaju u štapiće učvršćuju ljepilom, i boje, zatim ih pletu u željene forme ti predmeti su zaista prelijepi ukras.*³⁰⁸

304 Uredništvo, Razstava kreativne delavnice. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 8.

305 Uredništvo, Razstava ustvarjalne delavnice. *Liburnijska priloga*, 1, 2017, 9.

306 Mirković, M., 30. junij, KPD Snežnik v Lovranu gostil razstavo SKD Istra in SKD Lipa. *Sopotja*, 3, 2017, 17–18.

307 Uredništvo, Prednovoletno srečanje. *Liburnijska priloga*, 12, 2017, 18.

308 Novković, S., Marljivi lovranski Slovenci iznenadili kreativnošću. *Novi odmev*, 66,

Kot so poudarili tudi v Novem odmevu, ko so postavljale razstavo, so istočasno zainteresiranim članom Slovenskega doma Zagreb tudi opisovale postopke za določene tehnike, ki so jih uporabljale. Ker so bile tako uspešne, se je o njih začelo govoriti tudi v drugih slovenskih društvih. Tako so bile tudi v letu 2018 povabljenе na likovno delavnico, ki so jo organizirali v Slovenskem domu KPD »Bazovica« za njihove najmlajše. Gospa Branka Širola in Emilija Širola sta tako pokazali otrokom, kako narediti volnene piščance.³⁰⁹ Delavnice se je udeležilo petnajst otrok, starih od pet do dvanajst let.³¹⁰

Članice kreativne skupine pa so bile najbolj aktivne prav pri razstavljanju na Dnevih slovenske kulture v Istri. Večkrat so oblikovale razstavo. Prvič je zabeleženo, da so za Dneve slovenske kulture v Istri razstavljale leta 2019. Razstavo je pripravila in odprla Branka Širola.³¹¹ Gostovanje članic kreativne skupine SKD »Snežnik« pa je pripeljalo do tega, da so v naslednjem letu članice »Šopka«, kreativne delavnice, ki deluje v Slovenskem domu Zagreb, vrnile gostovanje in prišle v Lovran. Tako so maja 2019 organizirale razstavo v prostorih lovrankega slovenskega društva in pokazale:

*... svoja dela iz gline, od uporabnih do dekorativnih predmetov, slike v tehnikah olje na platnu in akril, vse vrste pirhov, poslikane steklenice ter seveda šopke in aranžmaje iz papirja in sadežev narave.*³¹²

Razstavo je kot po navadi odprl predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič, vodji kreativnih skupin Branka Širola in Stanka Novković pa sta spregovorili o sodelovanju in delu na njihovih delavnicah.

2018, 11.

309 Uredništvo, Velika noč v Bazovici. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 7.

310 Mirković, M., Velikonočna delavnica za najmlajše. *Sopotja*, 2, 2018, 10.

311 Koletnik, I., Dnevi slovenske kulture v Istri. *Mavrica*, 46–47, 2019, 14

312 Novković, S., Stvaritve naših ustvarjalk navduševale od Zagreba do Ljubljane. *Novi odmev*, 70, 2019, 11.

Prav to gostovanje je pripeljalo do ideje, da se organizirajo skupne delavnice, kjer bi se potem zainteresirani člani vseh slovenskih društev lahko naučili novih tehnik, obenem pa bi svoje tehnike, ki jih obvladajo, predstavili tistim, ki bi se jih radi naučili.³¹³

Dogovorjeno je bilo, da bodo organizirali poseben projekt pod imenom Izmenjujmo veščine in da se bo s tem projektom začelo v letu 2020. Ideja je bila, da bi se člani različnih društev, kjer obstajajo kreativne ali ustvarjalne sekcije in delavnice, sestali enkrat letno in si izmenjavali izkušnje oziroma znanje tehnik izdelave različnih ročnih izdelkov. Želja je bila predvsem ta, da si kreativne sekcije ne izmenjujejo samo izdelke in organizirajo razstave, temveč da bi podelili svoje znanje.

Projekt je bil prijavljen na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je finančno podprl projekt. Zamisel je bila taka, da se po dve članici ali člana iz posameznega društva dobijo v Lovranu in skupaj preživijo ves teden. Vsak dan bi člani nekega društva naučili preostale udeležence, kako izdelati posamezen izdelek, ki ga onidve ali onadva dobro obvladata. Po srečanju bi izdelke pokazali obiskovalcem na razstavi v društvu.³¹⁴ Ideja je bila dobro zamišljena, na samem začetku izvajanja projekta pa je prišlo do zapletov, ker je bilo treba projekt izpeljati v letu, ko so bili poostreni ukrepi zaradi epidemije covida-19.

Projekt je bil prvič izveden med 14. in 18. septembrom 2020 in gostiteljice so bile članice SKD »Snežnik«. V projektu so sodelovale članice iz petih slovenskih društev, in sicer KPD »Oljka«, Poreč; SKD »Istra«, Pulj; SKD »Gorski kotar«, Prezid, ter Slovenski dom Zagreb. Po delavnici so bila dela razstavljena v prostorih gostitelja, slovenskega društva.³¹⁵ Razstava pa je bila organizirana tudi v drugih

313 Uredništvo, Razstava ročnih del. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 8.

314 Uredništvo, Izmenjujmo veščine. *Liburnijska priloga*, 15, 2020, 16–18.

315 Novković, S., Izmenjujmo veščine v Lovranu. *Novi odmev*, 73, 2020, 14.

slovenskih društvih in je bila poleg organizirane razstave v prostorih SKD »Snežnik« organizirana tudi v društvih, od koder so člani sodelovali v projektu.³¹⁶

Uspešen projekt pa je bil predstavljen tudi v letu 2020 ob Dnevih slovenske kulture v Istri, ki jih organizirajo slovenska društva v hrvaški Istri. Idejo projekta in izdelke prvega izvedenega projekta, ki je bil v septembru 2020, pa je predstavil predsednik SKD »Snežnik« Vasja Simonič, večletna vodja te zelo dejavne in uspešne skupine v lovranskem društvu Branka Širola pa je obširneje spregovorila o načinu izdelave, materialih in različnih tehnikah pri ustvarjanju razstavljenih izdelkov.³¹⁷

Uspešen projekt pa so člani društva nadaljevali tudi v naslednjih letih. Razen tega, da so se članice naučile veliko od svojih kolegic iz drugih slovenskih društev, ki so se vključila v ta projekt, pa je imel tudi sam projekt zelo veliki odziv in so ga opazili številni člani. Tako je ponovno v letu 2021 v organizaciji SKD »Snežnik« potekala delavnica Izmenjujmo veščine. Poleg članstva ustvarjalne skupine SKD »Snežnik« so na tridnevnem srečanju sodelovale tudi članice Slovenskega doma Zagreb, SKD »Istra« iz Pulja in SKD »Oljka« iz Poreča. Po končanih delavnicah je sledila razstava, odprta 16. septembra 2021, v prostorih SKD »Snežnik«. Razstavljeni so bili vsi izdelki, ki so nastali v času projekta. To so bile lutke v slovenski narodni noši, predstavljene so bile novejšje tehnike slikanja na platno, o čemer je ob odprtju razstave govorila voditeljica kreativne skupine Branka Širola. Dogovor je bil, da se bodo, kot tudi v prejšnjih letih, izdelki razstavili tudi v slovenskih društvih, od koder so bili člani projekta.³¹⁸

Tudi v letu 2021 so bili izdelki, ki so nastali ob izvedbi projekta Izmenjujmo veščine, prikazani v času Dnevov slovenske kulture

316 Grudenec, S., Izmenjujmo veščine, razstava ročnih del. *Sopotja*, 4, 2020, 8.

317 Isto.

318 Uredništvo, Izmenjujmo veščine. *Liburnijska priloga*, 16, 2021, 14–15.

v Istri, in sicer 15. oktobra 2021 v prostorih SKD »Snežnik« in potem tudi na sklepnem večeru, ki je bil v Poreču 22. oktobra 2021.³¹⁹

V letu 2022 se je začelo z organizacijo online ustvarjalne delavnice v organizaciji Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, in sicer 3. marca 2021. Šlo je za poskus povezovanja, sodelovanja in druženja na daljavo, prek spleta. Člani slovenskih društev so se srečali po Zoomu. Sodelovali so člani slovenskih društev iz Lovrana, Karlovca, Reke in Zagreba. Naloga, ki so jo morali obvladati, je bila narediti nagelj iz papirja.³²⁰ Zaradi različnih izzivov, s katerimi so se srečevali tako organizatorji kot tudi člani, ki so se poskušali vključiti v kreativno delavnico, ni več bilo tovrstnih aktivnosti.

Podatkov o tem, kako je potekal projekt *Izmenjujmo večšine* v letu 2022, nismo našli, smo pa našli podatek, da so bili izdelki, ki so nastali pri izvedbi tega projekta, razstavljeni 1. oktobra 2022 v Poreču, ko so se začeli Dnevi slovenske kulture v Istri,³²¹ ter da je bila organizirana tudi razstava tudi v prostorih SKD »Snežnik« ob Dnevih slovenske kulture v Istri 9. oktobra 2022.³²²

Projekt *Izmenjujmo večšine* je bil leta 2023 organiziran v Poreču v septembru. Po končanem projektu pa so bili vsi izdelki na ogled občinstvu na razstavi v Istarski sabornici v Poreču. Na srečanju so sodelovali člani SKD »Snežnik«, KIS »Gorski kotar«, Prezid, Slovenskega doma Zagreb, KPD »Bazovica«, Reka, SKD »Istra« Pulj, SKD »Oljka«, Poreč in SKD »Lipa«, Buzet.³²³ Z glasbenim nastopom je večer posebej obogatila reška skupina The Random.³²⁴ Obenem je bilo to tudi največje število društev, ki so se do sedaj udeležila projekta.

319 Mirković, M., Dnevi slovenske kulture v Istri. *Sopotja*, 4, 2021, 11.

320 Novković, S., Izdelava nageljnov »na daljavo«. *Novi odmev*, 78, 2022, 19.

321 Tatković Diklić, M., Dnevi slovenske kulture v Istri. *Novi odmev*, 73, 2022, 23.; Pandol, C., Ustvarjalne delavnice v Poreču. *Novi odmev*, 83, 2023, 14.

322 Uredništvo, Dnevi slovenske kulture v Istri. *Liburnijska priloga*, 17, 2022, 24.

323 Uredništvo, *Izmenjujmo večšine*. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 17.

324 Grudenić, S., *Izmenjujmo večšine*. *Sopotja*, 4, 2023, 9.

V letu 2024 so bile članice, ki so organizirale poletno razstavo izdelkov v akrilu, naslednje: Emilija (Čekada) Širola, Ivanka Štanc, Ivanka Havliček, Nives Miščenić, Bojana Kaligarić, rojena Štanc, Ondina Draščić, rojena Kregar, Božica Duvnjak in Nada Mavrić.³²⁵

Članice kreativne skupine niso vedno ohranile elementov slovenske tradicionalne kulture, so pa na drugačne načine vplivale na ohranjanje slovenske manjšine in identitete nasploh. V svojih tehnikah so uporabljale predvsem sodobne načine kreativnega izražanja, ampak so s povezovanjem med slovenskimi društvi indirektno doprinesle k razvoju slovenske skupnosti, boljšemu medsebojnemu sodelovanju in razumevanju.

3.8 Raznolikost dogajanj

Člani SKD »Snežnik« so pogosto organizirali in sodelovali na različnih dogodkih, ki so se včasih zgodili samo enkrat in se niso nadaljevali v tradicijo. V tem poglavju pa bodo kronološko prikazane aktivnosti, v katerih so sodelovali člani SKD »Snežnik«.

Eden od ciljev SKD »Snežnik« je bil tudi prizadevanje za ohranitev slovenskega jezika, kulture in identitete. Prav zato, da bi okrepili ta pomembna dejavnika oblikovanja identitete, so se člani odločili za ogled slovenskega filma v prostorih društva. V kinu na programu namreč ni bilo slovenskih filmov³²⁶ in tudi danes zelo redko obstaja možnost ogleda slovenskega filma v kinu. Pripadniki slovenske skupnosti na Hrvaškem, predvsem v hrvaški Istri in na Kvarnerju, imajo vse od leta 1991 težave s spremljanjem slovenskih televizijskih progra-

325 Milotić, S., Pol novega leta za za izložbu i pol. *Lovranski list*, 66, 2024, 24.

326 Uredništvo, Dnevi slovenskega filma, *Liburnijska priloga*, 6, 2011, 7.

mov.³²⁷ V organizaciji Vasje Simoniča so si film prvič ogledali leta 2008 ob proslavi Prešernovega dne. Takrat je bil to dokumentarni film o Francetu Prešernu.³²⁸ Prvi igrani film so si člani ogledali 12. januarja 2009, to je bil film Kekec iz leta 1951. Na ogledu je bilo prisotnih 12 članov. Očitno je bilo druženje ob filmskih večerih pozitivna izkušnja in so se dogovorili, da se bodo še naprej srečevali ob ponedeljkih zvečer. Večeri slovenskega filma so se nadaljevale tudi v februarju leta 2009.³²⁹ Zaradi dobrega odziva članov so februarja sledile druge slovenske filmske uspešnice, kot so Samorastniki (1963) v režiji Igorja Pretnarja, Cvetje v jeseni (1973) režiserja Matjaža Klopčiča in Ne joči, Peter (1964).³³⁰ Gledanje filmov v prostorih društva se ni obdržalo, čeprav so člani gledali slovenske filme vse do leta 2015. Takrat je uprava Art kina na Reki v sodelovanju s Slovenskim filmskim centrom ob 20-letnici obstoja Slovenskega filmskega centra organizirala Cikel slovenskega filma. O tem so bila obveščena tudi vsa slovenska društva in to je bila odlična priložnost, da si člani ogledajo sodobne slovenske filme.³³¹

Člani SKD »Snežnik« so se občasno še do danes srečevali s slovenskim filmom. Tako so si člani SKD »Snežnik« v začetku leta 2016 ogledali film o državnih stikih s slovenskim jezikom in kulturo.³³²

Iz podatkov je razvidno, da so ponovno organizirali ogled filma v letu 2019. Tedaj so člani SKD »Snežnik« skupaj z Občino Lovran organizirali ogled filma Tomos, narejeno v Jugoslaviji, slovenski celovečerni dokumentarni TV-film. To je bil dokumentarni film o mopedih Tomos, predvajali so ga v okviru Dneva slovenske kulture v Istri.

327 Štojs, M., Riman, B.: Opredelitev, ali si Slovenec ali Hrvat, včasih ni enostavna. *Demokracija: slovenski politični tednik*, 2. 8. 2018.

328 Uredništvo, Slovenski kulturni praznik, 8. februar. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 5.

329 Mirković, M., Večeri slovenskega filma. *Kažipot*, 47, 2009, 18.

330 Mirković, M., SKD Snežnik, Lovran Večer slovenskega filma. *Kažipot*, 47, 2009, 17–18.

331 Uredništvo. Cikel slovenskega filma. *Liburnijska priloga*, 10, 2015, 13.

332 Uredništvo. Mesec slovenskega filma. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 4.

Kot zanimivost pa je treba omeniti, da je bilo to le drugo predvajanje filma izven meja Republike Slovenije. Program sta najavila Vasja Simonič in Toni Družeta, namestnik načelnika občine Lovran.³³³

Razen samostojnih razstav, ki so jih imeli članice in člani kreativne skupine, je bilo v društvu organiziranih tudi nekaj samostojnih razstav, ki niso bile iz vrst kreativne skupine. Te razstave niso bile pogoste in so mogoče prav zato pomembne in posebne.

Tako so imeli člani leta 2008 organizirano razstavo ob 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja. Na tej razstavi je bila pomembna predvsem vsebina, ki je bila opremljena z reprodukcijami dokumentov iz tega obdobja in napisana v slovenščini in hrvaščini, da bi bila dostopna in razumljiva tudi osebam, ki ne poznajo dovolj slovenščine.³³⁴ Razstava je bila multimedijška, pripravila pa sta jo Slovenski dom Zagreb in Svet slovenske manjšine v Zagrebu.³³⁵

Pomembno je omeniti razstavo fotografske skupine, ki je zelo kratke čase delovala v društvu. Vodja fotografske skupine je bil Edvard Primožič, ki je tudi organiziral in izbral fotografije, ki prikazujejo motive mesta Lovran. Pod njegovim vodstvom je ta dejavnost zaživela v SKD »Snežnik«.³³⁶ To je tudi ob enem edini podatek o delovanju fotografske skupine v SKD »Snežnik«.

Razen razstav so bile v društvu organizirane tudi predstavitve knjig. Tako so predstavili tri od petih biltenov o pomembnih posameznikih, ki so bili dejavni na področju Primorsko-goranske županije. V letu 2007 so predstavili monografski bilten o Radetu Pregarcu, režiserju, igralcu, dramatik in prevajalcu. Brošuro je kot prvi zvezek iz zbirke Slovenski prispevek županijski dediščini v imenu SKD »Snežnik« iz Lovrana in Sveta slovenske narodne manjšine predstavil

333 Fiuman.hr., U lovranskom kinu Sloboda dokumentarni film »Tomos, narejeno v Jugoslaviji«, *Fiuman*, 15. 10. 2019.

334 Uredništvo, Primož Trubar, razstava. *Liburnijska priloga*, 3, 2008, 14.

335 Lebar Balažič, E., Leto Primoža Trubarja: stati in obstati. *Novi odmevi*, 36, 2008, 2.

336 Mirković, M., SKD Snežnik, razstava fotografij. *Sopotja*, 2, 2015, 14.

Vasja Simonič.³³⁷ V letu 2009 je bil v sodelovanju s svetoma slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije in Mesta Reka v SKD »Snežnik« v Lovranu predstavljen drugi zvezek Josip Kaplan, ki je izšel v zbirki Slovenski prispevek županijski dediščini.³³⁸ Naslednjega leta je bil predstavljen tretji zvezek zbirke Slovenski prispevek županijski dediščini z naslovom Božena Vilhar. Ta je posvečen slikarki, ki je žive-la in delovala na Reki.³³⁹ Brošure so izšle v okviru projekta Sloven-ska informativna točka SiT, izdajatelja pa sta sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka in Primorsko-goranske županije v sodelovanju s SKD »Snežnik« iz Lovrana.³⁴⁰

SKD »Snežnik« je tudi organiziralo predstavitev knjige »En člo-vek – celo gledališče« avtoric Kristine Riman in Barbare Riman. Na predstavitvi knjige je bil tudi Alojz Usenik, dobro poznan članom SKD »Snežnik«, ker je pogosto nastopal v teh prostorih. Tudi ob predsta-vitvi monografije, ki je bila o njegovem življenju in delovanju, je nasto-pil z odlomkom iz romana Ivana Cankarja Hlapec Jernej in njegova pravica.³⁴¹

Poleg dogodkov, ki so jih organizirali v prostorih društva, so člani pogosto hodili na ekskurzije. V glavnem so se ekskurzij udeleževali člani in članice posameznih sekcij, ker so bili povabljeni na kultur-ne ali športne dogodke. Včasih pa so se vsi člani društva nagradili z odhodom na strokovno ekskurzijo. Tako so v letu 2010 člani društva organizirali križarjenje po Kvarnerju z morskim pogledom na Opatijo,

337 Mirković, M., Na Reki odmevni predstavitvi brošure o Pregarcu in društvu. *Novi odmev*, 31, 2007, 14.

338 Mirković, M., SKD Snežnik, Lovran Josip Kaplan, predstavitev brošure. *Kažipot*, 51–52, 2009, 11–12.

339 Uredništvo, Monografski bilten – Božena Vilhar, *Liburnijska priloga*, 4/5, 2010, 21.; Mirković, M., Božena Vilhar, predstavitev brošure, *Kažipot*, 67/68, 2010, 20–21.

340 Mirković, M., Josip vitez Gorup pl. Slavinjski. Slovenski prispevek k županijski dediščini. *Kažipot*, 72, 2011, 11–12.

341 Uredništvo, Uredništvo. En človek – celo gledališče. *Liburnijska priloga*, 7, 2012, 10.

Reko ter otoka Krk in Cres. Ob tej priložnosti pa niso bili sami, saj so povabili tudi člane Slovenskega doma KPD »Bazovica« iz Reke.³⁴²

Drugič so si na povabilo veleposlaništva ogledali paviljon znamenitega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika, ki je na Brionih. Udeležili so se tudi predavanja o življenju in delu tega slovenskega arhitekta z odprtjem razstave fotografij o njegovem delu, kar so si vsi prisotni z interesom ogledali. Prisotna sta bila tudi veleposlanica sr. Smiljana Knez in minister svetovalec Matjaž Marko z veleposlaništva Republike Slovenije.³⁴³

V letu 2023 pa so se za letno ekskurzijo člani SKP »Snežnik« odločili za obisk Devina, mesta ob Jadranskem morju med Trstom in Tržičem.³⁴⁴

Člani društva pa so v svoje delovanje vključili tudi bolj popularne aktivnosti, ki so na določen način povezane s Slovenijo in slovenskimi navadami. Tako so organizirali martinovanje, verjetno takrat, ko so se jim odprle priložnosti. Enkrat so se udeležili martinovanja v vasi Liganj pri Lovranu, ko so ta dogodek organizirali člani etnološkega društva ognjišče iz Lignja.³⁴⁵ Drugič pa so ga organizirali kar sami člani SKD »Snežnik«, in sicer na način, da so se odločili za ocenjevanje vin. Izbrali so kar osem različnih mladih vrst vina, ki so jih naredili njihovi člani. Ob tej priložnosti je Daniel Mikleuš v imenu organizatorja vsem sodelujočim podelil zahvale za sodelovanje, zmagovalcem pa še majhno darilo za spomin.³⁴⁶

Poleg bolj resnih aktivnosti, kot so razstave in predavanja ter predstavitve različnih knjig, so se člani odločili, da organizirajo tečaj »potresujke«. V dve skupini je bilo v letu 2007 vpisanih skupno

342 Zazijal-Marušič, J., SKD Snežnik, Lovran Križarjenje po Kvarnerju. *Kažipot*, 65, 2010, 4–5.

343 Uredništvo, Plečnikov paviljon na Brionih. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 11.

344 Uredništvo, Izlet v Devin. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 7–8.

345 Uredništvo, Martinovanje. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 20.

346 Uredništvo, Martinovanje v Snežniku. *Liburnijska priloga*, 11, 2016, 13.

štirideset zainteresiranih.³⁴⁷ Želja je bila predvsem, da bi se pritegnilo mlajše člane, obenem pa tudi, da bi se mogoče na ta način tudi vključili v pust. Žal drugih informacij, kot tudi to, če so udeleženci tečaja resnično nastopili na pustu v Lovranu, nismo dobili. Je pa dejstvo, da so se člani in članice odločili za en pogumen korak in so se v letu 2018 odločili sodelovati na pustnem karnevalu v Lovranu. Tako so se vključili v pustno društvo Toronjera, ki v Lovranu deluje že od dvajsetih let 20. stoletja. Prav zato so bili člani društva povabljeni, da skupaj z društvom Toronjera predstavljajo lovransko občino na kurentovanju na Ptuju. Predstavili so se pod naslovom Pomlad prihaja in bili oblečeni kot pisane spomladanske rožice s šopki mimoz.³⁴⁸ Tudi leta 2019 so se vključili v pustovanje in bili oblečeni v čebelice, moški pa v čebelarje. Pohvaljeni so bili za odlične kostume,³⁴⁹ ki so jih tudi sami izdelali. V skupini je bilo približno 30 članov.³⁵⁰ Odličen nastop, dobra zabava in lepo druženje jih je spodbudilo, da so sodelovali tudi v letu 2020, ko so nastopili kot igralne karte. Udeležili so se tudi pusta tudi v Ilirski Bistrici³⁵¹ in v Buzetu.³⁵²

V letu 2023 pa so se člani ponovno začeli pripravljati za tradicionalno pustno obdobje. Tako je Branka Širola, vodja kreativne skupine, ki tudi srbi za izdelavo kostumov, zapisala:

Naša delavnica je bila polna materialov, gumbov, bleščic, lepila, lasulj, pentelj, dva šivalna stroja sta nenehno brnela, slišala se je pesem, spili smo tudi kak kozarec črnega ... Po desetih dneh so bili kostumi pripravljeni, morali smo se samo še izuriti v koreografiji na skrbno izbrano glasbo. Naša »Plesna

347 Mirković, M., SKD »Snežnik« Lovran, »Potresujka«. *Kažipot*, 23, 2007, 28–29.

348 Uredništvo, Pust v Lovranu in Ptuju. *Liburnijska priloga*, 13, 2018, 5.

349 Uredništvo, Pustovanje v Lovranu. *Liburnijska priloga*, 14, 2019, 4–5.

350 Miletić, C., Sreća je živeti pul mora. *Lovranski list*, 47, 2019, 24.

351 Uredništvo, Pustovanje. *Liburnijska priloga*, 15, 2020, 5.

352 Čalić Šverko, G., Veliki maškarani mimohod Buzetskog karnevala. *Glas Istre*, 18. 2. 2020.

šola Snežnika» je bila pripravljena. Lovranska parada pustnih šem se je začela, vsi sodelujoči smo prišli. Oblečeni smo bili v plesalce z lasuljami in dolgimi brki, naše plesalke pa so sešile velike lutke iz cunj. Tega vzdušja ni preprosto opisati – kratko malo ga je treba doživeti. Zagotovo pa je pozitivno, ker nas spodbuja, da se še naprej trudimo ohraniti pustno tradicijo.»³⁵³ Nastopili pa so v povorki v Lovranu in v Ilirski Bistrici.³⁵⁴

Delovanje članov SKD »Snežnik« je zelo različno in niso vse aktivnosti vedno povezane samo s slovensko kulturo, so pa pogosto pomemben del le-te. Kot je razvidno iz zadnjega poglavja, pa so člani SKD »Snežnik« prevzeli tudi navade, ki jih ima okolje, v katerem živijo, in so se s svojim delovanjem, načinom življenja vključili v okolje, v katerem delujejo.

353 Širola B., Nekaj o vzdušju ustvarjalne delavnice SKD Snežnik. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 23.

354 Uredništvo, Pustovanje. *Liburnijska priloga*, 18, 2023, 5.

4. Zaključne misli ali kako naprej

SKD »Snežnik« je društvo, nastalo v prvem desetletju 21. stoletja, ko se je na Hrvaškem zmanjševalo število ljudi, ki so se na popisih prebivalstva opredelili kot Slovenci, število društev pa je naraščalo. Geografsko gledano je eno od dveh društev, ki delujejo na Kvarnerju, in eno od petih društev, ki so aktivna na območju hrvaške Istre. Čeprav se mesto Lovran, posledično tudi SKD »Snežnik«, ki ima sedež v Lovranu, nahaja na območju Primorsko-goranske županije, vseeno člani društva v svojih številnih aktivnostih več sodelujejo s slovenskimi društvi v hrvaški Istri. Teh razlogov, zakaj je tako, je več. Prvič, društva v hrvaški Istri so manjša v primerjavi z najbližjim društvom na Kvarnerju, in sicer Slovenskim domom KPD »Bazovica« na Reki in je mogoče zato lažje sodelovati z njimi, je pa tudi dejstvo, da je predsednik društva večkrat omenil, da je Lovran pravzaprav geografsko na Istrskem polotoku ter da je tudi zato sodelovanje s slovenskimi društvi v hrvaški Istri pomembno.

Iz pregleda delovanja je razvidno, da je delovalo nekaj skupin in da so člani SKD »Snežnik« svoje delovanje temeljili predvsem na povezovanju s slovenskimi društvi, s posebnim poudarkom na društvi v hrvaški Istri.

SKD »Snežnik« je nastalo na iniciativo Sveta slovenske manjšine občine Lovran, ki je bil ustanovljen leta 2004, in sicer v prvem mandatu, ko je Republika Hrvaška tudi omogočila delovanje svetov (od leta 2003), zato ni mogel doseči svojega maksimuma. Poleg tega so imeli člani sveta drugačne ideje in želje, predvsem ohranjanje slovenskega jezika in kulture, kar v okviru delovanja Sveta slovenske manjšine Občine Lovran, ker je politična institucija in so bili načini delo-

vanja kot tudi financiranja drugačni, ni bilo mogoče. To je eden od redkih primerov, kjer je društvo nastalo na iniciativo sveta, po navadi je namreč situacija obratna.

Skozi prikaz delovanja SKD »Snežnik« je vidno, na kakšen način se je društvo ustanovilo in tudi to, na kakšen način se razvijalo in postalo pomemben član slovenske skupnosti na Hrvaškem ter tudi prepoznavno društvo v lokalni skupnosti, kjer deluje, kar je še dodatno pomembno, ker se udeležuje različnih aktivnosti.

V SKD »Snežnik« delujejo naslednje sekcije: balinarska, planinska, kreativna, delovala pa je tudi glasbena, ki je po nekaj letih ugasnila. V prostorih društva, ki so se dvakrat spremenili, pa je bilo možno tudi učenje slovenskega jezika, ki se je po nekaj letih končalo. Razlogov za to je več, očitno pa je, da je bilo premalo interesa. Poleg organiziranih sekcij se člani društva udeležujejo različnih dogodkov in akcij, ki se jim ponujajo, povezujejo se z drugimi slovenskimi društvi ter na ta način krepijo slovensko kulturo na Hrvaškem nasploh.

Določene aktivnosti so tako od slučajnih srečanj ali akcij postale tradicionalne in prepoznavne ne samo med člani društev, temveč tudi širše. Vsekakor je treba omeniti, da se skoraj vsako leto udeležujejo tradicionalnega srečanja »Dobrodošli dom«, ki ga organizirajo v Sloveniji prav s ciljem obeleževanja in opozarjanja na veliko število Slovencev, ki živijo zunaj Slovenije. Poleg povezovanja s Slovenijo na ta način se člani društva povezujejo tudi v tradicionalnem čezmejnem srečanju, ki je značilno za slovenska društva v obmejnem območju v hrvaški Istri, kjer skupaj s slovenskimi društvi organizirajo srečanje in na ta način opozarjajo na enotnost Istrskega polotoka in kulture, ki se je tam sooblikovala skozi stoletja.

Poleg tega so določena srečanja, ko so prisotni predvsem člani slovenskih društev, s poudarkom na slovenskih društvih v hrvaški Istri: Vseslovensko srečanje slovenskih društev v Istri, Pohod na Učko in tisto, kar je zelo pomembno, Dnevi slovenske kulture v Istri. V prosto-

rih društev pa je tradicionalno organizirano prednovoletno srečanje, ko aktivni člani lahko pokažejo, kaj so vse dosegli v tekočem letu. To je tudi priložnost, da se organizirajo individualne likovne in fotografske razstave članov SKD »Snežnik«, pa tudi zunanjih posameznikov, je pa tudi priložnost, da se srečajo člani, ki mogoče niso toliko aktivni in da se ob pogledu na uspehe tudi sami odločijo pristopiti in postati aktivni člani SKD »Snežnik«.

Podobno kot tudi v drugih slovenskih društvih na Hrvaškem, je tudi v SKD »Snežnik« izziv z mlajšimi člani, ki zaradi načina življenja in sodobnih načinov oblikovanja društva nimajo potrebe in želje vključevati se v kulturna društva nasploh, tako pa tudi ne v manjšinska društva. Prav zato je videti, da so sekcije, ki delujejo, oblikovane predvsem za starejše člane in njihove interese. SKD »Snežnik« bi moralo razmišljati tudi o mlajših generacijah in na kakšen način jih vključiti v delovanje društva.

SKD »Snežnik« ima razvejane in utečene dejavnosti ter načine financiranja svojega dela, je pomemben del slovenske (samo)organiziranosti na Hrvaškem, spodbuja delovanje slovenskih društev na Hrvaškem, slovenskih društev v hrvaški Istri, povezuje pa se tudi z različnimi, predvsem športnimi društvi iz Slovenije. S tem spodbuja ohranjanje kulture in slovenskega jezika in opravlja svoje zapisane cilje in naloge.

Literatura

- Bojković, D.,** Peto čezmejno srečanje istrskih slovenskih kulturnih društev. *Slovinci za mejo, Hrvaska*, 6. 7. 2017, <https://www.rtv slo.si/slovinci-za-mejo/hrvaska/peto-cezmejno-srecanje-istrskih-slovenskih-kulturnih-drustev/426900> (dostop 15. 7. 2024).
- Budja, A.,** Slovenes in Sweden. *Dve domovini*, 7, 1996, 219–240.
- Cvjetović, N.,** Dokumentarni film 'Tomos, narejeno v Jugoslaviji' ovog petka u Kinu Sloboda, *poduckun.net*, 2019. <https://poduckun.net/dokumentarni-film-tomos-narejeno-v-jugoslaviji-ovog-petka-u-kinu-sloboda-lovran/> (dostop 22. 10. 2024).
- Čalić Šverko, G.,** Obilježena 15. obljetnica slovenskog KUD-a »Lipa« Buzet i 10. obljetnica trija »Lipa«: Da se njih pita sigurno ne bi bilo žilet između Buzeta i Kopra. *Glas Istre*. 19.4.2022. <https://www.glasistre.hr/istra/obiljezana-15-obljetnica-slovenskog-kud-a-lipa-buzet-i-10-obljetnica-trija-lipa-da-se-njih-pita-sigurno-ne-bi-bilo-zilet-zice-između-buzeta-i-kopra-791313> (dostop 15. 7. 2024).
- Čalić Šverko, G.,** Veliki maškarani mimohod Buzetskog karnevala. *Glas Istre*, 18. 2. 2020. <https://www.glasistre.hr/istra/veliki-maskarani-mimohod-buzetskog-karnevala-ocekuje-se-vise-od-tisucu-maskara-622474> (dostop 16. 7. 2024).
- Drnovšek, M.,** Slovenska izseljenska društva v zahodnoevropskih državah med obema svetovnima vojnama. *Dve domovini*, 6, 1996, 33–49.
- Državni zavod za statistiku.** Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama, popis 2021. https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx (dostop 22. 10. 2024).
- Fiuman. hr.,** U lovranskom kinu Sloboda dokumentarni film »Tomos, narejeno v Jugoslaviji«, *Fiuman. hr.* 15. 10. 2019. <https://www.fiuman.hr/u-lovranskom-kinu-sloboda-dokumentarni-film-tomos-narejeno-v-jugoslaviji/> (dostop 22. 10. 2024).

- Glas Istre**, Obljetničkih dva desetljeće Slovenskog kulturnog društva Istra. *Glas Istre*, 28. 6. 2021. https://www.glasistre.hr/pula/obljetnickih-dva-desetljeca-slovenskog-kulturnog-drustva-istra-730553#google_vignette (dostop 10. 8. 2024).
- Janjetović, Z.**, Deca careva, pastorčad kraljeva. Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd, 2005.
- Jerman, K.**, (ur.), Prvih deset let. Zbornik ob X. vseslovenskem srečanju. Državni zbor, Ljubljana, 2010. Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd, 2005.
- Jerman, S. & Todorovski, I.**, *Slovenski dom v Zagrebu: 1929–1999*. Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, Zagreb, 1999.
- Josipović, D. & Kržišnik Bukić, V.**, *Slovensko-hrvaški obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2010.
- Josipović, D., Škiljan, F.**, Nekaterne novejšje dileme razvoja slovenske manjšine na Hrvaškem s posebnim poudarkom na območju ob meji s Slovenijo. *Razprave in gradivo* 73, 2014, 29–47.
- Kamos, B. & Lonžarić, D.**, V hrvaški Istri potekali Dnevi slovenske kulture. *Moja Slovenija*, 9. 11. 2017, 2. <https://arhiv.slovinci.si/dnevi-slovenske-kulture-v-hrvaski-istri-se-koncali/> (dostop 20. 10. 2024).
- Kamos, B.**, 10. Dnevi slovenske kulture v hrvaški Istri. *Slovinci za mejo, Hrvaška*. 26. 10. 2016. <https://www.rtv slo.si/slovinci-za-mejo/hrvaska/10-dnevi-slovenske-kulture-v-hrvaski-istri/406148> (dostop 20. 9. 2024).
- Kamos, B.**, Čezmejno srečanje slovenskih društev v Istri. *Slovinci za mejo, Hrvaška*. 26. 6. 2015. <https://rtvslo.si/slovinci-za-mejo/hrvaska/cezmejno-srecanje-slovenskih-drustev-v-istri/371949> (dostop 20. 10. 2024).
- Kamos, B.**, Dnevi slovenske kulture v hrvaški Istri 2015. *Slovinci za mejo, Hrvaška*. 21. 10. 2015. <https://www.rtv slo.si/slovinci-za-mejo/hrvaska/dnevi-slovenske-kulture-v-hrvaski-istri-2015/376804> (dostop 20. 9. 2024).

- Kampos, B.**, Dnevi slovenske kulture v Istri 2017. *Slovenci za mejo, Hrvaška*. 30. 10. 2017, <https://365.rtv slo.si/podkast/slovenci-za-mejo/174499721> (dostop 20. 10. 2024).
- Kampos, B.**, Dnevi slovenske kulture v Istri 2018. *Slovenci za mejo, Hrvaška*. 30. 10. 2018, <https://www.rtv slo.si/slovenci-za-mejo/hrvaska/dnevi-slovenske-kulture-v-istri-2018/470442> (dostop 20. 10. 2024).
- Kampos, B.**, Kulturni praznik med Slovenci v Istri. *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 7. 2. 2017, <https://www.rtv slo.si/slovenci-za-mejo/hrvaska/kulturni-praznik-med-slovenci-v-istri/414473> (dostop 20. 10. 2024).
- Kampos, B.**, Slovenska kulturna društva v hrvaški Istri skupaj počastila kulturni praznik., *Slovenci za mejo, Hrvaška*, 8. 2. 2018, <https://www.rtv slo.si/slovenci-za-mejo/hrvaska/presernov-dan-v-umagu/445409> (dostop 20. 10. 2024).
- Kažipot, Reka** (2005–2011).
- Kirigin, M.**, Edvard Primožić cijeli je život posvetio udrugama: 'I danas se osjećam moćnom radim po deset ur dnevno', *Novi list*, 23. 5. 2021.
- Koprivc, M.**, *Analiza možnosti in izvajanja učenja slovenskega jezika v slovenski skupnosti na Hrvaškem*. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2016.
- Kržišnik Bukić, V.**, O narodnostnem in kulturnem samoorganiziranju Slovencev na Hrvaškem v 20. stoletju. V: Kržišnik Bukić, V. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 1995, 133–188.
- Kržišnik Bukić, V.**, O Slovencih in slovenstvu na Hrvaškem od nekdaj do danes. V: Munda Hirnök, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedanost: zbornik referatov s posveta Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem*, Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 15–87.
- Kržišnik Bukić, V.**, Slovenski gostinci in pomen slovenskih gostiln v Zagrebu v 30-ih letih 20. stoletja. *Razprave in gradivo*, 28, 1993, 136–142.
- Kržišnik-Bukić, V.**, Sodobno slovensko narodotvorje in primer slovenskega manjšinskega konteksta na Hrvaškem. V: Grafenauer, D. & Munda Hirnök, K. (ur.) *Raznolikost v raziskovanju etničnosti: izbrani pogledi*, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2016, 142–167.

Liburnijska priloga, Reka (2006–2023).

Lovranski list, Lovran (2019–2024).

Lučev, I., Perić, M., Institucionalni oblik očuvanja etničkog identiteta Slovenaca u Splitsko-dalmatinskoj županiji-na primjeru Slovenskog kulturnog društva Triglav iz Splita. V: Munda Hirnök, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovinci na Hrvaškem: dediščina in sedanjost: zbornik referatov s posveta »Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem«*, Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 137–144.

Lukežić, I., *Fluminensia Slovenica*. Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije; Svet slovenske narodne manjšine mesta Reka, Rijeka, 2011.

Maretić, M., Caktaš, J. & Milić, Z., Kulturno delovanje nacionalnih manjina na lokalnoj razini. *Medijski dijalozi*, 31, 2018, 31–43.

Markelj, L., Dnevi slovensko-hrvaškoga prijateljstva. *Dolenjski list*, 28. 2. 2013.

Mavrica, Pulj (2016–2024).

Medica, K., »Slovensko kulturno društvo Istra« v Pulju. *Annales: anali za istrske in mediteranske študije*, 15, 1, 2005, 207–208.

Medica, K., Manjšine in mediji med teorijo in empirijo: izkušnja Slovenskega kulturnega društva Istra iz Pulja. V: Kotnik (ur.) *Mediji in nacionalne manjšine*. Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba, Koper, 2013, 19–36.

Medica, K., Slovenci v hrvaški Istri od Unije Slovencev za županijo istrsko do prvoga organiziranega društva Slovencev v hrvaški Istri. *Razprave in gradivo* 46, 2005, 196–205.

Mesečni bilten, Reka (2021–2024).

Mofardin, A., Dani slovenske kulture u Istri proteklog vikenda obilježeni u Labinu. *IstraIN*, 11. 10. 2021. <https://www.istrain.hr/index.php/istrain-arhiva/26289-dani-slovenske-kulture-u-istri-proteklog-vikenda-obiljezeni-u-labinu> (dostop 15. 9. 2024).

Novi odmev, Zagreb (2005–2024).

- Pučka pravobraniteljica**, *Izvjeste pučke pravobraniteljice: Analiza stanja ljudskih prava i jednakosti u Hrvatskoj*, 2022. Ured Pučke pravobraniteljice, Zagreb, 2023. <https://www.ombudsman.hr/hr/download/izvjeste-pucke-pravoraniteljice-za-2022-godinu/?wpdmdl=15489&refresh=6465f2bc2565a1684402876> (dostop 10. 9. 2023).
- Radić, M.**, Pjesmom proslavljen Prešernov dan. *Glas Istre*, 11. 2. 2013.
- Rex**, Na današnji dan umro je Martin Bizjak. *Regional Express*, 9. 1. 2020. (<https://www.regionalexpress.hr/site/more/na-dananji-dan-umro-je-martin-bizjak>) (dostop 12. 11. 2024).
- Riman, B.**, 130 let slovenskega združevanja na Hrvaškem. V: Grafenauer, D. & Munda Hirnök, K. (ur.) *Raznolikost v raziskovanju etničnosti: izbrani pogledi*, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2016, 266–285.
- Riman, B.**, *Delovanje svetov in predstavnikov slovenske manjšine na Hrvaškem*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2023.
- Riman, B.**, Slovenska društva u Hrvatskoj između dva svjetska rata (1918–1941). *Časopis za suvremenu povijest* 1, 2014, 101–130.
- Riman, B.**, *Slovenska društva u Hrvatskoj od 1886. do 1991. godine*. Svet slovenske manjšine Primorsko-goranske županije, Inštitut za narodnostna vprašanja, Reka, Ljubljana, 2019.
- Riman, B.**, Slovenska zajednica u Rijeci od 1945. do 1991. *Časopis za suvremenu povijest* 3, 2014, 535–554.
- Riman, B.**, Slovensko društvo na Rijeci u Riječkom novom listu od 1909. do 1913. godine. *Rijeka* 2, 2007, 29–53.
- Riman, B.**, Slovensko-hrvatska glazbena suradnja na primjeru Kulturno-umjetničkog društva Danica iz Pasjaka. V: Gortan-Carlin, I. P. (ur.) *Ruralna i urbana glazba istarskog poluotoka: zbornik radova sa 6. međunarodnog muzikološkog skupa »Iz istarske narodne riznice«*, Katedra Čakavskog sabora za glazbu, Novigrad, 2010, 133–142.
- Riman, B.**, *Sosedje Slovenci: Slovenci na Hrvaškem [razstava v Razstavnici dvorani NUK, Turjaška 1, Ljubljana, 4. julij – 5. oktober 2019, 10. maj 2022] = Susjedi Slovenci: Slovenci u Hrvatskoj [izložba u Izložbenici dvorani NUK, Turjaška 1, Ljubljana, 4. srpanj – 5. listopad 2019, 10. svibanj*

- 2022]. Narodna in univerzitetna knjižnica, Inštitut za narodnostna vprašanja, Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Ljubljana, 2022.
- Riman, B. & Novak Lukanović, S.**, Trideset let učenja slovenskega jezika na Hrvaškem. *Razprave in gradivo*, 87, 2021, 173–194.
- Riman, B. & Riman, K.**, Djelovanje slovenskog doma KPD »Bazovica« u Rijeci. *Rijeka* 2, 2007, 55–65.
- Riman, B. & Riman, K.**, *Slovenski dom Kulturno prosvetno društvo Bazovica*. Slovenski dom KPD »Bazovica«, Rijeka, 2008.
- Selan, R.**, Labinski Slovenci dobili svoj prostor. *Glas Istre*, 21. 5. 2011. <https://glasistrenovine.hr/arhiva-portala/pregled-vijesti/labinski-slovenci-dobili-svoj-prostor-337891> (dostop 15. 9. 2024).
- Sopotja**, Reka (2012–2024).
- Strašek, F.**, Slovenci na Hrvaškem – samoorganiziranost nekdanj in danes. V: Munda Hirnšek, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedanost: zbornik referatov s posveta »Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem«*. Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 97–104.
- Stepčić Reisman, K.**, Istarska slovenska društva na druženju u Ripendi Verbancima. *Labinština info*. 2. 5. 2024. <https://labinština.info/vijesti/100894-istarska-slovenska-drustva-na-druzenju-u-ripendi-verbancima-foto> (dostop 10. 10. 2024).
- Strašek, F.**, Slovenci na Hrvaškem – samoorganiziranost nekdanj in danes. V: Munda Hirnšek, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedanost: zbornik referatov s posveta »Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem«*, Zagreb. Slovensko etnološko društvo, Ljubljana, 2006, 97–104.
- Šajn, T.**, Snežnik pod obronkih Učke. *Primorske novice*, 27. 5. 2011. <https://primorske.svet24.si/2011/09/23/sneznik-pod-obronki-ucke> (dostop 1. 10. 2024).
- Šaver, B.**, Nazaj v planinski raj: alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2005.

- Škiljan, F.**, *Slovenci u Varaždinu i Varaždinskoj županiji*. Slovensko kulturno društvo Nagelj, Varaždin, 2015.
- Škiljan, F. & Vukić, A.**, Migracije Slovenaca na područje sjeverozapadne Hrvatske (Varaždinska i Krapinsko-zagorska županija). *Podravina* 27, 2015, 175–189.
- Štojs, M. & Riman, B.**, Opredelitev, ali si Slovenec ali Hrvat, včasih ni enostavna. *Demokracija : slovenski politični tednik*. 2. 8. 2018. https://demokracija.si/slovenija/barbara-riman-opredelitev-ali-si-slovenec-ali-hrvat-vcasih-ni-enostavna/#google_vignette (dostop 1. 10. 2024).
- Tatalović, S.**, *Nacionalne manjine u Hrvatskoj (politika, obrazovanje i kultura)*. Prosvjeta, Zagreb, 2022.
- Trinajstić, R.**, Ekipa Postojne pobjednici 7. Memorijalnog boćarskog turnira za žene »Vesna Božac«. Poduckun.net, 2019. <https://poduckun.net/foto-ekipa-postojne-pobjednici-7-memorijalnog-bocarskog-turnira-za-zene-vesna-bozac-liganj/> (dostop 1. 10. 2024).
- Trinajstić, R.**, Ivana Štanc Ninčinova – šefica ženskog boćanja izh Lignja. *Lovranski list*, 48, 2019, 33–34. (dostop 1. 10. 2024).

Kazalo imen

A

ANTOLIČ VUPORA, Barbara; 21

ARBITAR, Slavko; 35

AVBELJ, Danica; 56

B

BALGAVI, Petar; 33, 92

BARLIČ, Nina; 2

BEKEŠ, Peter Andrej; 31, 70

BENČINIČ, Silvio; 69, 92, 93

BIZJAK, Martin; 52, 117

BLAŽIČ, Irena; 54, 58

BOJKOVIČ, Danica; 54, 58, 63, 113

BOŠKIN, Tomaž; 92

BOŠTJANČIČ, Saša; 33

BOŽAC, Vesna; 25, 29, 86, 87, 88, 89, 90, 119

BRAVDICA, Franjo; 92

BRUSIČ, Saša; 92

BRVAR, Miha; 16, 20

BUDJA, Avgušтина; 15, 113

C

CAKTAŠ, Josipa; 38, 116

CANKAR, Ivan; 59, 74, 105

CERGNUL, Bruno; 74

CIGLAR, Eva; 46

CVETKOVIČ, Jožefa; 25

CVITKOVIČ KALANJOŠ, Ines; 2

CVJETOVIČ, Nikola; 113

Č

ČALIC ŠVERKO, Gordana; 75, 107, 113

D

DENJAGIĆ, Branka; 83

DINIĆ, Dejan; 69, 70

DOBRILA, Domagoj; 54

DONADIĆ, Marija; 32, 33, 78, 79

DRAŠČIĆ, Ondina; 83, 84, 102

DREVENŠEK, Jurij; 61

DRNOVŠEK, Marjan; 14, 113

DRUŽETA, Toni; 37, 104

DUNDOVIĆ, Dragica; 87

DUVNJAK, Božica; 83, 84, 102

F

FAKIN, Nina; 65

FATUR, Stanko; 25, 32, 34, 36, 38

FILIPOVIĆ, Milivoj (Fićo); 29, 37, 66, 67, 82, 83, 84

FRANKOVIĆ, Vali; 83

G

GAGULIĆ, Delija; 38, 83

GIZDULIĆ, Milovan; 69, 92, 93

GOLDONI, Carol; 56

GORTAN CARLIN, Ivana Paola; 10, 117

GORUP, Josip; 105

GRAFENAUER, Danijel; 15, 19, 115, 117

GRLICA, Milan; 32, 73

GRUDENIĆ, Sandra; 37, 100, 101

GRŽANIČIĆ, Roberto (Kokonič); 64, 69

GRŽIN, Emil; 32

H

HAREJ, Ivan; 64
HAVLIČEK, Ivanka; 84, 102
HEMAR, Eduard; 46
HOTUJAC DREVEN, Matea; 43
HRIBAR BUZDOVAČIČ, Irena; 43, 44
HROMIN, Anita; 70
HRVATIN, Boris; 34, 36, 37, 82, 87

I

ILIĆ, Jasmina; 35, 60, 74

J

JAKAC, Vanesa; 63
JAKLITSCH, Helena; 37
JANEŽIČ, Helena, 41, 61
JANJETOVIĆ, Zoran; 13, 114
JARNI, Gašper; 56
JERMAN, Katja; 40, 114
JERMAN, Silvin; 9, 15, 17, 114
JOSIPOVIČ, Damir; 9, 10, 18, 19, 114

K

KAJIN, Damir; 75
KALIGARIČ, Bojana; 83, 84, 102
KALLAN VERBANAC, Zdenka; 64, 71
KAMPOS, Barbara; 54, 57, 61, 62, 114, 115
KAPLAN, Josip; 105
KETTE, Dragotin; 92
KIRIGIN, Marina; 31, 115
KLANČNIK, Saša; 53
KLINAR MEDAKOVIČ, Agata; 26, 35, 42, 45, 46

KLOPČIČ, Matjaž; 103
KNEZ, Smiljana; 73, 106
KOHUČ, Aljoša; 92, 93
KOLANOVIĆ, Josip; 13
KOLETNIK, Ivanka; 54, 98
KOPRIVC, Marko; 79, 115
KOROŠEC, Josip; 61
KOSMIĆ, Mladen; 92
KOSMOS, Ivan; 69
KOŽUL, Dragica; 36, 58, 87
KOŽUL, Ivo; 69, 92, 93
KRIŽANIĆ, Dragutin; 34
KRIŽIŠNIK-BUKIĆ, Vera; 8, 9, 15, 17, 18, 19, 21, 114, 115, 116

L

LEBAR BLAŽIĆ, Elizabeta; 104
LONZARIĆ, Davor; 114
LUČEV, Ivana; 10, 116
LUKEŽIĆ, Irvin; 10, 116

M

MALEŠA, Mihel; 55
MALEŠIČ, Matija; 21
MANDIĆ, Vlasta; 58, 83, 87
MARCEL, Massimiliano; 93
MARETIĆ, Meri; 38, 116
MARKELJ, L.; 93, 116
MARKO, Matjaž; 106
MARTINČIĆ ŠKROBOT, Davor; 87
MATETIĆ RONJGOV, Ivan; 54
MAVRIĆ, Nada; 102
MAVRINAC, Bruno; 33, 91, 92
MEDICA, Karmen; 9, 116

MERLJAK, Rudi; 34, 45, 49, 52, 54, 62
 MIHOLJEVIĆ, Igor; 33, 92
 MIKLEUŠ, Daniel; 33, 69, 92, 93, 106
 MILČINSKI, Fran; 71
 MILETIĆ, Cvjetana; 95, 107
 MILIĆ, Zvonimir; 38, 116
 MILOTIĆ, Silvana; 102
 MIRKOVIĆ, Marjana; 11, 29, 30, 33, 34, 36, 37, 41, 43, 44, 46, 47, 49, 52, 54,
 56, 57, 63, 69, 70, 71, 74, 78, 80, 93, 97, 98, 100, 101, 103, 104, 105, 107
 MIRKOVIĆ, Mio; 93
 MIŠĆENIĆ, Nives; 102
 MLINAREVIĆ, Ivana; 25
 MOFARDIN, Anamaria; 64, 116
 MOHAR, Darko; 69, 87, 88
 MOTIK, Dragica; 52, 79
 MUNDA HIRNÖK, Katalin; 10, 15, 17, 19, 115, 116, 117, 118

N

NOVAK LUKANOVIĆ, Sonja; 2, 78, 80, 118
 NOVAK, Ljudmila; 45
 NOVKOVIĆ, Stanka; 36, 97, 98, 99, 101

O

OMERZA, Marija; 32, 33, 78

P

PANDOL, Cvijeta; 101
 PAVAT, Sergio; 75
 PAVIĆ, Maksimilijan; 33, 92
 PAVŠIČ, Rudi; 40
 PERČIĆ, Sergijo; 92
 PERIĆ, Marina; 10, 116
 PETRAČ, Tomo; 32, 34, 36, 69, 92, 93

PETRAČ, Tonka; 25, 31
PLEČNIK, Jože; 106
PLEŠE, Sanja; 13
PODOBNIKAR, Mojca; 79
POKLAR SANDALJ, Marija; 34, 36, 38,
POLES, Niko; 71, 92
PRAN, Miriam; 35, 55
PREGARC, Rade; 104, 105
PREŠEREN, Franc; 28, 35, 43, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 74, 83,
103, 117
PRETNAR, Igor; 103
PRIMOŽIČ, Edvard; 25, 31, 32, 70, 78, 104, 115
PRIMOŽIČ, Santina; 31
PUHARIĆ, Artur; 33, 92

R

RADIĆ, Mladen; 53, 117
RADIN, Fabrizio; 52
RAVNIK, Mojca; 10, 17, 115, 116, 118
REJEC, Boris; 33, 93, 95
RIMAN, Barbara; 2, 3, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23, 24, 25, 41, 56, 75,
78, 80, 103, 105, 117, 118, 119
RIMAN, Kristina; 10, 105, 118
RIMAN, Marija; 2
RUBEŠA, Dorian; 97

S

SELAN, Robi; 73, 118
SIMONIČ, Vasja; 2, 11, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 39, 43, 44, 53,
54, 55, 56, 67, 70, 71, 73, 77, 91, 92, 98, 100, 103, 104, 105
SIMONITI, Petar; 55
SKOK, Borut; 61
SLIŠKO, Štefanija; 67

SOTLAR, Marko; 34
 STAMBULIĆ, Davor; 33, 69, 92, 93
 STEPČIĆ REISMAN, Kristijan; 76, 118
 STOPAR, Klara; 97
 STRAŠEK, Franc; 10, 118

Š

ŠABEC, Martin; 92
 ŠAJN, Tomo; 27, 30, 34, 118
 ŠAVER, Boštjan; 81, 119
 ŠIMEK, Daniel; 35
 ŠIMUNOVIĆ, Marija; 87
 ŠIROLA, Branka; 29, 34, 36, 37, 63, 70, 71, 83, 84, 95, 96, 98, 100, 107, 108
 ŠIROLA, Emilija; 70, 83, 98, 102
 ŠIROLA, Milica; 87
 ŠKILJAN, Filip; 2, 10, 114, 119
 ŠONC, Darko; 21, 34, 35, 36, 42, 43, 44, 45, 46
 ŠTANC, Ivanka; 29, 34, 36, 37, 86, 87, 88, 89, 102, 119
 ŠTANC, Bojan (Alfonz); 25, 34, 94
 ŠTAVAR, Matic; 92
 ŠTIGLIĆ, Natko; 65
 ŠTOJS, Matic; 103, 119
 ŠUC, Vojislav; 74
 ŠUŠTAR, Blaž; 70, 93
 ŠUTAR VUJIČIĆ, Silva; 49, 50, 53

T

TANCABEL, Đurđica; 44
 TATALOVIĆ, Siniša; 22
 TATKOVIĆ DIKLIĆ, Maja; 55, 64, 65, 101
 TODOROVSKI, Ilinka; 9, 15, 17, 114
 TOLNAUER, Aleksandar; 45
 TRINAJSTIĆ, Radovan; 29, 86, 87, 88, 89, 90, 119

TRUBAR, Primož; 104

TURK, Matija; 74

U

USENIK, Alojz; 33, 35, 69, 105

V

VALENTINČIČ, Dejan; 74

VELIMIROVIĆ, Klaudija; 45, 50, 51, 52, 55, 61, 96

VILHAR, Božena; 105

VISKIĆ, Danica; 58, 87

VISKIĆ, Robert; 89

VITAZ, Vitomir; 35, 54

VLAŠIĆ BAN, Vinka; 25, 47, 67, 84

VRBINC, Mateja; 2

VRTOVEC, Viktor; 25

VUJIĆ, Vidoje; 73

VUKIĆ, Aleksandar; 10, 119

VUKOVIĆ BAČIĆ, Slavica; 41, 63, 64

VUKOVIĆ, Goran; 83

Z

ZALESJAK, Andrej; 57

ZAZIJAL MARUŠIĆ, Jasna; 76, 82, 106

ZELENKO, Rok; 44

ZONTA, Emil; 34

ZORZENAN, Silvan; 70

Ž

ŽIBERT, Vinko; 21

ŽIGON, Zvone; 54

ŽMAVC, Gorazd; 73

ŽUŽIĆ, Mare; 92

Povzetek

Knjiga podaja celovit vpogled v delovanje Slovenskega kulturno-prosvetnega društva (SKD) »Snežnik« iz Lovrana, ki je bilo ustanovljeno leta 2005. Avtorica Barbara Riman v knjigi predstavi zgodovino slovenskih društev na Hrvaškem, še posebej po letu 1991, ko so Slovenci na Hrvaškem iz konstitutivnega naroda postali manjšina.

Poseben poudarek je na delovanju SKD »Snežnik«, ki vključuje kulturne, športne in družbene dejavnosti, kot so planinska skupina, balinarska sekcija, glasbena skupina in kreativne delavnice. Knjiga obravnava tudi povezovanje in sodelovanje med slovenskimi društvi na Hrvaškem in Republiko Slovenijo, pri čemer izpostavlja tradicionalna srečanja, kot sta »Dobrodošli doma« in »Vseslovensko srečanje«. Posebno pozornost namenja tudi delovanju Koordinacije slovenskih društev v (hrvaški) Istri ter omenja druge oblike kulturne izmenjave.

Avtorica se osredotoča na pomen ohranjanja slovenskega jezika, kulture in identitete v manjšinskem okolju, pri čemer izpostavlja izzive, s katerimi se društvo sooča – od prostorskih omejitev do težav pri vključevanju mladih. Kljub tem izzivom knjiga prikaže dvajset let vztrajnega delovanja in prispevka SKD »Snežnik« k slovenski skupnosti na Hrvaškem.

Sažetak

Knjiga daje sveobuhvatan uvid u djelovanje Slovenskog kulturno-prosvjetnog društva (SKD) »Snežnik« iz Lovrana, koje je osnovano 2005. godine. Autorica Barbara Riman u knjizi predstavlja povijest slovenskih društava u Hrvatskoj, posebno nakon 1991. godine, kada su Slovenci u Hrvatskoj iz konstitutivnog naroda postali manjina.

Poseban naglasak stavljen je na djelovanje SKD-a »Snežnik«, koje uključuje kulturne, sportske i društvene aktivnosti, poput planinarske skupine, boćarske sekcije, glazbene skupine i kreativnih radionica. Knjiga također obrađuje povezivanje i suradnju između slovenskih društava u Hrvatskoj i Republike Slovenije, pri čemu ističe tradicionalna okupljanja, poput »Dobrodošli doma« i »Sve-slovenskog susreta«. Posebna se pažnja posvećuje i djelovanju Koordinacije slovenskih društava u (hrvatskoj) Istri, kao i drugim oblicima kulturne razmjene.

Autorica se usredotočuje na važnost očuvanja slovenskog jezika, kulture i identiteta u manjinskoj sredini, pri čemu ističe izazove s kojima se društvo suočava – od prostorskih ograničenja do teškoća u uključivanju mladih. Unatoč tim izazovima, knjiga prikazuje dvadeset godina upornog djelovanja i doprinosa SKD »Snežnik« slovenskoj zajednici u Hrvatskoj.

Summary

The book provides a comprehensive insight into the activities of the Snežnik Society, a Slovene cultural and educational association founded in Lovran, Croatia, in 2005. Author Barbara Riman explores the history of Slovene societies in Croatia, with a particular focus on developments after 1991, when Slovenes in Croatia transitioned from a constituent nation to a minority group.

Special emphasis is placed on the Society's cultural, sporting, and social activities, including a mountaineering group, a bowling section, a music group, and creative workshops. The book also examines the connections and cooperation between Slovene societies in Croatia and the Republic of Slovenia, highlighting traditional gatherings such as Welcome Home and the All-Slovene Meeting. Additionally, it explores the role of the Coordination of Slovene Societies in (Croatian) Istria and other forms of cultural exchange.

A key focus of the book is the preservation of the Slovene language, culture, and identity within a minority setting. It also addresses the challenges faced by the Snežnik Society, including limited physical space and the integration of younger generations. Despite these obstacles, the book presents two decades of dedicated efforts and the valuable contributions of the Snežnik Society to the Slovene community in Croatia.



INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Rokopis je zagotovo šolski primer, kako bi morale biti napisane monografije malih manjšinskih kulturno-prosvetnih društev na Hrvaškem. Riman je uspela iz minimalnih podatkov, ki jih je imela na voljo, ter zelo skromnih novinarskih člankov iz Sopotja, Lovranske priloge, Lovranskega lista, Kažipota in Novega odmeva »sestaviti« celotno zgodbo o SKD Snežnik. (...) Ni lahko zbrati podatkov iz različnih virov, ki posamezne dogodke omenjajo le mimogrede, še težje pa je to oblikovati v smiselno celoto, ki je zanimiva ne le članom društva ali Slovencem na Hrvaškem, temveč tudi širši javnosti, zlasti prebivalcem opatijske riviere, Primorsko-goranske in Istrske županije. (dr. Filip Škiljan)



Ta monografija ima večplasten znanstveni pomen. Gre za delo, ki dokumentira delovanje enega od manjšinskih društev, s čimer bogati literaturo o kulturnih in družbenih fenomenih slovenske manjšine na območju Hrvaške. Avtoričine analize temeljijo na obsežni dokumentaciji (...), kar monografiji daje dodatno avtentičnost. Poleg tega knjiga prispeva k razumevanju odnosov manjšinskih skupnosti do matične države in države, v kateri delujejo. SKD »Snežnik« se v monografiji pojavi kot primer uspešne integracije v lokalno skupnost ob hkratnem ohranjanju nacionalne identitete, kar je relevantno za širši kontekst raziskovanja manjšinskih pravic in družbenih odnosov v multikulturnih skupnostih. (dr. Ines Cvitković Kalanjoš)

ISBN-13: 978-961-6159-86-9



9 789616 159869